

อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) :
การศึกษาตามแนวบรรพชาสตร์ปริชาน

นายบัณฑิต รวยสันเทียะ
นายกฤษฎา พูนศรี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
พฤศจิกายน 2565

อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) :
การศึกษาตามแนวบรรพชาสตร์ปริชาน

นายบัณฑิต รวยสันเทียะ
นายกฤษฎา พุนศรี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
พฤศจิกายน 2565

โครงการวิจัย	อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน
ผู้วิจัย	นายบัณฑิต รวยสันเทียะ และนายกฤษฎา พูนศรี
ครุศาสตร์บัณฑิต	สาขาวิชาภาษาไทย
ปี พ.ศ.	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒยา สืบเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน โดยมีขอบเขตเนื้อหา คือ ตัวบทข่าวที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย จากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ทั้งที่มี และไม่มีกิจกรรมโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (ทีวีดิจิทัล) จำนวน 13 เว็บไซต์ ช่วงวันที่ 1-30 กรกฎาคม 2564 ใช้เกณฑ์และทฤษฎีทางด้านบรรณศาสตร์ปริชาน เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์ มีวิธีดำเนินการวิจัย เริ่มจากทบทวนวรรณกรรม จัดเก็บข้อมูล คัดเลือกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล พร้อมสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย “เชิงคุณภาพ” จากการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เรียบเรียงโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่ารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีจำนวน 8 ประเภทตามวงความหมาย คือ อุปลักษณะสงคราม อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะความตาย อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะเครื่องหมายคณิตศาสตร์ อุปลักษณะไฟฟ้า และอุปลักษณะสมัย แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม] [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์] [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย] [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ] [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ] [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์] [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า] และ [โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย] เป็นกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวทั้งหมด

คำสำคัญ: โควิด-19 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บรรณศาสตร์ปริชาน อุปลักษณะมโนทัศน์

Research Title   Conceptual Metaphor of Coronavirus Disease 2019
                                  (COVID-19) : A Cognitive Semantic Study

Authors   Mr. Bandit Ruaisanthia and Mr. Kritsada Phoonsri

B.Ed.   Thai

Year   2022

Advisor   Assistant Professor Dr. Vuthaya Suebthep

Abstract

The purpose of this research were to 1) Study of language as a conceptual metaphor of Coronavirus Disease 2019. and 2) to analyze the relationship between metaphor and concept of Coronavirus Disease 2019 A Cognitive Semantic Study. The content scope is articles related to Coronavirus Disease 2019 in Thailand, during July 1-30, 2021 From 13 online news websites both with and without terrestrial television (Digital TV). This research using cognitive semantics criteria and theories of conceptual metaphor. Methodology is start with a literature review. Storage. Select information. Analyze data. With a Summary Discuss and Recommendations. This research is Qualitative Research. From Textual Analysis Compiled by descriptive analysis. The results showed that 1) there are 8 metaphor domain which are War, human, Death, Nature, Supernature, Math sign, Electricity and Epoch 2) The relationship between metaphor and concept of Coronavirus Disease 2019 is the Ontological correspondences.

Keywords: COVID-19 Coronavirus Disease 2019 Conceptual Metaphor Cognitive Semantic

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์หลายท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้คำปรึกษาแนะนำในด้านวิชาการ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัย ขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒยา สืบเทพ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กนิษฐา พุทเสถียร ที่มอบความรู้ด้านภาษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรฐิพร ไทยงูเหลือม ดร. ททัยวรรณ มณีวงษ์ และอาจารย์กนกกาญจน์ วรสีหะ ผู้เติมเต็มความรู้แห่งระเบียบวิธีการวิจัยทางภาษาไทย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์ไทย ผู้มีผลคุณูปการอย่างสูงสุด ทางด้านรูปแบบและเนื้อหาต่องานวิจัยฉบับนี้ เพราะท่านได้เขียนหนังสือ อรรถศาสตร์ปริชาน เบื้องต้น ให้ผู้วิจัยได้ศึกษาอย่างละเอียด เรื่อง อุปลักษณะตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน ถือว่าเป็น เรื่องใหม่และท้าทายสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีเป็นอย่างมาก แต่ผู้วิจัยก็มุ่งมั่นศึกษา ซึ่งได้อองค์ความรู้จากหนังสือเล่มนี้อย่างเต็มเปี่ยม

ขอกราบขอบพระคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้โอกาสในการจัดทำ มอบทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2565 คณะครุศาสตร์ อันเป็นสังกัดของผู้วิจัยที่ได้หล่อหลอมจิตวิญญาณความเป็นครูภาษาไทย รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ช่วยตรวจสอบ ปรับแก้ ให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน น้อง หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ทุกท่าน ทุกชั้นปี ที่ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งยังเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อ งานวิจัยฉบับนี้ ตลอดภาคการศึกษา

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย พี่สาว ลุง ป้า น้า อา และ ครอบครัว ที่มอบความรัก ความอบอุ่น สร้างชีวิตเลี้ยงดูให้เติบโตมา เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี พร้อมเรียนรู้ชีวิตในทุกรูปแบบ

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณปัญหาและอุปสรรคทุกด้านในชีวิตทั้งที่เป็นคู่ต่อสู้ เป็นผู้มอบบทเรียน และเป็นแรงผลักดันให้พัฒนาตนเองเสมอมา ขอขอบคุณหลักการแห่งอรรถศาสตร์ปริชานที่เปิดโลกทัศน์แห่งการเรียนรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย ช่วยเติมเต็มภูมิรู้ทางด้านภาษาไทย ทำให้ผู้วิจัยมีแรงใจที่จะศึกษาอย่างลึกซึ้งซึ่งด้านภาษาศาสตร์ต่อไปในอนาคต

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(2)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญ.....	(4)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพ.....	(9)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
สัญลักษณ์ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
อรรถศาสตร์ปริชาน.....	11
ความหมายของอรรถศาสตร์ปริชาน.....	11
ความเป็นมาของอรรถศาสตร์ปริชาน.....	14
แนวคิดในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชาน.....	16
หลักการสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชาน.....	18
องค์ประกอบของอรรถศาสตร์ปริชาน.....	20
อุปลักษณะตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน.....	21
ความหมายของอุปลักษณะ.....	21

สารบัญ (ต่อ)

แนวคิดอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน.....	22
ประเภทของอุปลักษณะโนทัศน์.....	26
คุณสมบัติของอุปลักษณะโนทัศน์.....	28
อุปลักษณะโนทัศน์กับความเข้าใจความเป็นจริง.....	29
ลักษณะสำคัญของทฤษฎีอุปลักษณะโนทัศน์.....	31
วิธีการระบุอุปลักษณะ.....	38
ที่มาของอุปลักษณะ.....	40
ความเป็นสากลของอุปลักษณะโนทัศน์.....	43
กระบวนการถ่ายโอนความหมาย.....	44
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).....	47
ความเป็นมาของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).....	47
สายพันธุ์ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย.....	48
แหล่งแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).....	51
ขั้นตอนจากการรับเชื้อถึงการป่วย.....	51
แนวทางการปฏิบัติตน.....	54
เกณฑ์การพิจารณาความรุนแรง.....	54
สถิติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
อุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน.....	65
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19).....	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
การทบทวนวรรณกรรม.....	78
การจัดเก็บข้อมูล.....	78
การคัดเลือกข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82

สารบัญ (ต่อ)

4	รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.....	83
	อุปลักษณะสงคราม.....	83
	อุปลักษณะมนุษย์.....	93
	อุปลักษณะความตาย.....	97
	อุปลักษณะธรรมชาติ.....	99
	อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ.....	101
	อุปลักษณะเครื่องหมายคณิตศาสตร์.....	103
	อุปลักษณะไฟฟ้า.....	104
	อุปลักษณะสมัย.....	105
5	ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	
	ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน.....	107
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม.....	108
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์.....	123
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย.....	131
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ.....	135
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ.....	138
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์.....	141
	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า.....	143
	โรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 คือ สมัย.....	145
6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	149
	สรุปผลการวิจัย.....	149
	อภิปรายผล.....	157
	ข้อเสนอแนะ.....	160
	รายการอ้างอิง.....	162
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	167

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 แสดงการเปรียบเทียบอุปลักษณะตามแนวคิดเดิม และอุปลักษณะตามแนวคิด อรรถศาสตร์ปริชาน.....	25
2.2 การถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences).....	44
2.3 การถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงซ้อน (Epistemic correspondences).....	45
2.4 เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ระดับประเทศ.....	55
2.5 กิจกรรมที่ควรดำเนินการตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 ระดับประเทศ.....	56
2.6 เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ระดับจังหวัด.....	58
4.1 ผลการศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.....	106
5.1 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สงคราม.....	122
5.2 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์มนุษย์.....	130
5.3 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ความตาย.....	134
5.4 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ธรรมชาติ.....	138
5.5 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ.....	141
5.6 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์.....	143
5.7 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ไฟฟ้า.....	144
5.8 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สมัย.....	146
6.1 สรุปผลการศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	150
6.2 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สงคราม.....	151
6.3 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์มนุษย์.....	153
6.4 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ความตาย.....	153
6.5 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ธรรมชาติ.....	154

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
6.6	สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ.....	155
6.7	สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์..	155
6.8	สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ไฟฟ้า.....	156
6.9	สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สมัย.....	156

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน.....	7
2.1 การเชื่อมโยงขององค์ประกอบทางมโนทัศน์ในอุปลักษณะมโนทัศน์ องค์กรทางสังคมคือพืช (SOCIAL ORGANIZATIONS ARE PLANTS).....	32
2.2 อุปลักษณะมโนทัศน์จากการสื่อสารด้วยภาพ.....	37
2.3 สถิติผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทยวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2564.....	62
2.4 สถิติผู้เสียชีวิตจากการเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย วันที่ 1-31 กรกฎาคม 2564.....	63
2.5 สถิติการได้รับวัคซีนในประเทศไทย ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2564.....	64
5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน.....	147
6.1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน.....	157

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (COVID-19) นับว่าเป็นประเด็นทางสังคมที่ทุกคนต่างให้ความสนใจ และร่วมตระหนัก เพราะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดย World Health Organization (2020) กล่าวถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่า การระบาดทั่วโลกของโควิด-19 เป็นการระบาดทั่วโลกที่กำลังดำเนินไปของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 หรือโควิด-19) โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม 2563

สำหรับประเทศไทยก็ต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่นกัน ซึ่งสำนักข่าวไทยโพสต์ (2564) กล่าวว่า การระบาดระลอกแรกเกิดจากคลัสเตอร์สนามมวย สถานบันเทิงย่านทองหล่อ ลามไปในหลายจังหวัด การระบาดระลอกที่ 2 จากคลัสเตอร์ตลาดมหาชัย ลามไปทั่วจังหวัดสมุทรสาคร ตลาดสดจังหวัดข้างเคียง รุกเข้ามาถึงชานกรุงเทพฯ เต็มด้วยคลัสเตอร์บ่อนระยอง และเริ่มมีสัญญาณว่าการระบาดในระลอกที่ 3 ซึ่งวันที่ 11 เมษายน 2564 ที่ผ่านมามีตัวเลขผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นไปเกือบ 200 คน ส่วนใหญ่เกิดจากคลัสเตอร์สถานบันเทิงย่านสุขุมวิท ทองหล่อ และปัจจุบัน ศ.เกียรติคุณ นพ.อุดม คชินทร กล่าวว่าสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทย อาจเข้าสู่ระลอก 4 แล้ว ซึ่งเชื่อได้แพร่กระจายไปในหลายวงการ และทวีความรุนแรงมาอย่างต่อเนื่อง

โดยในเดือน กรกฎาคม 2564 มียอดผู้ติดเชื้อรายใหม่ประจำวันมากกว่า 5,533 คน ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 และเพิ่มขึ้นอย่างเป็นลำดับมากกว่า 10,000 คน มีผู้เสียชีวิตรายใหม่ต่อวันมากกว่า 100 คน ตลอดช่วงเดือนกรกฎาคม (กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, 2564) ส่วนกระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต (2564) ได้เสริมประเด็นว่าสาเหตุที่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระบาดอย่างหนักและรวดเร็ว เพราะมีสายพันธุ์ที่แพร่ระบาดได้เร็วเข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ สายพันธุ์ที่ 1 สายพันธุ์อู่ฮั่น (Serine) สายพันธุ์ที่ 2 เบตา (Beta) สายพันธุ์ที่ 3 อัลฟา (Alpha) สายพันธุ์ที่ 4 แกมมา (Gamma) และสายพันธุ์ที่ 5 เดลตา (Delta) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้กิจการห้างร้านต้องปิด ประชาชนตกงาน การเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ การทำงาน

แบบ Work From Home ประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ปริมาณเตียงไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ป่วย ส่งผลให้ระบบสาธารณสุขเกิดวิกฤติอย่างหนัก

ทั้งนี้ ทำให้มีการนำเสนอข่าวไปอย่างหลากหลายแง่มุม ซึ่งกล่าวถึงทั้งบุคลากรทางการแพทย์ การทำงานของรัฐบาล ประสิทธิภาพของวัคซีน ผลกระทบ การรวมกลุ่มเพื่อชุมนุม เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าบุคคลเพศชายและเนื้อหาสาระจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ฯลฯ หรือการดูและฟังจากโทรทัศน์ภาคพื้นดินก็ได้รับความนิยมน้อยไม่น้อย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารวบรวมตัวบทที่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้ครอบคลุมที่สุด โดยพบว่าเนื้อหาของข่าวเหล่านี้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบในรูปแบบของเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ ซึ่งมีทั้งการเรียงวันที่ ตัวบทเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ง่าย ประกอบด้วย เว็บไซต์ข่าวที่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล (ทีวีดิจิทัล) เช่น ช่อง 3 ช่อง 7 เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2564) และเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่ไม่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล (ทีวีดิจิทัล) เช่น www.sanook.com www.khaosod.co.th เป็นต้น (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564) ซึ่งมีการใช้ภาษาในการนำเสนอที่หลากหลายรูปแบบตามแบบฉบับของลีลาภาษาไทย

ภาษาไทย นับว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของชนชาติไทย ประกอบด้วยภาษาพูดและภาษาเขียนที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตน (กระทรวงวัฒนธรรม, กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2563, คำนำ) เนื่องด้วยคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน จึงมีรูปแบบวิธีการสื่อสารที่ลึกซึ้งและน่าสนใจ โดยเฉพาะทางด้านวรรณกรรม ที่นิยมใช้วรรณศิลป์ ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะการประพันธ์ เพื่อมุ่งสื่อความหมาย และอารมณ์สะเทือนใจให้เกิดแก่ผู้อ่าน โดยการเรียบเรียงถ้อยคำ เลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน โวหาร ภาพพจน์ รสในวรรณคดี ที่มีความไพเราะงดงาม สละสลวยตามแบบฉบับวิธีของภาษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานเขียนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการใช้อุปลักษณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำนักข่าวใช้นำเสนอผ่านเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ของตน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และสร้างวาทกรรมต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

อุปลักษณ์ นับว่าเป็นภาพพจน์หนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ในงานเขียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งถูกบรรจุลงในหนังสือเรียน เอกสารประกอบการสอน หรือตำราเรียน รวมถึงเป็นประเด็นหนึ่งที่เมื่อกล่าวถึงภาพพจน์จะไม่ปรากฏไม่ได้ เพราะอุปลักษณ์ เป็นศิลปะการใช้ภาษาที่นำรูปภาพหรือความหมายของคำหนึ่งไปเปรียบเทียบกับรูปภาพหรือความหมายของคำหนึ่ง โดยอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภชัย ตະวิชัย (2549, น. 1) ที่กล่าวว่าอุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง รูปภาพาที่เกิดขึ้นจากการนำความหมายของรูปภาพหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกความหมายหนึ่ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการสื่อสารและเป็นการอธิบายความหมายของภาษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อุปลักษณ์ ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน นับว่าเป็นการศึกษาตามวิทยาการที่ก้าวล้ำ เป็นทฤษฎีที่มีความแปลกใหม่ เพราะได้ศึกษาอุปลักษณ์ ในลักษณะที่เป็นมากกว่ารูปภาพ เน้นที่ระบบมโนทัศน์ การเชื่อมโยงความคิดขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ตามที่ นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 108) กล่าวว่า อุปลักษณ์ในแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานเป็นอุปลักษณ์ที่สะท้อนระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา ไม่ใช่อุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิมที่เป็นเพียงการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง อุปลักษณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานนำเสนอครั้งแรก โดยจอร์จ เลคอฟฟ์ (George Lakoff) และมาร์ก จอห์นสัน (Mark Johnson) ในปี 1980 ทั้งสองมีความเห็นที่ตรงข้ามกับการอธิบายอุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดปรีวิสัยนิยม (objectivism) ที่มองว่าความหมาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับโลกโดยตรง ผู้ใช้ภาษาซึ่งก็คือมนุษย์ รวมถึงร่างกายของมนุษย์ และความคิดของมนุษย์ ไม่มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าอุปลักษณ์มีความหมายที่ลึกซึ้งมากกว่าความคิดเดิม

การศึกษาอุปลักษณ์เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น ดังที่ นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 109) อธิบายต่อไปว่า เมื่อเลคอฟฟ์และจอห์นสัน เสนอแนวคิดใหม่เกี่ยวกับอุปลักษณ์ไว้ในหนังสือ *Metaphor we live By* ทั้งสองมีความเห็นแตกต่างไปจากแนวคิดเดิม โดยเสนอว่าอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของความนึกคิด ความเป็นเหตุเป็นผล และความเข้าใจ นอกจากนี้อุปลักษณ์ยังมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เข้าใจโลกและตัวเอง ตามแนวคิดนี้ อุปลักษณ์เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในความคิดและการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ไม่ได้จำกัดเฉพาะในรูปแบบ *A is B* เท่านั้น กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างแสดงการเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น ไม่มีคำว่า คือ เป็น หลักการของแนวคิดนี้มุ่งไปที่ประสบการณ์ของมนุษย์และความเข้าใจประสบการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นการใช้หลักการในแนวคิดประสบการณ์นิยม (experientialist approach) มาวิเคราะห์ภาษา ความจริง ความเข้าใจ และความหมายที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

จากผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่ปรากฏในประเทศไทยเกี่ยวกับอุปลักษณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน พบว่า มีการศึกษาจากตัวบทหรือวรรณกรรมแบบดั้งเดิม เช่น สุรเชษฐ์ พิษิตพงศ์ เฒ่า (2553) ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์ชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในตัวบทที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน คือ เป็นสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เปรมกมล สถิตเดชกฤษ (2551) ศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการทางความหมายของอุปลักษณ์จากอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย และเนื้อหาหรือแนวคิดมักปรากฏในประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคม ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมืองในทุกลมิตี เช่น รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้ : การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงระบบความคิดของการใช้ภาษาต่อบริบทของวงการณ์นั้นๆ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณะของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ ซึ่งเป็นการศึกษาตามแนวบรรพชาสตร์ปริชาน จากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ ซึ่งจะสะท้อนระบบความคิดช่วยให้เข้าใจภาพรวมหรือความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เก็บไว้ในใจหรือในระบบปริชาน ประกอบกับการศึกษาวิจัยที่ใช้แนวคิดบรรพชาสตร์ปริชาน มักปรากฏในประเด็นสังคมที่อยู่ในความสนใจ หรือเหตุการณ์บ้านเมือง ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีการนำเสนอข่าวบนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์อย่างแพร่หลายในหลากหลายแง่มุม อีกทั้งการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้อุปลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังมีปรากฏไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาให้ครอบคลุมพร้อมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในเรื่อง รูปภาพอุปลักษณะ และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ อันเป็นการใช้ภาษาของบุคคลผ่านระบบความคิด ที่สะท้อนความความรู้สึก ความคิดเห็น ความคาดหวัง อุดมการณ์การแสดงออก และทัศนคติต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปภาพที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวบรรพชาสตร์ปริชาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบรูปภาพที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวบรรพชาสตร์ปริชาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาตัวบทข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทย ในสื่อสังคมออนไลน์ หรือโทรทัศน์ ซึ่งมักจะเป็นภาพ ข้อความ หรือวีดิทัศน์ โดยข้อมูลเหล่านี้เก็บรวบรวมได้ยาก ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าข้อมูลที่มีการนำเสนอในช่องทางต่างๆ จะเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งมีการเรียงเรียงเนื้อหา ข้อมูลที่ชัดเจนเป็นระบบ สามารถจัดเก็บย้อนหลังได้อย่างครบถ้วน มีอยู่ 2 ส่วนหลัก คือ เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล และเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่ไม่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล ดังนี้

1.1 เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล (ทีวีดิจิทัล) ในประเทศไทย ศึกษาข้อมูลเพียงช่องที่มีจำนวนผู้ชมมากที่สุดทั่วประเทศ 10 อันดับแรก ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2564 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2564)

1.1.1 <https://news.ch7.com> ช่อง 7 HD

1.1.2 <https://ch3plus.com/news> ช่อง 3 HD

1.1.3 <https://mono29.com/news> สถานีโทรทัศน์โมโน 29

1.1.4 <https://www.thairath.co.th/news> ช่อง ไทยรัฐทีวี

1.1.5 <https://www.amarintv.com/news> ช่องอัมรินทร์

1.1.6 <https://workpointtoday.com/> ช่องเวิร์คพอยท์

1.1.7 <https://www.one31.net/news> ช่องวัน

1.1.8 <https://www.thaich8.com/news> ช่อง 8

1.1.9 <https://www.pptvhd36.com/news> ช่องพีพีทีวี

1.1.10 <https://true4u.com/news/> ช่องทรูโฟร์ยู

1.2 เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่ไม่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล (ทีวีดิจิทัล) ในประเทศไทย ศึกษาข้อมูลเพียงเว็บไซต์ที่มีจำนวนผู้เข้าชมสูงสุด 5 อันดับแรก ยกเว้น 2 เว็บไซต์ที่ไม่นำมาศึกษา เพราะ 1. เป็นเว็บไซต์ที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อมูลด้านบน และ 2. เป็นเว็บไซต์ที่นำเสนอข่าวต่างประเทศทั้งหมด ดังนั้นจะเหลือ 3 เว็บไซต์ ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2563 โดย พ.ศ. 2564 ยังไม่มีการรายงานผล (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564)

1.2.1 www.sanook.com

1.2.2 www.khaosod.co.th

1.2.3 www.bangkokbiznews.com

2. ขอบเขตด้านเกณฑ์/ทฤษฎี

ศึกษาอุปักษ์ตามทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน จากหนังสือ อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น (นันทนา วงษ์ไทย, 2562) โดยมีเนื้อหา ประกอบด้วย

2.1 ประเภทของอุปักษ์ณมโนทัศน์

2.2 คุณสมบัติของอุปักษ์ณมโนทัศน์

2.3 อุปักษ์ณมโนทัศน์กับความเข้าใจความเป็นจริง

2.4 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีอุปักษ์ณมโนทัศน์

2.5 อุปักษ์ณมโนทัศน์กับการขยายความหมาย

2.6 วิธีการระบุอุปักษ์ณ

2.7 ที่มาของอุปลักษณ์

2.8 ความเป็นสากลของอุปลักษณ์มโนทัศน์

3. ขอบเขตด้านเวลา

วันที่ 1 -30 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เนื่องจากมีการแพร่ระบาดอย่างหนักในระลอกที่ 4 (ศ.เกียรติคุณ นพ.อุดม คชินทร) และเป็นข้อมูลปัจจุบันขณะทำวิจัย ซึ่งส่งผลให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ประจำวันวันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การรักษาผู้ป่วยให้หายมีจำนวนน้อยกว่าผู้ติดเชื้อรายใหม่ต่อวัน และมีผู้เสียชีวิตมากขึ้นตามลำดับ (กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, 2564)

4. ขอบเขตด้านการศึกษา

4.1 ศึกษาเฉพาะตัวบทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

4.2 ศึกษาเฉพาะรูปแบบของการสร้างคำที่เป็นอุปลักษณ์

4.3 ศึกษาเฉพาะมโนทัศน์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สัญลักษณ์ในการวิจัย

1. ตัวอักษรหนาและขีดเส้นใต้ ใช้สำหรับคำที่เป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์
2. _____ ใช้ขีดเส้นใต้คำที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (COVID-19)
3. _____ → ใช้แสดงการถ่ายโอนความหมายจากวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์หมายปลายทาง
4. ( ) ใช้แสดงคุณสมบัติของคำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน ใช้ตัวบทอุปลักษณะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) บนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ และใช้ทฤษฎีวรรณศาสตร์ปริชานในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกัน ดังนี้

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ เพื่ออธิบายระบบความคิดของการเขียนข่าวผ่านรูปภาพ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทางด้านภาษาศาสตร์ปริชาน ไม่ได้สอบถามจากผู้เขียนข่าวหรือเว็บไซต์ข่าวใดๆ โดยตรง ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ผ่านมุมมองของนักภาษาศาสตร์ตามระเบียบวิธีการ ใดๆก็ตาม ผู้เขียนข่าวหรือเว็บไซต์ข่าวอาจไม่ได้คำนึงถึงรูปแบบคำ หรืออาจมีมุมมองเรื่องหน้าที่ของอุปลักษณ์มโนทัศน์ที่แตกต่างออกไป

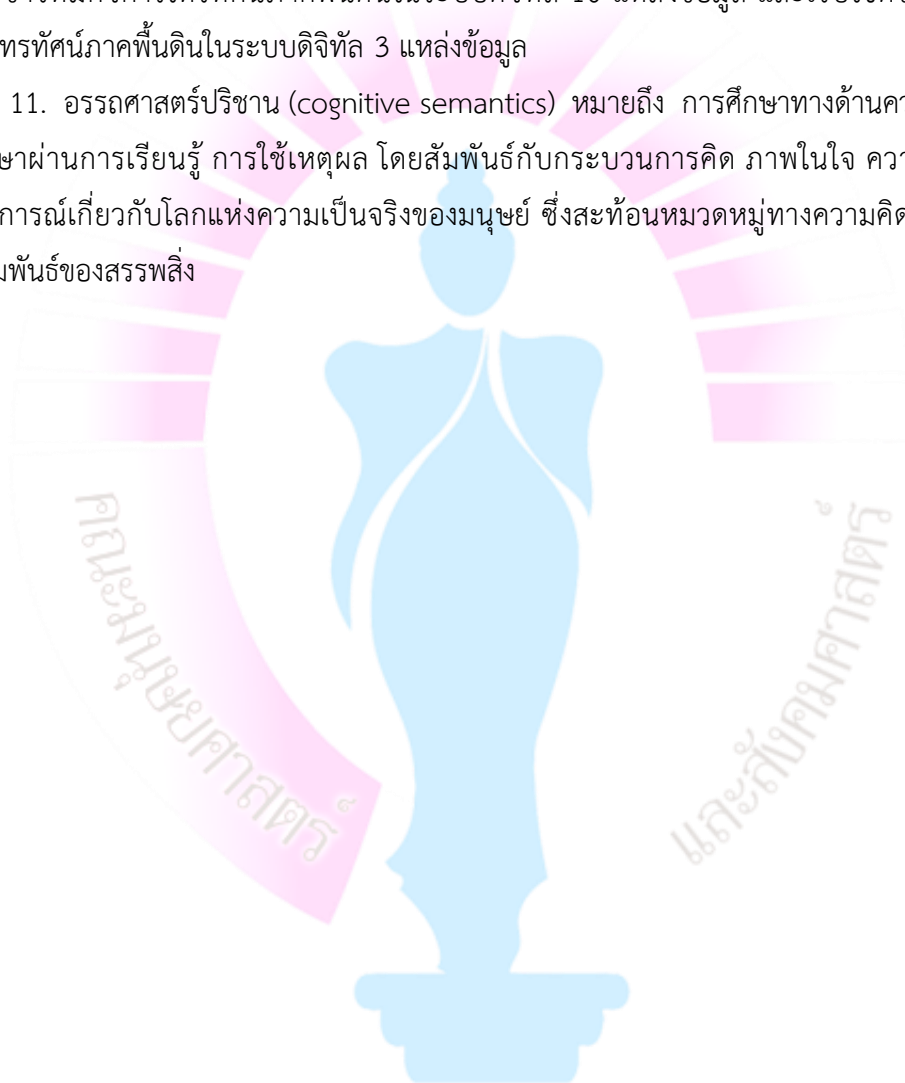
นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หมายถึง โรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด ในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึงเฉพาะการแพร่ระบาดในประเทศไทย
2. อุปลักษณ์ (metaphor) หมายถึง ศิลปะการใช้ภาษาที่นำรูปภาพหรือความหมายของคำหนึ่งไปเปรียบเทียบกับรูปภาพหรือความหมายของคำหนึ่ง โดยอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งเดียวกัน เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น
3. มโนทัศน์ (concept) หมายถึง ความคิดรวบยอด หรือภาพรวมของสิ่งต่างๆ ที่ถูกเก็บไว้ในระบบความคิดภายใต้การทำงานของจิตใจ
4. วงมโนทัศน์ (conceptual domain) หมายถึง ขอบเขตความหมายของรูปภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายของถ้อยคำหนึ่งๆ อันประกอบไปด้วย วงมโนทัศน์ต้นทาง และวงมโนทัศน์ปลายทาง
5. วงมโนทัศน์ต้นทาง (source domain) หมายถึง ขอบเขตความหมายของคำก่อนนำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ หรือความหมายประจำรูปภาพ ซึ่งมักเป็นรูปธรรม หรือมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า
6. วงมโนทัศน์ปลายทาง (target domain) หมายถึง ขอบเขตความหมายของคำที่แปรไปตามบริบท ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการนำคำไปใช้เปรียบเทียบแล้ว ซึ่งมักเป็นนามธรรม หรือมีความเป็นนามธรรมมากกว่า
7. กระบวนการถ่ายโอนความหมาย (mappings) หมายถึง วิธีการเชื่อมโยงความหมายจากวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง
8. รูปภาพที่แสดงอุปลักษณ์ (metaphorical language) หมายถึง รูปภาพที่ใช้กล่าวถึงสิ่งหนึ่งด้วยรูปที่อ้างถึงของสิ่งอื่นตามการกำหนดของระบบมโนทัศน์ ประกอบด้วยองค์ประกอบทางความหมาย 2 ส่วน ได้แก่ ความหมายทางรูปภาพ และความหมายในบริบทของการใช้ภาษา

9. อุปลักษณ์โนทัศน์ (conceptual metaphor) หมายถึง รูปภาพหรือคำพูดที่เป็น การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นความคิดรวบยอดหรือภาพรวม ภายใต้การ ทำงานของจิตใจหรือโนทัศน์

10. เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ (online news site) หมายถึง หน้าเว็บเพจซึ่งเชื่อมโยงกันเพื่อ นำเสนอข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ที่เป็นระบบสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย ซึ่งในที่นี้หมายถึง เว็บไซต์ข่าวที่มีกิจกรรมโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล 10 แหล่งข้อมูล และเว็บไซต์ข่าวที่ไม่มี กิจกรรมโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล 3 แหล่งข้อมูล

11. อรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) หมายถึง การศึกษาทางด้านความหมาย ของภาษาผ่านการเรียนรู้ การใช้เหตุผล โดยสัมพันธ์กับกระบวนการคิด ภาพในใจ ความรู้ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริงของมนุษย์ ซึ่งสะท้อนหมวดหมู่ทางความคิดเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. อรรถศาสตร์ปริชาน
  - 1.1 ความหมายของอรรถศาสตร์ปริชาน
  - 1.2 ความเป็นมาของอรรถศาสตร์ปริชาน
  - 1.3 แนวคิดในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชาน
  - 1.4 หลักการสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชาน
  - 1.5 องค์ประกอบของอรรถศาสตร์ปริชาน
2. อุปลักษณะตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน
  - 2.1 ความหมายของอุปลักษณะ
  - 2.2 แนวคิดอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน
  - 2.3 ประเภทของอุปลักษณะมโนทัศน์
  - 2.4 คุณสมบัติของอุปลักษณะมโนทัศน์
  - 2.5 อุปลักษณะมโนทัศน์กับความเข้าใจความเป็นจริง
  - 2.6 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีอุปลักษณะมโนทัศน์
  - 2.7 วิธีการระบุอุปลักษณะ
  - 2.8 ที่มาของอุปลักษณะ
  - 2.9 ความเป็นสากลของอุปลักษณะมโนทัศน์
  - 2.10 กระบวนการถ่ายโอนความหมาย
3. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
  - 3.1 ความเป็นมาของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
  - 3.2 สายพันธุ์ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย
  - 3.3 แหล่งแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
  - 3.4 ขั้นตอนจากการรับเชื้อถึงการป่วย
  - 3.5 แนวทางการปฏิบัติตน

- 3.6 เกณฑ์การพิจารณาความรุนแรง
- 3.7 สถิติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 อุปลักษณะตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน
  - 4.2 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

1. อรรถศาสตร์ปริชาน

งานวิจัย เรื่อง อุปลักษณะที่ปรากฏในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

1.1 ความหมายของอรรถศาสตร์ปริชาน

คำว่า “อรรถศาสตร์ปริชาน” เป็นการรวมกันระหว่างคำว่า อรรถศาสตร์ + ปริชาน ซึ่งหากจะทำความเข้าใจคำนี้อย่างลึกซึ้งควรเข้าใจความหมายของแต่ละคำก่อน ดังนี้

คำว่า “อรรถศาสตร์” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พัชรี พลาวงศ์ (2542, น. 23) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ หมายถึง การศึกษาความหมายของภาษา มีความสัมพันธ์กับความรู้เดิม ความคิด ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ กับส่วนประกอบของภาษา

สุริยา รัตนกุล (2544, น. 3) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้คำศัพท์เฉพาะแทนคำในภาษาอังกฤษว่า semantics เป็นการศึกษาถึงแนวคิดเรื่องวิธีการที่ภาษาสื่อความหมาย ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของความหมายในภาษาให้ดียิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์โคราชคนอีสาน ปีที่ 41 ฉบับที่ 2357 (2559) กล่าวว่า คำว่า อรรถ มีหลายความหมาย อาจหมายถึง เงินทอง ชื่อเสียง เกียรติยศ รางวัล ความปรารถนา หรือความหมายก็ได้ คำว่า ศาสตร์ แปลว่า วิชาความรู้ นอกจากนี้คำว่า อรรถ ยังใช้ในความหมายว่า เนื้อความ เช่น อรรถาธิบาย แปลว่า การขยายความ การอธิบายความ อรรถรส หมายความว่า รสแห่งถ้อยคำ รสของคำที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง เช่น กลวิธีทางวรรณศิลป์ช่วยเพิ่มอรรถรสของบทกวีนิพนธ์ อรรถหมายความว่า ประโยชน์หรือผลประโยชน์ก็ได้ เช่น อรรถประโยชน์ แปลว่า ประโยชน์ที่ต้องการในภาษาสันสกฤตมีคำว่าอรรถศาสตร์ใช้อยู่เดิมแล้วคือ อรรถศาสตร์ แปลว่า วิชาว่าด้วยกุศโลบายทางการเมืองเพื่อการแสวงหาอำนาจทางการเมืองและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่ในภาษาไทยใช้คำว่า อรรถศาสตร์ เป็นชื่อวิชาว่าด้วยความหมายของภาษา ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า semantics เช่น อรรถศาสตร์เป็น วิชาที่ยาก เพราะความหมายของภาษาเป็นนามธรรม เข้าใจยากและอธิบายให้เป็นรูปธรรมได้ยาก

นิวเซอร์ และคณะ (1955) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ นั้นหมายถึง ขอบเขตความคิดตั้งแต่ระดับที่ใช้กันทั่วไปจนถึงระดับสูง มักใช้ในภาษาทั่วไปเพื่ออธิบายปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกใช้คำ หรือความหมายโดยนัย ปัญหาความเข้าใจนี้กลายเป็นประเด็นเกี่ยวกับการตั้งคำถามเพื่อไต่สวนหรือสอบถามแบบทางการมาเป็นเวลานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอรรถศาสตร์เชิงกิจจะลักษณะ (formal semantics) ในภาษาศาสตร์นั้น อรรถศาสตร์ยังศึกษาเกี่ยวกับการแปลความหมาย หากพิจารณาอย่างละเอียด เสียง การแสดงออกทางสีหน้า ภาษากาย และการศึกษาบุคคลต่างวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ยังมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการหาความหมาย ซึ่งแต่ละปัจจัยนี้ยังมีสาขาที่ศึกษาแยกออกไปอีก ในภาษาเขียน เรื่องของโครงสร้างในย่อหน้า และเครื่องหมายวรรคตอน ต่างก็มีเรื่องของการหาความหมายมาเกี่ยวข้อง หรือในรูปแบบอื่นๆ ของภาษา ก็ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหาความหมายเช่นกัน

คิตเซอร์ และคณะ (1989, น. 35) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ในทางภาษาศาสตร์คือ การศึกษาความหมายที่มนุษย์ใช้เพื่อสื่อสารผ่านทางภาษา นอกจากนี้ยังมีอรรถศาสตร์ของภาษาโปรแกรม ตรรกศาสตร์ และการศึกษาสัญลักษณ์เชิงภาษาและการสื่อสาร (semiotics) วิชาอรรถศาสตร์จะต่างกับวากยสัมพันธ์หรือไวยากรณ์ (syntax) ซึ่งศึกษาถึงหน่วยของภาษาที่ประกอบกันโดยไม่คำนึงถึงความหมาย และต่างกับวจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) ซึ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ของภาษา ความหมาย และผู้ใช้ภาษานั้นๆ

สรุปได้ว่า อรรถศาสตร์ (semantics) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับความหมาย ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี ประโยค สัญลักษณ์ และความหมายที่ปรากฏ เป็นการศึกษาในระบบภาษาศาสตร์

คำว่า “ปริชาน” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (2553, น. 68) กล่าวว่า ปริชาน หมายถึง การเรียนรู้ หรือการจัดระบบสรรพสิ่งที่ได้เรียนรู้ทางประสาทสัมผัสเป็นองค์ความรู้และเก็บไว้ในสมอง

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529) กล่าวถึง ปริชานในด้านภาษาศาสตร์ ความว่า ปริชาน (cognitive) เป็นระบบความรู้ความคิดเชิงมโนทัศน์

ชลธิศ ธีระฐิติ (อ้างใน ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา, 2553) กล่าวถึง ปริชานในด้านปรัชญา ความว่า ปริชาน คือ ความรู้หรือความนึกคิด

บัณฑิตกาญจ ตั้งภากรณ์ (2561, น. 76) กล่าวว่า ปริชาน หมายถึง การคิดที่เป็นระบบอย่างมีกระบวนการ มีเหตุและผล รวมถึงการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากภาพสะท้อนของความนึกคิด หรือโครงสร้างทางมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษานั้น

เจียง ซิน (2007, น. 2) กล่าวถึง วิชาในด้านจิตวิทยา ความว่า วิชา คือ กระบวนการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ของมนุษย์ที่ผ่านกระบวนการทางจิตใจเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย การสังเกต การรับรู้ การจดจำ ทักษะคิด เป็นต้น

สรุปได้ว่า วิชา (cognitive) หมายถึง ระบบความรู้หรือความคิด ที่มาจาก ประสบการณ์ของมนุษย์และถูกเก็บไว้ในสมอง

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “อรรถศาสตร์วิชา” ไว้อย่าง เบ็ดเสร็จ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2557, น. 69) กล่าวว่า อรรถศาสตร์วิชา เป็นส่วนหนึ่งในภาษาศาสตร์วิชา ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่มุ่ง ศึกษากระบวนการวิชา ที่เกี่ยวข้องกับการรับภาษา (language acquisition) การประมวลผล ภาษาในสมอง การคิด การเข้าใจ การจำ และการใช้ภาษา

อุษา พุทธิชัยวิบูลย์ (2544, น. 7) กล่าวว่า อรรถศาสตร์วิชา เป็นทฤษฎีที่ศึกษา ความหมาย (semantics) ที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดของมนุษย์ โดยมีแนวคิดที่ว่าภาษานั้นไม่ได้มีความสัมพันธ์กับวัตถุหรือความจริงในโลก (real word) โดยตรง แต่การรับรู้ของมนุษย์และการเข้าใจ โลกเป็นพื้นฐานของโครงสร้างทางภาษาของมนุษย์

วิมลวรรณ อังสุวรรณ (2546, น. 9) กล่าวว่า อรรถศาสตร์วิชา มุ่งอธิบายถึงการใช้ ภาษาที่เป็นผลจากกระบวนการคิด ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับโลก ประสบการณ์ ซึ่งไม่ได้หมายถึงสิ่งที่เราอ้างอิงหรือเรียนรู้ภาษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่สัมพันธ์ กับกระบวนการคิด ภาพในใจ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับโลก

ดลนภา โง้นใจรักษ์ (2546, น. 13) กล่าวว่า อรรถศาสตร์วิชา หมายถึง การศึกษา ความหมายที่แสดงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดของมนุษย์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ และตามความสัมพันธ์ของความหมายที่มีร่วมกัน

ปิยภรณ์ ออบแพทย์ (2552, น. 12) กล่าวว่า อรรถศาสตร์วิชา เป็นแนวทางใน การศึกษาทางด้านความหมายที่สัมพันธ์กับระบบความคิดของมนุษย์ การรับรู้ ความเข้าใจ ตลอดจน ประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์

พินช์ (อ้างอิงใน รัชณีญา กลิ่นน้ำหอม, 2551, น. 17) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ วิชา (cognitive semantics) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับโครงสร้างความคิด พื้นฐาน ซึ่งสะท้อนหมวดหมู่ทางความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งในโลก

จอห์นสัน และเลคอฟฟ์ (อ้างอิงใน ภคภต เทียมทัน, 2561, น. 35) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ วิชา เป็นแนวทางการศึกษาแนวทางหนึ่งตามแนวภาษาศาสตร์วิชา มุ่งศึกษาความหมายของภาษา โดยมองว่าเป็นสิ่งที่สามารถแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างมโนทัศน์ที่มาจากประสบการณ์ของมนุษย์ ซึ่งมี

ลักษณะเป็นการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ และกับสิ่งที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและทำให้เกิดประสบการณ์ เช่น การรับรู้ การเคลื่อนไหว อารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์สัมผัส เพราะเป็นประสบการณ์ของมนุษย์ที่มาจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในโลกแห่งความเป็นจริง

ชาดีต (อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 1) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) หมายถึง สาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics) มีความเชื่อว่าความรู้ในภาษาไม่ได้แยกออกจากความคิด พฤติกรรมทางภาษาเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถทางปริชาน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ การใช้เหตุผล

สรุปได้ว่า อรรถศาสตร์ปริชาน หมายถึง การศึกษาทางด้านความหมายของภาษาผ่านการเรียนรู้ การใช้เหตุผล โดยสัมพันธ์กับกระบวนการคิด ภาพในใจ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริงของมนุษย์ ซึ่งสะท้อนหมวดหมู่ทางความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง

1.2 ความเป็นมาของอรรถศาสตร์ปริชาน

การศึกษาแนวอรรถศาสตร์ปริชาน นับว่าเป็นการศึกษาตามวิทยาการที่ก้าวล้ำ เป็นทฤษฎีที่มีความแปลกใหม่ เพราะได้ศึกษาภาษา ในลักษณะที่เป็นมากกว่ารูปภาษา เน้นที่ระบบมโนทัศน์ การเชื่อมโยงความคิดขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน

การศึกษาภาษาตามแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานเริ่มบุกเบิกในช่วงทศวรรษ 1970 ทว่าในช่วงเวลานั้นทฤษฎีภาษาศาสตร์ยังเป็นแนวคิดที่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก จนกระทั่งต้นทศวรรษ 1990 นักภาษาศาสตร์หลายท่านเริ่มให้ความสนใจที่จะศึกษาภาษาด้วยแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานมากขึ้นทั้งในยุโรปและอเมริกา (อาทิมา วรินทร์อุดมสุข, 2561, น. 15) ตรงกับ นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 2) ที่ได้อธิบายว่า อรรถศาสตร์ปริชานเริ่มพัฒนาขึ้นในช่วงทศวรรษ 1970 และพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีจุดยืนที่ตรงข้ามกับอรรถศาสตร์เงื่อนไขความจริง (truth-conditional semantics) ซึ่งเป็นแนวคิดปรัวิสัยนิยม (objectivism) ซึ่งมองว่าความหมายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับโลก (สิ่งต่างๆ ในโลก) โดยตรง รูปภาษาใช้อ้างถึงสิ่งต่างๆ ในโลกได้โดยตรง ผู้ใช้ภาษา (มนุษย์) ไม่มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใด สัญลักษณ์ในภาษามีความหมายขึ้นมา เนื่องจากมีความสัมพันธ์ยึดโยงกับสรรพสิ่งที่มีอยู่จริงในโลก การศึกษาความหมายตามแนวคิดเชิงรูปนัย เช่น อรรถศาสตร์เงื่อนไขความจริง เชื่อว่าความหมายของรูปภาษาแยก ออกจากความรู้เกี่ยวกับโลก แต่สามารถอธิบายได้ด้วยนิยามที่ชัดเจนและแน่นอน โดยเลคอฟฟ์ เป็นผู้นำแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานมาใช้ศึกษาและวิเคราะห์ทางด้านความหมายของตัวภาษา นั่นคือ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) ซึ่งเลคอฟฟ์ได้กล่าวว่า การใช้ภาษาของมนุษย์นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ ความเข้าใจโลก ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับ

ทั้งนี้ เลคอฟฟ์ (1987, น. 11) กล่าวว่า ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการขยายขอบเขตมาจากสาขาวิชาปริชานศาสตร์ (Cognitive Science) ที่ศึกษาการรับรู้ การรู้ การคิด การใช้เหตุผล และกระบวนการทางจิตปัญญาโดยมุ่งตอบคำถาม เช่น มนุษย์เก็บความรู้ไว้ในจิตใจอย่างไร เข้าใจภาษาอย่างไร เข้าใจสิ่งที่เห็นอย่างไร มีกระบวนการทางจิตใจอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการตีความ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการวางแผน ปริชานศาสตร์เป็นศาสตร์บูรณาการที่รวมความรู้ทางจิตวิทยา ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา ปรัชญา และคอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2557, น. 68-69) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานเป็นแขนงหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่มุ่งศึกษากระบวนการปริชานที่เกี่ยวข้องกับการรับภาษา (language acquisition) การประมวลผลภาษาในสมอง การคิด การเข้าใจ การจำ และการใช้ภาษา หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า ภาษาเป็นภาพสะท้อนของปริชาน (Cognition) คือ การเรียนรู้หรือการจัดระบบสรรพสิ่งที่ได้รับรู้ทางประสาทสัมผัสเป็นองค์ความรู้และเก็บไว้ในสมอง และการประมวลผลความคิดของมนุษย์ ส่วน เทเลอร์ (2012 น. 1-30) ได้อธิบายเกี่ยวกับปริชานเพิ่มเติมว่า เราจะเข้าใจภาษาได้ดีจากภาพสะท้อนของกระบวนการทางปริชาน ด้วยการทำความเข้าใจ การสนทนาโต้ตอบ หรือแม้กระทั่งโครงสร้างทางความคิด ทั้งนี้ เป็นเพราะภาษาเป็นภาพสะท้อนความรู้และความเข้าใจทั่วไปของมนุษย์ ดังนั้น ความเข้าใจในทุกแง่มุมของภาษาจึงมีความหมายอย่างมาก

ปัจจุบันการศึกษาทางด้านอรรถศาสตร์ปริชานมีพัฒนาการขึ้นตามลำดับ ดังคำนิยามที่ ศาสตราจารย์ ดร.กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา คณบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เขียนไว้ในหนังสืออรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น (นันทนา วงษ์ไทย, 2562, คำนิยาม) โดยมีใจความว่า อรรถศาสตร์ปริชานได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับในประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสตะวันตก ในทวีปยุโรป ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลี สำหรับประเทศไทย เริ่มมีการศึกษาวิจัยด้านภาษาศาสตร์ปริชานเมื่อประมาณ 20 กว่าปีที่แล้ว และมีนักวิชาการด้านนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย ได้เขียนหนังสืออรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น ที่เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงแนวคิดต่างๆ ทางอรรถศาสตร์ในกระบวนการทัศน์ทางภาษาศาสตร์กระบวนการทัศน์ใหม่ ถือว่าเป็นหนังสือเล่มแรกๆ ที่มีเนื้อหาว่าด้วยภาษาศาสตร์ปริชาน และเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอรรถศาสตร์หรือความหมายจากมุมมองของภาษาศาสตร์ปริชานเป็นเล่มแรกๆ ที่เขียนขึ้นเป็นภาษาไทย ซึ่งมีคุณูปการเป็นอย่างสูงต่อการเรียนการสอน และการวิจัยทางด้านอรรถศาสตร์ปริชานในประเทศไทย นับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการต่อยอดอรรถศาสตร์ปริชานให้เป็นรูปธรรมและคงอยู่สืบไป

สรุปได้ว่า อรรถศาสตร์ปริชาน มีการริเริ่มในช่วงทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา จนกระทั่งต้นทศวรรษ 1990 มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านเริ่มให้ความสนใจที่จะศึกษาทั้งในยุโรปและอเมริกา โดยเลคอฟฟ์ เป็นผู้นำแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานมาใช้ศึกษาและวิเคราะห์ทางด้านความหมายของตัวภาษา และปัจจุบันการศึกษาทางด้านอรรถศาสตร์ปริชานมีพัฒนาการขึ้นตามลำดับ ได้รับความนิยมนำมาใช้ในโลกตะวันตกและตะวันออก สำหรับประเทศไทยมีการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย ได้เขียนหนังสืออรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น นับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชานของประเทศไทยในปัจจุบัน

1.3 แนวคิดในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชาน

แนวคิดในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง มีความเป็นนามธรรมที่สูงมาก ซึ่ง นันทนา วงษ์ไทย (2562, น.2-3) ได้อธิบายว่า อรรถศาสตร์ปริชาน ปฏิเสธแนวคิดอรรถศาสตร์ปริวิสัย (objectivist semantics) และมองว่าความหมายของรูปภาษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวแทน ของโครงสร้างมโนทัศน์ (conceptual structure) ของมนุษย์ นักอรรถศาสตร์ปริชานไม่ได้สนใจศึกษาความหมายของรูปภาษา แต่สนใจศึกษาความหมายในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจโครงสร้างมโนทัศน์และการสร้างมโนทัศน์ คำถามของนักอรรถศาสตร์ปริชาน คือ ความหมายของรูปภาษาเปิดเผยให้เห็นระบบมโนทัศน์ของมนุษย์ได้อย่างไร โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้ เข้าใจการทำงานของระบบมโนทัศน์ โดยคำว่า “มโนทัศน์” (concept) ราชบัณฑิตยสถาน (2553, น. 88) ได้อธิบายว่า หมายถึง ภาพรวมหรือความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เก็บไว้ในใจหรือในระบบปริชาน ทั้งนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2559, น. 76) ได้ขยายประเด็นต่อว่า เช่น มโนทัศน์ “นก” จะเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับนกที่เราเคยพบเห็นมาหลากหลายสายพันธุ์ ไม่ใช่ภาพของนกที่เราเลี้ยงไว้ในกรงที่บ้าน หรือนกพันธุ์ใดพันธุ์หนึ่ง โดยมโนทัศน์จะเป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายของการนึกคิด ซึ่งจะเกี่ยวกับสิ่งที่ต่างกัน จนสามารถสรุปเป็นลักษณะร่วมได้

อรรถศาสตร์ปริชาน ตามที่ อันเกรอร์ และซมิด (อ้างถึงใน อาทิตมา วรินทร์อุดมสุข, น. 16-17) ได้อธิบายว่า อรรถศาสตร์ปริชานเป็นส่วนหนึ่งของภาษาศาสตร์ปริชาน ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาโดยอาศัยประสบการณ์จริง การรับรู้ การเข้าใจภาษา รวมถึงระบบความคิดที่เกี่ยวข้องกับภาษาของมนุษย์ ดังนั้น การศึกษาความหมายตามแนวทางของภาษาศาสตร์ปริชาน จึงเป็นการศึกษาการใช้ภาษาที่เป็นผลมาจากกระบวนการคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ในการรับรู้เรื่องต่างๆ เกี่ยวกับโลก ตลอดจนประสบการณ์การใช้ภาษาที่จะมีความสัมพันธ์กับกระบวนการคิด ภาพในใจ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของผู้ใช้ภาษา เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ โดยมีได้หมายความถึงสิ่งที่เราอ้างถึง การรับรู้ หรือเรียนรู้ภาษาเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น โดยมีแนวทางดังนี้

1) แนวทางด้านประสบการณ์ (Experiential view) อธิบายข้อมูลภาษาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันโดยผู้ใช้ภาษามาศึกษาวิเคราะห์ แนวทางนี้มีมุมมองว่าการทำความเข้าใจหรือการอธิบายกระบวนการสร้างภาษาไม่สามารถอาศัยเพียงสิ่งที่สามารถมองเห็นได้เท่านั้น แต่เราจะนึกถึงส่วนประกอบอย่างอื่นประกอบด้วย กล่าวคือ เมื่อเรากล่าวถึงรถ เราไม่ได้มองเพียงว่ารถเป็นยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์มีล้อ ประตู หน้าต่าง มีที่นั่ง แต่เราอาจนึกถึงสิ่งอื่นประกอบ เช่น ความสะดวกสบาย อุบัติเหตุ หรือสถานภาพทางสังคม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เกิดขึ้นจากการรับรู้และสัมผัสประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการศึกษาภาษาตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาณจึงสามารถอธิบายถึงระบบการรับรู้และเข้าใจภาษา รวมไปถึงการใช้ภาษา นอกเหนือไปจากการอธิบายสิ่งที่สามารถจับต้องได้

2) แนวทางด้านความเด่นในการรับรู้ (Prominence view) เป็นแนวทางที่อธิบายการเลือกวิธีการนำเสนอข้อมูลด้วยการเลือกใช้คำและนำคำมาเรียบเรียงเป็นข้อความหรือประโยคได้อย่างไร และข้อมูลที่น่าเสนอมีการให้ความสำคัญหรือความเด่นอย่างไร กระบวนการนี้ จะมีผลต่อการใช้ภาษาและรูปประโยคที่ผู้ใช้ภาษาใช้ เพราะเป็นการเรียบเรียงความคิดที่ต่างกัน รูปประโยคที่ใช้จึงแตกต่างกันไปด้วย แนวทางนี้มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้ภาพที่ปรากฏด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของ figure และ ground การรับรู้ที่ต่างกันจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์ในการรับรู้ที่ไม่เหมือนกัน ทำให้รูปภาษาหรือประโยคที่ใช้แตกต่างกันไปด้วย

3) แนวทางด้านความสนใจ (Attentional view) อธิบายถึงการเลือกใช้ความหมายของคำในกรอบความคิดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาภาษาตามแนวทางนี้ มีความเห็นว่า การเลือกใช้คำและการเรียงลำดับความในประโยคจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความสนใจและมุมมองของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเหตุการณ์นั้น อันจะนำไปสู่จุดเด่นในประโยค หรือการแสดงออกที่ดึงดูดความสนใจที่เป็นจุดเด่นของเหตุการณ์หรือประธานในประโยค

นอกจากแนวทางในการศึกษาภาษาศาสตร์ปริชาณของ อันเกรอร์ และชมิทแล้ว ยังมีนักภาษาศาสตร์ชื่อ อีวานส์ และกรีน (อ้างถึงใน อาทิมา วรินทร์อุตมสุข, น. 17-18) ที่เสนอหลักพื้นฐาน อันแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ กระบวนการทางภาษา การสั่งสมความรู้ และโครงสร้างทางความหมายที่มีความสัมพันธ์กับระบบความคิดหรือมโนทัศน์ Evans and Green มีความเห็นว่าภาษาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของมนุษย์ รวมถึงสะท้อนระบบความคิดของมนุษย์ด้วย กล่าวคือมนุษย์ใช้ภาษาจากการรับรู้ การเรียนรู้ และการสั่งสมประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้แสดงความคิดในการสื่อสาร แนวทางพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการศึกษาภาษาของ อีวานส์ และกรีน มี 4 ประการดังนี้

1) ประสบการณ์เป็นกระบวนการที่มนุษย์รับรู้ เรียนรู้ และสั่งสมประสบการณ์จากการรับรู้ภาษา ซึ่งภาษาเป็นผลมาจากความคิดที่สร้างรูปขึ้นจากประสบการณ์ของมนุษย์ การนำเสนอประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมซึ่งอยู่ในความคิดออกมาเป็นรูปธรรม จะทำได้โดยการใช้ผังภาพ (image schema)

2) การศึกษาโครงสร้างทางความหมายเกิดจากการศึกษาคำและไวยากรณ์ การแสดงความหมายของคำและไวยากรณ์จะขึ้นอยู่กับโครงสร้าง

3) เมื่อนำความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์ (world experience) มาอธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยภาษา จำเป็นต้องพิจารณาความหมายจากคำที่ปรากฏร่วมด้วย

4) โครงสร้างทางความหมายเกิดจากมโนทัศน์ เช่น มโนทัศน์ในทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนในแต่ละสังคมและวัฒนธรรมสร้างขึ้น คนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันจะสามารถเข้าใจความหมายที่เกิดจากมโนทัศน์ได้

ทั้งนี้ เจนดา (อ้างถึงใน อาทิมา วรินทร์อุดมสุข, น. 18) ได้กล่าวว่า การศึกษาภาษาด้วยทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานจะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่กว้างกว่าแนวคิดทางภาษาศาสตร์แขนงอื่น นอกจากนี้ ผลของการศึกษาที่ใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานในการวิเคราะห์ภาษายังทำให้ผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์รวมถึงผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดของมนุษย์ จากการศึกษาภาษาด้วยทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานได้มากขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า แนวคิดในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง มีความเป็นนามธรรมที่สูง อรรถศาสตร์ปริชานปฏิเสธแนวคิดอรรถศาสตร์ปรวิสัย (objectivist semantics) และมองว่าความหมายของรูปภาษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวแทนของโครงสร้างมโนทัศน์ โดยมีแนวทางประกอบด้วย แนวทางด้านประสบการณ์ แนวทางด้านความเด่นในการรับรู้ และแนวทางด้านความสนใจ หรือหลักแนวคิดเพิ่มเติมที่ว่าประสบการณ์เป็นกระบวนการที่มนุษย์รับรู้ โครงสร้าง คำ ไวยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน เมื่อนำความรู้จากประสบการณ์มาอธิบายด้วยภาษาต้องพิจารณาความหมายด้วย และโครงสร้างทางความหมายเกิดจากมโนทัศน์ ซึ่งการศึกษาภาษาด้วยทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานจะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่กว้างกว่าแนวคิดทางภาษาศาสตร์แขนงอื่น

1.4 หลักการสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชาน

อีวานส์ และกรีน (อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 7-15) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชาน 4 ข้อ ซึ่งหลักการเหล่านี้เป็นผลมาจากพันธะสัญญาหลัก (key commitments) 2 ประการของภาษาศาสตร์ปริชาน คือ พันธะสัญญาหลักการทั่วไป (generalization commitment) และพันธะสัญญาทางปริชาน (cognitive commitment)

1.4.1 โครงสร้างมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Conceptual structure is embodied) สิ่งที่นักอรรถศาสตร์ปริชานสนใจคือความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างมโนทัศน์และประสบการณ์ของมนุษย์เกี่ยวกับโลก ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดการสร้างรูปทางความคิด (embodied cognition thesis) ที่เชื่อว่าโครงสร้างมโนทัศน์เกิดจากประสบการณ์ของมนุษย์ โครงสร้างความคิดอย่างหนึ่งที่เกิดจากประสบการณ์ของมนุษย์ ได้แก่ ผังภาพ (image schema)

1.4.2 โครงสร้างความหมายคือโครงสร้างมโนทัศน์ (Semantic structure is conceptual structure) หลักการนี้กล่าวว่าความหมายเทียบเท่ากับมโนทัศน์ ซึ่งอยู่ในความคิด หลักการนี้มาจากแนวคิดของอรรถศาสตร์ปริชานที่ว่าภาษาอ้างอิงถึงมโนทัศน์ในความคิดของผู้พูด มากกว่าจะอ้างอิงถึงสิ่งต่างๆ ในโลกโดยตรง อย่างไรก็ตาม การที่บอกว่าความหมายเทียบเท่ากับมโนทัศน์ ไม่ได้หมายความว่าสองอย่างนี้เป็นสิ่งเดียวกัน เนื่องจากอรรถศาสตร์ปริชานเชื่อว่าความหมายที่สัมพันธ์กับคำในภาษานั้นทำให้เห็นเพียงแค่บางส่วนของมโนทัศน์ในความคิดของผู้พูดเท่านั้น ในความเป็นจริงเรายังมีความคิด ความรู้สึกเกินกว่าที่เราจะใส่รหัส ดังที่ แลงเกกเคอร์ (อ้างอิงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 7-15) กล่าวว่าเรามีมโนทัศน์เกี่ยวกับบริเวณที่อยู่ระหว่างด้านล่างของ จมูกและด้านบนของปากที่หนวดขึ้น สิ่งที่ทำให้แน่ใจว่าเรามีมโนทัศน์นี้เนื่องจากเราจำเป็นต้องเข้าใจว่าเส้นขนที่ขึ้นบริเวณนี้จะเรียกว่า “หนวด” (เส้นขนที่ขึ้นบริเวณอื่นของร่างกาย เราไม่เรียกว่า “หนวด”) แต่เราไม่มีคำใช้แสดงมโนทัศน์นี้

1.4.3 รูปแทนทางความหมายเป็นความรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว (Meaning representation is encyclopedic) จากหลักการในข้อที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าความหมายของคำ หรือเรียกได้ว่า “มโนทัศน์ของคำ” (lexical concept) นั้น ไม่สามารถนิยามได้อย่างแน่ชัด เช่น คำว่า “bachelor” ไม่สามารถอธิบายด้วยนิยาม “unmarried adult male” เสมอไป ด้วยเหตุนี้ นักอรรถศาสตร์ปริชานจึงไม่เห็นด้วยกับการนิยามความหมายจากพจนานุกรม แต่ให้ความสำคัญกับความรู้เชิง สารานุกรมหรือความรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว (encyclopedic knowledge) มากกว่า ความรู้เชิง สารานุกรมนี้เป็นความรู้ที่เกิดจากการสังมประสบการณ์ การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น ความหมายจึงขึ้นอยู่กับบริบท

1.4.4 การสร้างความหมายคือการสร้างมโนทัศน์ (Meaning construction is conceptualization) หลักการนี้สัมพันธ์กับแนวคิดในอรรถศาสตร์ปริชานที่ว่าความหมายไม่ได้ใส่รหัสอยู่ในภาษา คำ (หรือหน่วยในภาษาต่างๆ) เป็นเพียงตัวกระตุ้นให้เกิดการสร้างความหมาย จากแนวคิดนี้ ความหมายถูกสร้างขึ้นในระดับปริชาน ดังนั้นการสร้างความหมายจึงสัมพันธ์กับการสร้างมโนทัศน์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่อยู่นิ่ง โดยหน่วยภาษาทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นกระบวนการทางปริชานและทำให้เกิดการใช้ความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ ความหมายจึงเป็น “กระบวนการ” มากกว่าเป็น “สิ่ง” ที่บรรจุอยู่ในภาษา

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นผลมาจากพันธะสัญญาหลัก (key commitments) 2 ประการของภาษาศาสตร์ปริชาน คือ พันธะสัญญาหลักการทั่วไป (generalization commitment และพันธะสัญญาทางปริชาน (cognitive commitment) ประกอบด้วย โครงสร้างมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับร่างกาย โครงสร้างความหมายคือโครงสร้างมโนทัศน์ รูปแทนทางความหมายเป็นความรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว และการสร้างความหมายคือการสร้างมโนทัศน์ ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการวิเคราะห์อุปลักษณะในวิจัยเล่มนี้ต่อไป

1.5 องค์ประกอบของอรรถศาสตร์ปริชาน

อรรถศาสตร์ปริชานมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ตามที่นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 14-15) ได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

1.5.1 ผังภาพ (image schema) เป็นการอธิบายถึงการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางร่างกายกับระบบความคิดของมนุษย์

1.5.2 การจัดประเภท (categorization) ซึ่งเป็นการทำงานทางปริชานที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ และส่งผลต่อการเข้าใจความหมาย

1.5.3 ปรากฏการณ์พหุนัย (polysemy) หรือการที่รูปภาษาหนึ่งมีหลายความหมาย ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องการจัดประเภท

1.5.4 อุปลักษณะ (metaphor) เป็นการทำความเข้าใจความหมายที่เกิดขึ้นในการใช้ภาษาในลักษณะเปรียบเทียบ โดยจะนำเสนอแนวคิดที่กล่าวว่าการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบนั้นสามารถสะท้อนระบบมโนทัศน์ของมนุษย์ได้

1.5.5 นามนัย (metonymy) ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเช่นเดียวกับอุปลักษณะ แต่มีกระบวนการที่แตกต่างกัน ซึ่งนามนัยก็เป็นกระบวนการทางปริชานที่ใช้ในการทำความเข้าใจความหมายในภาษาเช่นกัน

1.5.6 พื้นที่ความคิด (mental spaces) เป็นการศึกษาความหมายในระดับที่สูงกว่าคำ คือระดับประโยคและข้อความ เพื่อแสดงให้เห็นว่าระบบมโนทัศน์ของมนุษย์มีการทำงานอย่างไร เราจึงเข้าใจความหมาย

1.5.7 การหลอมรวมมโนทัศน์ (conceptual blending) เป็นการศึกษาความหมายในระดับที่สูงกว่าคำ คือระดับประโยคและข้อความ ที่พัฒนาต่อยอดความคิดมาจากทฤษฎีพื้นที่ความคิด และพื้นที่ความคิด (mental spaces)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของอรรถศาสตร์ปริชาน ประกอบด้วย ผังภาพ (image schema) การจัดประเภท (categorization) ปรากฏการณ์พหุนัย (polysemy) อุปลักษณะ (metaphor) นามนัย (metonymy) โดยองค์ประกอบเหล่านี้แม้จะมีการแยกประเด็นเป็นข้อ แต่ในความเป็นจริงแล้วล้วนมีความสัมพันธ์กัน ไม่ได้แยกขาดจากกันเป็นอิสระ

2. อุปลักษณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน

การวิจัยครั้งนี้ใช้ อุปลักษณ์ เป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์ความหมายที่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษา เพื่ออธิบายระบบมโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดที่มีต่อเหตุการณ์ หรือสิ่งนั้นๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความหมายของอุปลักษณ์

คำว่า อุปลักษณ์ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ปริชา ช่างขวัญยืน (2517, น. 69) กล่าวว่า อุปลักษณ์ ใช้ในการอธิบายสิ่ง ซึ่งคนหนึ่งรู้จักอีกคนหนึ่งไม่รู้จัก ซึ่งการเปรียบเทียบต้องอาศัยการยึดคำที่มีความหมายเป็นสิ่งที่มนุษย์ประจักษ์ได้ด้วยประสาทสัมผัส หรือเป็นการกระทำ มุมมองทางอุปลักษณ์มีอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ทางตำนานวรรณกรรม โดยเห็นว่าอุปลักษณ์มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดอารมณ์ กลุ่มที่สอง คือ ทางด้านภาษาศาสตร์ โดยมองว่า การใช้อุปลักษณ์เป็นเรื่องของการใช้ภาษาที่สะท้อนความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน และยังสามารถสะท้อนถึงความคิด มโนทัศน์ และความเชื่อของผู้ที่ใช้ภาษาเหล่านั้นได้

อุษา พงษ์ชัยวิบูลย์ (2544, ม.ป.ป) กล่าวว่า อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งทางภาษาซึ่งเกิดจากการนำรูปภาษาซึ่งอ้างถึงสิ่งหนึ่งมาอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีการถ่ายทอดความหมายของรูปภาษาจากแวดวงความหมายหนึ่งไปยังอีกแวดวงความหมายหนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ

ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2549, น. 1) กล่าวว่า อุปลักษณ์ หมายถึง รูปภาษาที่เกิดจากการนำความหมายของรูปภาษาหนึ่งไปเปรียบเทียบเป็นอีกความหมายหนึ่งเพื่อใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร และเป็นการอธิบายความหมายของภาษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ใช้ภาษาจึงนิยมนำอุปลักษณ์มาใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการสร้างสรรค์วรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ได้อีกด้วย

การุญญ์ พนมสุข (2549, น. 9) กล่าวว่า อุปลักษณ์ หมายถึง การนำความหมายของรูปภาษาไปใช้ในการเปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณ์เกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษามองเห็นความคล้ายของสิ่ง 2 สิ่ง ซึ่งอาจคล้ายกันในทางใดทางหนึ่ง เช่น อาจมีรูปร่างหรือคุณสมบัติใกล้เคียงกัน ผู้ใช้ภาษาจึงนำคำที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งไปเรียกอีกสิ่งหนึ่ง

ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2549, น. 34) กล่าวว่า อุปลักษณ์ หมายถึง รูปภาษาที่นอกจากจะใช้กันทั่วไปในชีวิตประจำวันแล้ว ยังเป็นรูปภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางความคิดในการทำ ความเข้าใจมโนทัศน์หรือประสบการณ์ต่างๆ ที่มีความเป็นนามธรรมหรือมีความซับซ้อน โดยการนำประสบการณ์นั้นไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่า เช่น การนำชีวิตไปเปรียบกับการเดินทาง และการนำเวลาไปเปรียบกับสิ่งที่มีค่าเช่นเงิน ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบมักจะมีสัมพันธกับประสบการณ์ทางกายและประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา

เปรมกมล สถิตเดชกุญชร (2551, น. 1) กล่าวว่า อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง การนำ ความหมายของคำหรือรูปภาษาที่มีความหมายอย่างหนึ่งถึงสิ่งหนึ่งไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบโดยอ้างถึง อีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความหมายต่างไปจากความหมายประจำรูปภาษา เนื่องจากการถ้อยความหมาย จากวงความหมายหนึ่งไปยังอีกวงความหมายหนึ่ง ซึ่งความหมายที่เกิดขึ้นจะเป็นความหมายใหม่ที่ เกิดจากการเปรียบเทียบ

อัลล์แมนน์ (1970, น. 213-216) กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐานของอุปลักษณ์เกิดจากความ เหมือนกันทางความหมายขององค์ประกอบ 2 ส่วน นั่นคือ สิ่งที่น่ามาเปรียบ (vehicle) และสิ่งที่ถูก เปรียบ (tenor) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ องค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้ มีลักษณะทางความหมาย บางอย่างที่คล้ายคลึงกัน เช่น การเปรียบเทียบบรมขมกับความผิดหวัง ความผิดหวังเป็นสิ่งที่ผู้พูด ต้องการจะสื่อ ส่วนบรมขมเป็นสิ่งที่เรานำมาเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าทั้งบรมขมและความ ผิดหวังมีลักษณะที่เหมือนกัน ในส่วนที่ทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน

เลคอฟฟ์ และจอห์นสัน (1980, น. 7-9) กล่าวว่า อุปลักษณ์เป็นรูปภาษาที่สามารถพบได้ ทั่วไปในภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และผู้ใช้ภาษามักจะใช้อุปลักษณ์แบบไม่รู้ตัวในการพูดถึง มโนทัศน์หนึ่งไปในทำนองเดียวกันอย่างแพร่หลายและเป็นระบบ และความเป็นระบบของอุปลักษณ์ เหล่านี้ จะสะท้อนให้เราเห็นถึงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual metaphor) ที่อยู่ใน กระบวนการทางความคิดที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันนั้นคิดหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างไร เช่น การใช้อุปลักษณ์เกี่ยวกับเวลาในชีวิตประจำวันของผู้พูดภาษาอังกฤษ จนสะท้อนให้เห็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ time is money แสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาอังกฤษคิดว่า เวลาเป็นวัตถุที่มีค่าเหมือนเงิน

สรุปได้ว่า อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง ศิลปะการใช้ภาษาที่นำรูปภาษาหรือ ความหมายของคำหนึ่งไปเปรียบเทียบกับรูปภาษาหรือความหมายของคำหนึ่ง โดยอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง ให้เป็นสิ่งเดียวกัน เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน

นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 108-112) ได้อธิบายว่า เป็นอุปลักษณ์ที่สะท้อนระบบ ความคิดของผู้ใช้ภาษา ไม่ใช่อุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิมที่เป็นเพียงการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่ง หนึ่ง อุปลักษณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานนำเสนอครั้งแรก โดยจอร์จ เลคอฟฟ์ (George Lakoff) และมาร์ก จอห์นสัน (Mark Johnson) ในปี 1980 ทั้งสองมีความเห็นที่ตรงข้ามกับการ อธิบายอุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิด ปรวิสัยนิยม (objectivism) ที่มอง ว่าความหมาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับโลกโดยตรง ผู้ใช้ภาษาซึ่งก็คือมนุษย์ รวมถึงร่างกาย ของมนุษย์และความคิดของมนุษย์ ไม่มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใด

การศึกษาอุปลักษณ์เกิดความเปลี่ยนแปลงเมื่อเลคคอปฟ์และจอห์นสัน เสนอแนวคิดใหม่เกี่ยวกับอุปลักษณ์ไว้ในหนังสือ *Metaphors we live By* ทั้งสองมีความเห็นแตกต่างไปจากแนวคิดเดิม โดยเสนอว่าอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของความนึกคิด ความ เป็นเหตุเป็นผล และความเข้าใจ นอกจากนี้อุปลักษณ์ยังมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เข้าใจโลกและ ตัวเอง ตามแนวคิดนี้ อุปลักษณ์เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในความคิดและการใช้ภาษาใน ชีวิตประจำวัน ไม่ได้จำกัดเฉพาะในรูปแบบ *A is B* เท่านั้น กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างแสดง การเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น ไม่มีคำว่า คือ เป็นหลักการของแนวคิดนี้มุ่งไปที่ ประสบการณ์ของมนุษย์และความเข้าใจประสบการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นการใช้หลักการใน แนวคิดประสบการณ์นิยม (experientialist approach) มาวิเคราะห์ภาษา ความจริง ความเข้าใจ และความหมายที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดเดิมเชื่อว่าอุปลักษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อสร้างจินตนาการในบทกวีซึ่งเป็นเรื่อง ของภาษาที่นอกเหนือจากการใช้แบบปกติธรรมดา และเป็นเรื่องของภาษาเท่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับ ความคิดและการกระทำ แต่เลคคอปฟ์และจอห์นสัน มีความเห็นว่าอุปลักษณ์ปรากฏอยู่ทั่วไปใน ชีวิตประจำวัน ทั้งในภาษา ความคิด และการกระทำ ตัวอย่างที่เลคคอปฟ์และจอห์นสันใช้อธิบาย ความคิดว่ามโนทัศน์ของเรามีลักษณะเป็นแบบอุปลักษณ์ และอธิบายว่ามโนทัศน์เป็นสิ่งที่สร้างให้เกิด การกระทำต่าง ๆ ขึ้น เช่น มโนทัศน์ “การโต้แย้ง” มโนทัศน์นี้สะท้อนให้เห็นในภาษาที่ใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้ใช้ ภาษาอังกฤษ ดังนี้

ตัวอย่างที่ (1)

- ก. We have **set out** to prove that bats are birds.
- ข. **When we get to the next point**, we shall see that philosophy is dead.
- ค. **So far**, we've seen that no current theories will work.
- ง. We will proceed in a **step-by-step** fashion.
- จ. Our **goal** is to show that hummingbirds are essential to military defense.
- ฉ. This observation **points the way** to an elegant
- ช. We have **arrived at** a disturbing conclusion.

เลคคอปฟ์ และจอห์นสัน, 1980, น.90 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น.109-110)

จากตัวอย่าง จะสังเกตเห็นได้ว่าผู้ใช้ภาษาอังกฤษนำคำที่อยู่ในมโนทัศน์ “การเดินทาง” มากกล่าวถึงการโต้แย้ง ซึ่งสะท้อนอุปลักษณมโนทัศน์ **การโต้แย้งคือการเดินทาง** หากลองพิจารณาในภาษาไทย เราก็มีการนำคำที่อยู่ในมโนทัศน์ “การเดินทาง” มากกล่าวถึงการโต้แย้งเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การอภิปรายในสภา ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการโต้แย้ง ในภาษาไทยมีการใช้รูปภาพ เช่น การอภิปราย**เริ่มต้น**ขึ้นและ**ดำเนินไป**ด้วยความเรียบร้อย ผู้ร่วมอภิปรายควรเตรียมตัวให้ดีกว่าก่อน ไม่เช่นนั้นอาจเกิดการ**หลง**ประเด็น

อย่างไรก็ดี เราไม่เพียงแต่ “พูดถึง” การโต้แย้งโดยใช้คำที่เกี่ยวกับการเดินทางเท่านั้น แต่สิ่งที่เรา “ทำ” ในขณะที่มีการโต้แย้งนั้นก็สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับการเดินทางด้วย แม้จะไม่ได้มีการเดินทางหรือการเคลื่อนที่เชิงกายภาพเกิดขึ้นจริง ๆ ก็ตาม เช่น เรา**เริ่มต้น**การโต้แย้งเมื่อ**สิ้นสุด**การกล่าวถึงประเด็นหนึ่ง เราจะพูดในประเด็น**ถัดไป** การโต้แย้งมี**การดำเนินไป**จาก**จุดเริ่มต้น** ไปสู่**ตอนกลาง**และ**ตอนท้าย** **จุดหมาย**ของการโต้แย้งคือการนำเสนอแนวคิดหรือข้อคิดเห็นของเรา

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าระบบมโนทัศน์ของเราที่กำหนดให้เราคิด และกระทำสิ่งต่างๆ ก็มีพื้นฐานเป็นแบบอุปลักษณ์เช่นกัน แต่เนื่องจากระบบมโนทัศน์เป็นสิ่งที่เรามักไม่ตระหนักถึง เพราะเราทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันไปโดยอัตโนมัติ ดังนั้น วิธีการที่เราจะเข้าใจระบบมโนทัศน์ได้ จึงต้องดูจากภาษาที่เราใช้สื่อสารกัน เพราะการสื่อสารก็ใช้ระบบมโนทัศน์เดียวกับที่เราใช้ในการคิด และกระทำสิ่งต่างๆ

หลักการสำคัญในเรื่องของอุปลักษณ์ คือ การเข้าใจและรับรู้สิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่ง จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการโต้แย้งและการเดินทางเป็นคนละสิ่งกัน แต่มโนทัศน์ “การโต้แย้ง” ถูกสร้างขึ้น ถูกเข้าใจ ถูกแสดงออก และถูกกล่าวถึงด้วยมโนทัศน์ “การเดินทาง” ด้วยเหตุนี้เราจึงสรุปได้ว่าอุปลักษณ์ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของระบบความคิดของมนุษย์ และการที่เรามีรูปภาพที่มีลักษณะเป็นอุปลักษณ์ก็เป็นสิ่งสะท้อนว่าระบบมโนทัศน์ของเราเป็นแบบอุปลักษณ์เช่นกัน

โคเวกเซส (2010 น. 1-50) กล่าวว่าในมุมมองทางภาษาศาสตร์ปริชานอุปลักษณ์เป็นการทำความเข้าใจวงมโนทัศน์ (conceptual domain) หนึ่งจากอีกวงมโนทัศน์หนึ่ง เนื่องจากวงมโนทัศน์ที่ต้องการทำความเข้าใจมีความเป็นนามธรรมมากกว่า เราจึงต้องนำเอาวงมโนทัศน์ที่ชัดเจนหรือมีความเป็นรูปธรรมมากกว่ามากกล่าวถึงเพื่อให้เข้าใจมโนทัศน์ที่มีความเป็นนามธรรมนั้น เห็นได้จากตัวอย่างที่เราพูดและคิดเกี่ยวกับการโต้แย้งด้วยการเดินทาง ความเข้าใจที่เกิดขึ้น ผ่านการใช้อุปลักษณ์ดังกล่าวอยู่ในสูตรของ “วงมโนทัศน์ ก. คือ วงมโนทัศน์ ข.” หรือ A IS B ในการเขียนภาษาอังกฤษ และจะใช้เป็นตัวใหญ่เสมอ ซึ่งสูตรนี้จะใช้เรียก อุปลักษณมโนทัศน์, มโนอุปลักษณ์, อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor) ซึ่งล้วนมีความหมายเดียวกัน

จากสูตรดังกล่าว ทำให้เห็นว่าอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ประกอบไปด้วย วงมโนทัศน์สองวงมโนทัศน์ ได้แก่ วงมโนทัศน์ที่เราต้องการทำความเข้าใจ และวงมโนทัศน์ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ วงมโนทัศน์ที่เราต้องการทำความเข้าใจเรียกว่า “วงมโนทัศน์ปลายทาง” (target domain) ส่วนวงมโนทัศน์ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เรียกว่า “วงมโนทัศน์ต้นทาง” (source domain) ดังนั้น การโต้แย้งจัดเป็นวงมโนทัศน์ปลายทาง เนื่องจากทำความเข้าใจมโนทัศน์นี้ ได้จากอีกมโนทัศน์หนึ่งซึ่งในตัวอย่างคือ การเดินทาง ทำให้การเดินทางจัดเป็นวงมโนทัศน์ต้นทาง

จากที่โคเวกเซสกล่าวไว้ จะเห็นได้ว่าอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ไม่ใช่รูปภาษา แต่เป็นอุปลักษณณ์ที่ปรากฏในระดับความคิด ซึ่งอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์จะสะท้อนให้เห็นจาก “ถ้อยคำอุปลักษณณ์” (metaphorical linguistic expressions) ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ใช้เพื่อทำความเข้าใจอีกสิ่งหนึ่ง รูปภาษานี้จึงจัดอยู่ในวงมโนทัศน์ต้นทาง ดังนั้นรูปภาษา เช่น set out, get to the next point, so far, step-by-step ในตัวอย่างข้างต้น ที่ใช้ในการกล่าวถึงการโต้แย้ง จึงเป็นถ้อยคำอุปลักษณณ์ ซึ่งสะท้อนอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ การโต้แย้งคือการเดินทาง (AN ARGUMENT IS A JOURNEY)

ตารางที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบอุปลักษณณ์ตามแนวคิดเดิม และอุปลักษณณ์ตามแนวคิด
อรรถศาสตร์ปริชาน

อุปลักษณณ์ตามแนวคิดเดิม	อุปลักษณณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน
1. เป็นคุณสมบัติของคำ	1. เป็นคุณสมบัติมโนทัศน์ไม่ใช่คำ
2. ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางศิลปะและวาทศิลป์	2. หน้าที่ของอุปลักษณณ์คือเพื่อที่จะเข้าใจอุปลักษณณ์
3. เป็นการเปรียบเทียบระหว่าง 2 สรรพสิ่ง ซึ่งต้องมีลักษณะบางอย่างร่วมกัน	3. ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความคล้ายคลึงเสมอไป
4. เป็นการใช้คำที่มีลักษณะการคิดไตร่ตรอง ซึ่งผู้ใช้ต้องมีพรสวรรค์ จึงจะสามารถใช้อุปลักษณณ์ได้ดี	4. เป็นการใช้คำโดยไม่รู้ตัว คนทั่วไปใช้อุปลักษณณ์ได้ ไม่จำกัดเฉพาะคนที่มีพรสวรรค์เท่านั้น
5. เป็นภาพพจน์ (figure of speech) ซึ่งเราใช้เพื่อผลลัพธ์พิเศษ และไม่ได้เป็นส่วนจำเป็นในการสื่อสารประจำวันของมนุษย์	5. อุปลักษณณ์ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการตกแต่งถ้อยคำเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่อยู่ในระบบความคิดและอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์

ที่มา: โคเวกเซส, 2002 (อ้างถึงใน ปิยภรณ์ อบแพทย์, 2552, น. 16-17)

2.3 ประเภทของอุปลักษณมโนทัศน์

เลคอฟฟ์ และจอห์นสัน, 1980 (อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 112-115) กล่าวถึงอุปลักษณมโนทัศน์ไว้ 3 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณมโนทัศน์เชิงโครงสร้าง (structural metaphors) อุปลักษณมโนทัศน์เชิงทิศทาง (orientational metaphors) และอุปลักษณมโนทัศน์เชิงสรรพสิ่ง (ontological metaphors) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 อุปลักษณมโนทัศน์เชิงโครงสร้าง ลักษณะของอุปลักษณมโนทัศน์เชิงโครงสร้าง คือ การที่มโนทัศน์หนึ่งถูกสร้างขึ้นในลักษณะเปรียบเทียบเพื่อให้มีโครงสร้างของอีกมโนทัศน์หนึ่ง เช่น เราทำความเข้าใจการโต้แย้งจากการเดินทาง ทำให้การโต้แย้งมีโครงสร้างของการเดินทาง กล่าวคือ ประกอบไปด้วย เส้นทาง จุดเริ่มต้น จุดหมายปลายทาง เหมือนกับการเดินทาง

2.3.2 อุปลักษณมโนทัศน์เชิงทิศทาง อุปลักษณมโนทัศน์เชิงทิศทางเป็นการทำความเข้าใจมโนทัศน์หนึ่งจากประสบการณ์เกี่ยวกับทิศทางและพื้นที่ เช่น ขึ้น-ลง ใน-นอก หน้า-หลัง ศูนย์กลาง-ขอบนอก ต้น-ลึก เช่น อุปลักษณมโนทัศน์ สุขคือทิศทางขึ้น (HAPPY IS UP) ซึ่งสะท้อนในรูปภาพา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ (2)

- ก. I'm feeling up.
- ข. That boosted my spirit.
- ค. My spirits rose.
- ง. You're in high spirits.
- จ. Thinking about her always gives me a lift.

เลคอฟฟ์ และจอห์นสัน, 1980 น. 15 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 113)

ตัวอย่างในภาษาไทยที่แสดงอุปลักษณมโนทัศน์ประเภทนี้ เช่น อุปลักษณมโนทัศน์ มากขึ้นคือทิศทางขึ้น (MORE IS UP) เช่น เงินเดือนขึ้น น้ำหนักขึ้น อุปลักษณมโนทัศน์ น้อยลงคือทิศทางลง (LESS IS DOWN) หรือ แย่/เลวคือทิศทางลง (BAD IS DOWN) เช่น รัฐบาลมีนโยบายปรับราคาสินค้าลง เขาอยู่ในช่วงขาลง ใฝ่ต่ำ หมายถึง มุ่งหรือตั้งใจประพฤติไปในทางเสื่อม นิยมในทางเลว

ทิศทางที่มีการใช้เป็นอุปลักษณมโนทัศน์นี้มีพื้นฐาน (grounding) มาจากประสบการณ์ทางร่างกายของมนุษย์ อุปลักษณมโนทัศน์จากตัวอย่าง (2) ก.-จ. สะท้อนประสบการณ์ทางร่างกายที่เมื่อเรามีสภาพร่างกายที่แข็งแรงหรืออารมณ์ดี ร่างกายเราจะตั้งตรง ในทางตรงข้ามเมื่อเจ็บป่วยหรือเศร้าเสียใจ ลำตัวจะโค้งงอ ก้มต่ำลงไหลห่อ และหากเจ็บป่วยรุนแรงอาจต้องล้มตัวลงนอนราบขนานไปกับพื้นโลกซึ่งเป็นทิศทางที่มนุษย์ทำเมื่อนอนหลับ หรือเมื่อเสียชีวิต

2.3.3 อุปลักษณเชิงสรรพสิ่ง นอกจากเราจะสามารถเข้าใจมโนทัศน์ต่าง ๆ ด้วยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับทิศทางและพื้นที่แล้ว เรายังสามารถเข้าใจมโนทัศน์ต่าง ๆ ได้หากเราคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ การกระทำ อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกเป็นวัตถุหรือสิ่งของ ซึ่งเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ประเภทที่เรียกว่า “อุปลักษณเชิงสรรพสิ่ง” การทำความเข้าใจประสบการณ์ต่างๆ ว่าเป็นวัตถุหรือสิ่งของนี้จะทำให้เราสามารถระบุปริมาณ จัดประเภทหรือจัดกลุ่มให้สิ่งนั้นรวมทั้งอธิบายและพูดถึงได้ เช่น การที่มองสภาพการณ์หนึ่ง เช่น ภาวะเงินเฟ้อ เป็นสรรพสิ่งหนึ่ง (an entity) ลักษณะภาษาที่สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีลักษณะเปรียบเทียบเช่นนี้ เห็นได้จากการใช้คำนาม “inflation” เนื่องจากคุณสมบัติของคำนาม คือ คำที่ใช้เรียกคน สัตว์ สิ่งของ การใช้คำนามดังกล่าวแสดงว่าเรามีมโนทัศน์ว่า ภาวะเงินเฟ้อเป็นสรรพสิ่งที่มีตัวตน จับต้องได้ มีขนาดและปริมาณที่อ้างถึงได้ และเมื่อเรามีมโนทัศน์ในเชิงเปรียบเทียบดังกล่าว เราจึงสามารถอ้างถึงภาวะเงินเฟ้อได้โดยการใช้รูปภาษาต่าง ๆ เช่น

ตัวอย่างที่ (3)

- ก. If there's much **more inflation**, we'll never survive.
- ข. We need to **combat inflation**.
- ค. **Inflation makes me sick**.

เลคคอฟฟ์ และจอห์นสัน, 1980 น. 26 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 115)

ลักษณะการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบในตัวอย่าง (3) ก. ทำให้เห็นว่าเราเข้าใจภาวะเงินเฟ้อว่าเป็นสรรพสิ่งที่สามารถเพิ่มจำนวนให้มากขึ้นได้ เราสามารถต่อสู้กับภาวะเงินเฟ้อได้เช่นเดียวกับที่เราต่อสู้กับศัตรู เพื่อให้เกิดการแพ้-ชนะ ดังที่สะท้อนในตัวอย่าง (3) ข. และภาวะเงินเฟ้อมีตัวตนเหมือนเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ และในตัวอย่าง (3) ค. ภาวะเงินเฟ้อทำให้เราป่วย ตัวอย่างดังกล่าวสะท้อนอุปลักษณมโนทัศน์ ภาวะเงินเฟ้อคือสรรพสิ่ง (INFLATION IS AN ENTITY)

ตัวอย่างในภาษาไทยที่แสดงอุปลักษณประเภทนี้ เช่น ผู้ใช้ภาษาไทยมักกล่าวถึงความกลัว เช่น เผชิญหน้ากับความกลัว เอาชนะความกลัว หรือกล่าวถึงความยากจนว่า ขาวนาต้องต่อสู้กับความยากจน ลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีมโนทัศน์ว่าความกลัวและความยากจนเป็นสรรพสิ่งที่มีตัวตนเป็นรูปธรรม จากมโนทัศน์ดังกล่าวทำให้เราสามารถพูดถึงและแสดงความคิดต่อมโนทัศน์เหล่านี้ได้

สรุปได้ว่า ประเภทของอุปลักษณ์มโนทัศน์ มี 3 ลักษณะ ประกอบด้วยอุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง (structural metaphors) อุปลักษณ์เชิงทิศทาง (orientational metaphors) และอุปลักษณ์เชิงสรรพสิ่ง (ontological metaphors)

2.4 คุณสมบัติของอุปลักษณ์มโนทัศน์

นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 116) อธิบายว่า เลคอฟฟ์และจอห์นสัน เชื่อว่าระบบความคิดที่เราใช้อยู่ในชีวิตประจำวันมีลักษณะเป็นแบบอุปลักษณ์ กล่าวคือ เราจะเข้าใจมโนทัศน์ต่างๆ ได้จากอีกมโนทัศน์หนึ่ง และอุปลักษณ์มโนทัศน์ต่างๆ เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ที่เรารับรู้และสั่งสมมาและมาจากวัฒนธรรมของเรา ซึ่งอาจแตกต่างกันกับวัฒนธรรมอื่น นอกจากนี้ อุปลักษณ์มโนทัศน์ยังมีลักษณะที่เกาะเกี่ยวกัน (coherence) อย่างเป็นระบบระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในมโนทัศน์หนึ่งและองค์ประกอบต่างๆ ในอีกมโนทัศน์หนึ่งที่ร่วมกันสร้างให้เกิดเป็นอุปลักษณ์ขึ้น มโนทัศน์ของเราที่มีต่อเรื่องหนึ่งๆ นั้น จะมีองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นจะมีลักษณะเป็นองค์รวมของประสบการณ์ (experiential gestalts) ซึ่งเกิดขึ้นโดยตรงจากประสบการณ์ของเราที่สร้างขึ้นมาอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กัน มีลักษณะเป็นภาพรวม โดยเราจะเข้าใจมโนทัศน์หนึ่งๆ ได้ ต้องเข้าใจองค์ประกอบของมโนทัศน์นั้นทั้งหมด ไม่สามารถแยกย่อยออกมาได้

ลักษณะสำคัญของอุปลักษณ์มโนทัศน์อีกประการหนึ่งก็คือมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบอยู่ภายใน (internal systematicity) ซึ่งเกิดจากการขยายความเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical entailments) ซึ่งเป็นผลที่เกิดตามมาหรือนัยที่ได้จากอุปลักษณ์มโนทัศน์ ตัวอย่าง เช่น อุปลักษณ์มโนทัศน์ การโต้แย้งคือการเดินทาง (AN ARGUMENT IS A JOURNEY เรารู้กันว่า การเดินทางต้องมีเส้นทาง (A JOURNEY DEFINES PATH) เมื่อนำมโนทัศน์ การโต้แย้งคือการเดินทาง กับ การเดินทางต้องมีเส้นทาง มารวมกัน ผลที่เกิดตามมาหรือนัยที่ได้คือมโนทัศน์ที่ว่า “การโต้แย้งต้องมีเส้นทาง” (AN ARGUMENT DEFINES A PATH) ดังปรากฏในรูปภาษา เช่น Do you follow my argument? He strayed from the line of argument. (Lakoff & Johnson, 1980, pp. 90) นอกจากนี้ เรายังรู้ว่า เส้นทางคือพื้นผิว (THE PATH OF A JOURNEY IS A SURFACE) และเมื่อนำมโนทัศน์ การเดินทางต้องมีเส้นทาง กับ เส้นทางคือพื้นผิว มารวมกันแล้วผลที่ตามมาคือมโนทัศน์ เส้นทางของการโต้แย้งคือพื้นผิว (THE PATH OF AN ARGUMENT IS A SURFACE) ดังปรากฏในรูปภาษา เช่น We have covered a lot of ground in our argument. We are well on our way to solving this problem. (Lakoff & Johnson, 1980, pp. 91)

จะเห็นได้ว่าเรามีความคิดย่อยๆ อยู่ภายใต้อุปลักษณ์มโนทัศน์ การโต้แย้งคือการเดินทาง สิ่งที่ทำให้ความคิดเหล่านั้นสัมพันธ์กันเป็นระบบอยู่ภายในก็คือ การขยายความเชิงอุปลักษณ์ของความจริง 2 ประการเกี่ยวกับการเดินทางที่กล่าวมาข้างต้นนั่นเอง

นอกจากอุปลักษณะมโนทัศน์จะมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบอยู่ภายใน (internal systematicity) แล้ว ยังมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบภายนอก (external systematicity) อีกด้วย กล่าวคือ โนมโนทัศน์หนึ่งที่น่ามาใช้ในการทำความเข้าใจมโนทัศน์อื่นไม่ได้ใช้กับเพียงมโนทัศน์เดียวเท่านั้น ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์ “การเดินทาง” (JOURNEY) ใช้ทั้งกับมโนทัศน์ “การโต้แย้ง” (ARGUMENT) ดังตัวอย่าง (1) ก.-ข. และมโนทัศน์ “ความรัก”(LOVE) ดังนี้

ตัวอย่างที่ (4)

- ก. We're at a crossroads.
- ข. We'll just have to go our separate ways.
- ค. We can't turn back now.
- ง. I don't think this relationship is going anywhere.
- จ. Our marriage is on the rocks.
- ฉ. We've gotten off the track.

โคเวกเซส, 2010, น. 6 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 118)

รูปภาพที่แสดงด้วยตัวหนาและขีดเส้นใต้ในตัวอย่าง (4) ก.-ฉ. มีความหมายเกี่ยวกับการเดินทาง ในที่นี้ถูกนำมาใช้ในการกล่าวถึงความรัก ที่สะท้อนอุปลักษณะมโนทัศน์ **ความรักคือการเดินทาง** (LOVE IS A JOURNEY) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในของสองมโนทัศน์นี้ได้แก่ คู่รักกับนักเดินทาง เส้นทางกับความสัมพันธ์ อุปสรรคในการเดินทางกับอุปสรรคในความรัก ปลายทางในการเดินทางคือเป้าหมายของความรัก เป็นต้น

สรุปได้ว่า คุณสมบัติของอุปลักษณะมโนทัศน์ คือ เราจะสามารถเข้าใจมโนทัศน์ต่างๆ ได้จากอีกมโนทัศน์หนึ่งและอุปลักษณะมโนทัศน์ต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นโดยตรงจากประสบการณ์ของเราที่สร้างขึ้นมาอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กัน มีลักษณะเป็นภาพรวม โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบอยู่ภายในและภายนอก

2.5 อุปลักษณะมโนทัศน์กับความเข้าใจความเป็นจริง

นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 118) อธิบายว่า อุปลักษณะตามแนวคิดของเลคอฟฟ์ และจอห์นสันมีความเกี่ยวข้องกับความคิดและเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นจริง ในทางปรัชญาภายใต้แนวคิดปรัวิสัยที่ครอบงำวัฒนธรรมตะวันตกมองว่า อุปลักษณะเป็นการใช้ภาษาที่ผิดไปจากธรรมดา จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่ารูปภาพแบบอุปลักษณะนี้เป็น “จริง” หรือไม่ เนื่องจากความจริงของนักปรัชญาเหล่านั้นเกิดขึ้นจากความเป็นปรัวิสัย (objectivity) กล่าวคือ สำหรับพวกเขาแล้ว ความจริงหมายถึงความจริงที่สัมบูรณ์ (absolute) เป็นอิสระ ไม่ขึ้นกับเหตุปัจจัยอื่นใดไม่ว่าใครใช้ก็จะต้องมีความหมายคงเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีข้อสรุปว่าอุปลักษณะไม่ได้กล่าวถึงความจริง

อย่างไรก็ดี เลคอฟฟ์และจอห์นสันไม่เชื่อว่ามีสิ่งที่เรียกว่า “ความจริงที่เป็น ปรวิสัย” (objective truth) ที่เบ็ดเสร็จและไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสองเชื่อว่ามีความจริงอยู่ แต่ไม่ได้เป็นไปตามที่แนวคิดปรวิสัยกล่าวไว้ เนื่องจากความจริงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบมโนทัศน์ ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนประสบการณ์ของเราและของสมาชิกคนอื่น ๆ ในวัฒนธรรม เมื่อเรามีปฏิสัมพันธ์กับคนเหล่านั้นและกับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางวัฒนธรรม จึงกล่าวได้ว่า เลคอฟฟ์และจอห์นสันเสนอหลักการซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ในการเข้าใจความเป็นจริงของประสบการณ์ต่างๆ โดยเน้นที่ “อุปลักษณ์” ซึ่งเป็นกระบวนการทางปริชานที่รวมทั้งเหตุผลและจินตนาการเข้าไว้ด้วยกัน ความเป็นเหตุเป็นผลของอุปลักษณ์เกี่ยวข้องกับการจัดประเภท (categorization) ไปตามต้นแบบ (prototype) และการอนุมาน (inference) ส่วนจินตนาการในอุปลักษณ์เกี่ยวข้องกับการเข้าใจสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่ง

อุปลักษณ์มโนทัศน์ที่เลคอฟฟ์และจอห์นสันเสนอนั้น เป็นการใช้หลักการในแนวคิดประสบการณ์นิยม ซึ่งตามแนวคิดนี้ “ความเข้าใจ” เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น ๆ ร่างกายของเราและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ รวมถึงวัฒนธรรมของเราเป็นสิ่งที่ทำให้ประสบการณ์ของเราเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาจากลักษณะต่างๆ ที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ (natural dimensions) ของสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ยังนำไปสู่การสร้างประเภทซึ่งมีลักษณะเป็นองค์รวมของประสบการณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นภาพรวม (gestalts) ที่มีความเกาะเกี่ยวกันกับประสบการณ์ของเรา ดังนั้น เราจะเข้าใจประสบการณ์ของเราได้เมื่อเรามองว่าประสบการณ์ถูกสร้างขึ้นมาอย่างสอดคล้องกันในลักษณะที่เป็นองค์รวมซึ่งเกิดขึ้นโดยตรงจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั่นเอง และเราก็จะเข้าใจประสบการณ์ว่ามีลักษณะเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์เมื่อเราใช้องค์รวมจากแฉวงประสบการณ์หนึ่งเพื่อสร้างประสบการณ์ในอีกแฉวงหนึ่ง

จากแนวคิดอุปลักษณ์มโนทัศน์ของเลคอฟฟ์และจอห์นสันที่เสนอไว้ในปี 1980 จะเห็นว่าสอดคล้องกับหลักการของอรรถศาสตร์ปริชาน 2 ข้อ คือ หลักการที่กล่าวว่าโครงสร้างมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับร่างกายมนุษย์ และโครงสร้างทางความหมายคือโครงสร้างมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณ์มโนทัศน์กับความเข้าใจความเป็นจริง ในทางปรัชญาภายใต้แนวคิดปรวิสัยแห่งโลกตะวันตกไม่เชื่อว่าอุปลักษณ์เป็นสิ่งที่มียู่จริง แต่เลคอฟฟ์และจอห์นสันเชื่อว่ามีอยู่จริง โดยเป็นการใช้หลักการในแนวคิดประสบการณ์นิยม คือ “ความเข้าใจ” เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับสิ่งแวดล้อมและคนอื่น ๆ ผ่านออกมาเป็นรูปภาษา เรียกว่าอุปลักษณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการทางปริชานที่รวมทั้งเหตุผลและจินตนาการเข้าไว้ด้วยกัน เราสามารถเข้าใจประสบการณ์ของเราได้เมื่อเรามองว่าประสบการณ์ถูกสร้างขึ้นมาอย่างสอดคล้องกันในลักษณะที่เป็นองค์รวม ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2.6 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีอุปลักษณมโนทัศน์

อีวานส์ และกรีน, 2006, น. 296-304 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น.120-132) ได้สรุปลักษณะสำคัญของทฤษฎีอุปลักษณมโนทัศน์ไว้ 8 ข้อ ดังนี้

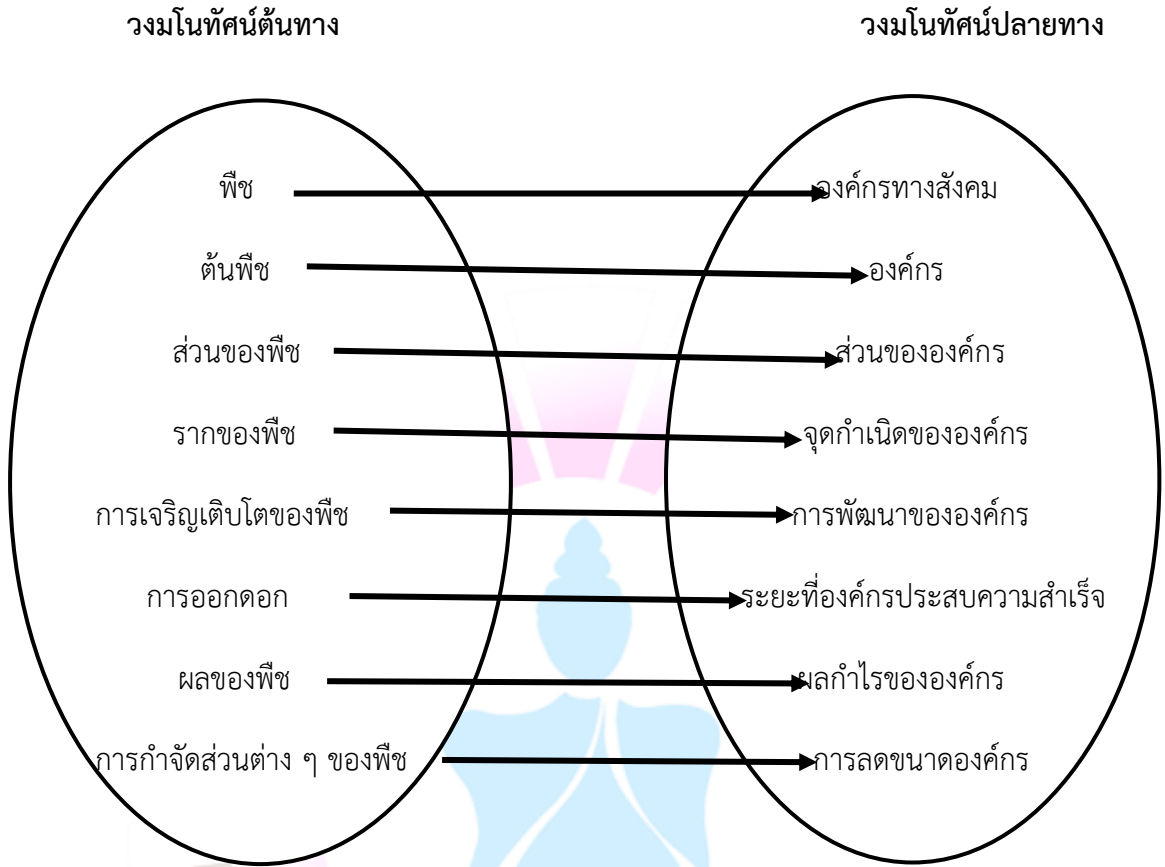
2.6.1 อุปลักษณมโนทัศน์มีการเชื่อมโยงในทิศทางเดียว (unidirectionality) จากที่โคเวกเซส (Kovecses, 2010) ได้กล่าวว่า อุปลักษณมโนทัศน์เป็นการทำความเข้าใจวงมโนทัศน์ (conceptual domain) หนึ่งซึ่งมีความเป็นนามธรรมมากกว่า จากอีกวงมโนทัศน์หนึ่งซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า ทำให้เห็นว่าวงมโนทัศน์ทั้งสองต้องมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการเชื่อมโยงกัน (mapping) ขององค์ประกอบทางมโนทัศน์ (conceptual elements) ในวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางเพื่อทำให้เกิดอุปลักษณมโนทัศน์ขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (5)

- ก. He works for the local **branch** of the bank.
- ข. They had to **prune** the workforce.
- ค. The organization was **rooted** in the old church.
- ง. There is now a **flourishing** black market in software there.
- จ. Employers **reaped** enormous benefits from cheap foreign labor.

โคเวกเซส, 2010, น. 10 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 121)

จากตัวอย่าง (5) ก.-จ. สามารถแสดงการเชื่อมโยงขององค์ประกอบทางมโนทัศน์ในวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 การเชื่อมโยงขององค์กรประกอบทางมโนทัศน์ในอุปถัมภ์มโนทัศน์ องค์กรทางสังคมคือพืช (SOCIAL ORGANIZATIONS ARE PLANTS)

ที่มา: นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 122)

อุปถัมภ์มโนทัศน์จะเชื่อมโยงโครงสร้างจากวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์ปลายทางในทิศทางเดียว ไม่สวนทางกัน ความเป็นทิศทางเดียวนี้อาจเกิดขึ้นได้ แม้ว่าอุปถัมภ์มโนทัศน์ 2 อุปถัมภ์มีวงมโนทัศน์เดียวกัน เช่น

อุปถัมภ์มโนทัศน์ คนคือเครื่องจักร (PEOPLE ARE MACHINES)

ตัวอย่างที่ (6)

John always gets the highest score in math, he's a human **calculator**.

อีกอุปถัมภ์มโนทัศน์หนึ่งคือ เครื่องจักรคือคน (MACHINES ARE PEOPLE)

ตัวอย่างที่ (7)

This car has a **will** of its own! (อีวานส์ และกรีน, 2006, น. 297)

ตัวอย่างแรกเป็นการพูดถึงคน แต่เอาคุณสมบัติของเครื่องจักร(คอมพิวเตอร์) เช่น ความเร็ว ประสิทธิภาพมาใช้กล่าวถึง อีกตัวอย่างหนึ่ง พูดถึงเครื่องจักร (รถยนต์) แต่เอาคุณสมบัติเรื่องความปรารถนา เจตนา ความตั้งใจของคนมาใช้กล่าวถึง

2.6.2 อุปลักษณณ์มนทัศน์ประกอบด้วยวงมนทัศน์ต้นทางและวงมนทัศน์ปลายทาง โคเวกเซส (2010, น. 18-27) พบว่าในพจนานุกรม Colins Cobuild English Guides 7: Metaphor และจากข้อมูลที่โคเวกเซสพบในการทำวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณณ์ พบว่าวงมนทัศน์ต้นทาง ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า และมักปรากฏในการเชื่อมโยงเพื่อทำความเข้าใจวงมนทัศน์ปลายทางมีดังนี้

ร่างกายมนุษย์ เช่น the **heart** of problem

สุขภาพและความเจ็บป่วย เช่น a **healthy** society

สัตว์ เช่น a tiger, a bitch, a snake ใช้ในการเปรียบเทียบคน

พืช เช่น Exports **flourished** last year.

การก่อสร้าง เช่น She **constructed** a coherent argument.

เครื่องจักรและเครื่องมือ เช่น the **machine** of democracy

เกมและกีฬา เช่น He's a **heavyweight** politician.

การเงินและธุรกิจ เช่น I tried to **save** some energy.

อาหารและการทำอาหาร เช่น What's your **recipe** of success?

ความร้อนและความเย็น เช่น in the **heat** of passion, a **cold**

ความมืดและความสว่าง เช่น a **dark** mood, She **brightened** up.

แรง เช่น Don't **push** me!

การเคลื่อนไหวและทิศทาง เช่น Our economy is **galloping ahead**.

โคเวกเซส, 2010, น. 18-22 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 123-124)

ส่วนวงมนทัศน์ปลายทางที่มักปรากฏในการเชื่อมโยงมีดังนี้

อารมณ์ เช่น He was **bursting** with joy.

ความปรารถนา เช่น She is **hungry for** knowledge.

ศีลธรรม เช่น I'll **pay you back for** this.

ความคิด เช่น She's **grinning out** new ideas.

สังคม ประเทศชาติ เช่น **neighboring** country

การเมือง เช่น The president **plays hardball**.

เศรษฐกิจ เช่น They **pruned** the budget.

ความสัมพันธ์ เช่น Their friendship is in **full flower**.

การสื่อสาร เช่น She **gave** me a lot of information.

เวลา เช่น Time **flies**.

ชีวิตและความตาย เช่น The baby will **arrive** soon. His father **passed away**.

โคเวกเซส, 2010, น. 23-27 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 124-125)

จะเห็นได้ว่ามโนทัศน์ปลายทางมักมีความเป็นนามธรรมมากกว่า ไม่มีลักษณะทางกายภาพที่จับต้องได้ ดังนั้นจึงยากที่จะเข้าใจและพูดถึงได้ด้วยตัวของมันเอง ตรงข้ามกับมโนทัศน์ต้นทางที่มักจะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า จับต้องได้มากกว่า จึงถูกนำมาเปรียบเพื่อให้เข้าใจมโนทัศน์ปลายทาง

2.6.3 อุปลักษณ์มโนทัศน์มีการขยายความ การเชื่อมโยงจากวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์ปลายทางสามารถแสดงนัยหรือผลที่จะเกิดตามมาเพื่อกล่าวถึงแง่มุมบางอย่างที่ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในการเชื่อมโยงได้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง (8)

We will proceed in a **step-by-step** fashion.

ตัวอย่าง (8) สะท้อนอุปลักษณ์มโนทัศน์ **การโต้แย้งคือการเดินทาง** (AN ARGUMENT IS A JOURNEY) ในอุปลักษณ์นี้ มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบในวงมโนทัศน์ต้นทาง (การเดินทาง) และวงมโนทัศน์ปลายทาง (การโต้แย้ง) ได้แก่ นักเดินทางเชื่อมโยงกับผู้ร่วมในการโต้แย้ง การเดินทางเชื่อมโยงกับการโต้แย้งทางที่เพิ่มขึ้นเชื่อมโยงกับการพัฒนาของการโต้แย้ง ดังนั้น ในวงมโนทัศน์ต้นทาง นักเดินทางอาจหลงทาง ออกนอกเส้นทาง หรือไปไม่ถึงจุดหมาย เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในการเดินทาง ดังนั้นเหตุการณ์เหล่านี้ก็สามารถเกิดขึ้นในวงมโนทัศน์ปลายทาง (การโต้แย้ง) ได้เช่นกัน เราจึงพบรูปภาพ เช่น

ตัวอย่าง (9)

I **got lost** in the argument.

ตัวอย่าง (10)

He failed to **reach** the conclusion.

ตัวอย่าง (8)-(9) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางที่เกิดจากการขยายความ เราเรียกการขยายความในลักษณะนี้ว่า การขยายความเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical entailment)

2.6.4 อุปลักษณ์มโนทัศน์มีความเป็นระบบ อุปลักษณ์มโนทัศน์ต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และสามารถทำให้เกิดระบบอุปลักษณ์ที่ซับซ้อนขึ้น ระบบอุปลักษณ์ที่ซับซ้อนนี้เป็นการรวบรวมการเชื่อมโยงต่าง ๆ ที่สร้างให้เกิดอุปลักษณ์หนึ่งขึ้น เช่น อุปลักษณ์มโนทัศน์ **ชีวิตคือการเดินทาง** (LIFE IS A JOURNEY) เป็นอุปลักษณ์ที่มีความซับซ้อนมากและเกิดจากอุปลักษณ์มโนทัศน์ต่าง ๆ ดังนี้

อุปลักษณ์มโนทัศน์ **สภาพคือสถานที่** (STATES ARE LOCATIONS) เช่น

ตัวอย่าง (11) He's at a crossroads in his life.

อุปลักษณ์มโนทัศน์ **การเปลี่ยนแปลงคือการเคลื่อนที่** (CHANGE IS MOTION)

เช่น

ตัวอย่าง (12) He went from his forties to his fifties without a hint of a mid-life crisis.

อุปลักษณ์มโนทัศน์ **สาเหตุคือแรง** (CAUSES ARE FORCES) เช่น

ตัวอย่าง (13) He got a head start in life.

อุปลักษณ์มโนทัศน์ **วิธีการคือเส้นทาง** (MEANS ARE PATHS) เช่น

ตัวอย่าง (14) He followed an unconventional course during his life.

อีวานส์ และกรีน, 2006, น. 299 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 127)

อุปลักษณ์มโนทัศน์ต่างๆ ข้างต้นประกอบเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความเข้าใจมโนทัศน์ปลายทางคือ “ชีวิต” ส่วนมโนทัศน์ต้นทางที่ทุกอุปลักษณ์มโนทัศน์ มีร่วมกันคือ “การเดินทาง” จะเห็นได้ว่าอุปลักษณ์มโนทัศน์ ชีวิตเป็นการเดินทาง แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงของอุปลักษณ์มโนทัศน์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

2.6.5 อุปลักษณ์มโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับผังภาพ ผังภาพมีความสำคัญต่ออุปลักษณ์ โดยผังภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จัดเตรียมพื้นฐานที่เป็นรูปธรรมให้การเชื่อมโยงของอุปลักษณ์ อุปลักษณ์บางอย่างมีลักษณะเป็นผังภาพ เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) กล่าวว่าผังภาพสามารถเป็นวงมโนทัศน์ต้นทางให้การเชื่อมโยงได้ เนื่องจากผังภาพเป็น

โครงสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากประสบการณ์ทางร่างกายที่เกิดขึ้นก่อนการสร้างมโนทัศน์ต่างๆ (pre-conceptual embodied experience) มันจึงมีความหมายชัดเจนและสามารถเข้าใจได้โดยตรง เช่น ผังภาพสถานที่ที่มีขอบเขต (BOUNDED LOCATIONS) จะสร้างมโนทัศน์ “สภาพ” (STATES) ซึ่งเป็นนามธรรมมากกว่าขึ้นมา เช่น สภาพคนไข้ชั้นวิกฤต ภาษาอังกฤษจะใช้รูปภาษา “into” เพื่อแสดงสภาพ ดังตัวอย่าง (15)

ตัวอย่าง (15)

The patient went **into** a coma.

โคเวกเซส, 2003, น. 5 (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 128)

2.6.6 ความคงที่ (invariance) หลักการของอุปลักษณ์ คือ การเข้าใจมโนทัศน์หนึ่ง (มโนทัศน์ปลายทาง) จากอีกมโนทัศน์หนึ่ง (มโนทัศน์ต้นทาง) จึงทำให้เกิดคำถามว่าเราสามารถทำความเข้าใจมโนทัศน์ปลายทางได้จากมโนทัศน์ต้นทางมโนทัศน์ใดก็ได้ใช่หรือไม่คำตอบคือ ไม่ใช่ มีข้อจำกัดบางประการในการเชื่อมโยงมโนทัศน์ต้นทางเข้ากับวงมโนทัศน์ปลายทาง ข้อจำกัดดังกล่าวเป็นสิ่งทีกล่าวถึงในหลักการความคงที่นี้ โดยเป็นการอธิบายว่าลักษณะใดในวงมโนทัศน์ต้นทางที่จะสามารถเชื่อมโยงไปยังวงมโนทัศน์ปลายทางได้ เลคอฟฟ์และเทอร์เนอร์ (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 128-130) ยกตัวอย่างมโนทัศน์ “ความตาย” ซึ่งถูกทำให้เป็นคน (personified) โดยการให้คุณสมบัติบางประการของมนุษย์กับความตาย เช่น ความตั้งใจ ความจงใจ เจตนา ความสามารถในการบริโภค ทำลายสิ่งต่างๆ แต่คุณสมบัติที่ให้กับมโนทัศน์ความตายก็มีจำกัด เช่น ความตายไม่สามารถถูกกล่าวถึงว่ากำลังอ่านหนังสือ ดูหนัง อาบน้ำ เล่นกีฬา ได้เหมือนมนุษย์หลักการนี้จะช่วยรักษาหรือทำให้โครงสร้างในวงมโนทัศน์ต้นทางนั้นคงที่เมื่อมีการเชื่อมโยงกับวงมโนทัศน์ปลายทางที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้หลักการนี้ระบุว่าโครงสร้างของมโนทัศน์ต้นทางจะมีการเชื่อมโยงไปยังวงมโนทัศน์ปลายทางเฉพาะที่ไปด้วยกันได้เท่านั้น และจะคอยกำกับการเชื่อมโยงที่ไม่ไปด้วยกัน (incompatible mappings) เช่น ความตายเป็นเรื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบปัจจุบันทันด่วน ดังนั้น มโนทัศน์ต้นทางที่มีโครงสร้างที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ลักษณะนี้เท่านั้นจึงจะสามารถเชื่อมโยงกับความตายได้ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าการอ่านหนังสือ การดูหนัง การเล่นกีฬา ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบปัจจุบันทันด่วน จึงไม่สามารถเชื่อมโยงกับความตายได้

2.6.7 ความคิดเชิงอุปลักษณ์ อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของความนึกคิด ความเป็นเหตุเป็นผล และความเข้าใจ นอกจากนี้ ระบบมโนทัศน์ของเราที่กำหนดให้เราคิดและกระทำสิ่งต่างๆ ก็มีพื้นฐานเป็นอุปลักษณ์เช่นกัน นอกจากหลักฐานทางภาษาที่สะท้อนว่ามโนทัศน์เราเป็นแบบอุปลักษณ์แล้ว ปรากฏการณ์อื่นๆ ก็มีลักษณะเป็นอุปลักษณ์เช่นกัน เช่น โครงสร้างในบริษัท ซึ่งมักแสดงด้วยแผนภูมิที่เป็นลำดับชั้น สัมพันธ์กับความสำคัญ หรืออำนาจที่มากขึ้น แผนภูมินี้สะท้อนอุปลักษณ์มโนทัศน์ สถาบันทางสังคมคือโครงสร้างลำดับชั้น (SOCIAL INSTITUTIONS ARE HIERARCHICAL STRUCTURES) จะเห็นได้ว่าอุปลักษณ์นี้ ก็มีที่มาจากประสบการณ์ทางร่างกาย กล่าวคือ ส่วนบนสุดของร่างกาย (ศีรษะ มีความสำคัญมากที่สุด จึงเกิดความสัมพันธ์ระหว่างความสูงกับอำนาจ อีกตัวอย่างที่สนับสนุนความสำคัญของส่วนบนของร่างกาย เช่น รูปถ่ายสมัครงานก็ใช้เพียงส่วนบนคือใบหน้าเท่านั้น นอกจากนี้ เรายังพบอุปลักษณ์มโนทัศน์จากแหล่งอื่นที่เป็นการสื่อสารด้วยภาพ ชูลิวาน, 2017 (อ้างถึงใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 130) ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 อุปลักษณ์มโนทัศน์จากการสื่อสารด้วยภาพ
ที่มา: นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 131)

2.6.8 การซ่อนและการทำให้เด่น เมื่อวงมโนทัศน์ปลายทางถูกสร้างขึ้นจากวงมโนทัศน์ต้นทางอันใดอันหนึ่งจะทำให้แง่มุมหรือด้านนั้นของวงมโนทัศน์ปลายทางเด่นชัดขึ้น และในขณะเดียวกันก็จะซ่อนแง่มุมหรือด้านอื่นๆ ไว้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์ “การโต้แย้ง” ที่ทำความเข้าใจผ่านมโนทัศน์ “สงคราม” และ “การเดินทาง” ซึ่งแต่ละมโนทัศน์จะทำให้บางแง่มุมของมโนทัศน์นั้นเด่น (highlight) และซ่อน (hide) บางแง่มุมไว้ ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์ “สงคราม” ในอุปลักษณ์มโนทัศน์ การโต้แย้งคือสงคราม (ARGUMENT IS WAR) ซึ่งสะท้อนในรูปภาพ เช่น

ตัวอย่างที่ (16) I won the argument.

ตัวอย่างที่ (17) I couldn't defend that point.

ตัวอย่าง (16)-(17) ทำให้ธรรมชาติของการโต้แย้งที่ต้องต่อสู้กันเด่นชัดขึ้น แต่ได้ซ่อนแง่มุมที่การโต้แย้งจะเรียงลำดับหัวข้อของเนื้อหาอย่างเป็นระบบระเบียบไว้ ในขณะที่มีโน้ตทัศน์ “การเดินทาง” ในอุปลักษณ์โน้ตทัศน์ การโต้แย้งคือการเดินทาง (ARGUMENT IS A JOURNEY) ซึ่งสะท้อนในรูปภาพ เช่น

ตัวอย่างที่ (18) We'll proceed in a step-by-step fashion.

ตัวอย่างที่ (19) We've covered a lot of ground.

ตัวอย่าง (18)-(19) จะทำให้แง่มุมของการโต้แย้งที่จะมีการดำเนินไปเด่นชัดขึ้น แต่ซ่อนแง่มุมของการเผชิญหน้ากันไว้ ลักษณะนี้ของอุปลักษณ์โน้ตทัศน์สอดคล้องกับแนวคิดในไวยากรณ์ปริชาน (Cognitive Grammar) เรื่องมุมมอง (perspective) โดยอุปลักษณ์สามารถสร้างมุมมองให้กับโน้ตทัศน์ต่างๆ ได้

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของทฤษฎีอุปลักษณ์โน้ตทัศน์ ประกอบด้วยอุปลักษณ์โน้ตทัศน์มีการเชื่อมโยงในทิศทางเดียว อุปลักษณ์โน้ตทัศน์ประกอบด้วยวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทาง อุปลักษณ์โน้ตทัศน์มีการขยายความ อุปลักษณ์โน้ตทัศน์มีความเป็นระบบ อุปลักษณ์โน้ตทัศน์มีความสัมพันธ์กับผังภาพ ความคงที่ ความคิดเชิงอุปลักษณ์ รวมถึงการซ่อนและการทำให้เด่น

2.7 วิธีการระบุอุปลักษณ์

นันทนา วงษ์ไทย (2562, น. 134-137) กล่าวว่า ทฤษฎีอุปลักษณ์โน้ตทัศน์ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษาอุปลักษณ์มีความชัดเจนมากขึ้น ที่ผ่านมามีข้อสงสัยในการระบุอุปลักษณ์ว่ามีความน่าเชื่อถือและถูกต้องมากน้อยเพียงใด นักภาษาศาสตร์ปริชานที่สนใจศึกษาอุปลักษณ์จึงได้รวมกลุ่มกันโดยใช้ชื่อ “PRAGGLEJAZ” ซึ่งมาจากอักษรตัวแรกของชื่อนักภาษาศาสตร์ที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม เพื่อสร้างกระบวนการระบุอุปลักษณ์ (Metaphor Identification Procedure หรือเรียกว่า MIP) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) อ่านข้อความทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจ (ข้อความในที่นี้ หมายรวมถึง ข้อความในตัวบทที่เขียนและพูด)

2) แบ่งข้อความออกเป็นคำ

3) หาความหมายของแต่ละคำที่มีการใช้ในบริบทนั้น (contextual meaning) และพิจารณาคำที่อยู่แวดล้อม (ข้างหน้าและข้างหลัง) คำนั้นด้วยรวมถึงพิจารณาว่าคำนั้นมีความหมายที่มีลักษณะพื้นฐานมากกว่าความหมายที่พบในข้อความที่กำลังศึกษา เมื่อคำนั้นปรากฏในบริบทอื่นหรือไม่ หากคำนั้นมีความหมายที่เป็นพื้นฐานมากกว่าเมื่อปรากฏในบริบทอื่น ให้พิจารณาต่อว่าความหมายที่พบในข้อความที่กำลังวิเคราะห์อยู่นั้นสามารถเข้าใจได้จากการเปรียบเทียบกับความหมายพื้นฐานหรือไม่ (ความหมายพื้นฐาน ในที่นี้ หมายถึง ความหมายที่เป็นรูปธรรม เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางร่างกาย เป็นความหมายแรกที่พบในประวัติของคำๆ นั้น)

4) หากความหมายที่พบในบริบทที่กำลังวิเคราะห์สามารถเข้าใจได้จากการเปรียบเทียบกับความหมายพื้นฐาน ให้ระบุว่าคำนั้นเป็นอุปลักษณ์

จากนั้นให้ทำกระบวนการ 1-4 กับทุกคำในข้อความ

ตัวอย่างการระบุอุปลักษณ์

For years Sonia Ghadhi has struggled to convince Indians that she is fit to wear the mantle of the political dynasty into which she married, let alone to become premier. (Pragglejaz Group, 2007, pp. 3)

ขั้นตอนการระบุอุปลักษณ์ในข้อความข้างต้น ซึ่งเป็นข้อความที่ตัดมาจากข่าวหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับนางโซเนีย คานธี นักการเมืองหญิงของประเทศอินเดียมีดังนี้

- 1) อ่านข้อความทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจ
- 2) แบ่งข้อความทั้งหมดออกเป็นคำได้ดังนี้

/For/ years /Sonia Ghadhi/ has / struggled / to / convince /Indians / that /she /is/ fit/
1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   11 12

/ to / wear / the /mantle/ of / the / political / dynasty / into / which /she /married /
13   14   15   16   17   18   19   20   21   22   23   24

/ let alone / to / become / premier /
25   26   27   28

3) ตัวอย่างการวิเคราะห์ในบรรทัดแรก (คำที่1-7 หาความหมายของแต่ละคำ และศึกษา ว่าคำนั้นมีความหมายพื้นฐานอื่นเมื่อปรากฏในบริบทอื่นที่แตกต่างไปจากบริบทนี้หรือไม่

4) จากขั้นตอนที่ 3 พบว่าคำที่ 1-4 และ 6-7 ใช้ในความหมายพื้นฐาน จึงไม่ใช่อุปสรรค ในขณะที่คำที่ 5 เป็นอุปสรรค เนื่องจากความหมายในบริบทหมายถึง ความพยายามความยากลำบากในการไปให้ถึงจุดหมาย ซึ่งไม่ใช่ความหมายพื้นฐานที่หมายถึงต่อสู้ ดิ้นรนด้วยแรงกายที่กระทำต่ออีกคนหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นคำนี้จึงเป็นอุปสรรค เนื่องจากต้องทำความเข้าใจจากการเปรียบเทียบกับความหมายพื้นฐาน

ต่อมาเจอราร์ด สติน (อ้างถึงในนันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 134-137) และคณะได้ร่วมกันพัฒนากระบวนการในระบุอุปสรรคต่อจากกลุ่ม PRAGGLEJAZ เพื่อใช้ในการระบุอุปสรรคในข้อความประเภทต่างๆ (varying genres) และใช้ชื่อว่า MIPVU ซึ่ง VU ย่อมาจาก Vrije Universiteit เมืองอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์

จากการวิเคราะห์ด้วย MIPVU พบว่าในบรรดาข้อความประเภทคำบุพบทมีการใช้เป็นอุปสรรคมากที่สุด ตามด้วยคำกริยา และคำคุณศัพท์ นอกจากนี้ ยังพบว่าข้อความเชิงวิชาการ (academic discourse) มีการใช้อุปสรรคมากที่สุด รองลงมาเป็นข่าว และนิยาย ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ เนื่องจากเรามักคิดว่านิยายเป็นการจำลองสถานการณ์ในชีวิตจริงจึงน่าจะปรากฏอุปสรรคจำนวนมาก เพราะอุปสรรคตามแนวคิดของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน จะปรากฏในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน แต่จากการศึกษาของสตินและคณะกลับพบในข้อความเชิงวิชาการมากที่สุด

สรุปได้ว่า วิธีการระบุอุปสรรค มีขั้นตอน คือ 1. อ่านข้อความทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจ 2. แบ่งข้อความออกเป็นคำ 3. หาความหมายของแต่ละคำที่มีการใช้ในบริบทนั้น และ 4. หากความหมายที่พบในบริบทที่กำลังวิเคราะห์สามารถเข้าใจได้จากการเปรียบเทียบกับความหมายพื้นฐาน ให้ระบุว่าคำนั้นเป็นอุปสรรค

2.8 ที่มาของอุปสรรค

อุปสรรคมีที่มาจากหลายองค์ประกอบ ตามที่ นันทนา วงษ์ไทย (2562, น.137) ได้ให้รายละเอียดของที่มาของอุปสรรค ดังนี้

ตัวอย่างของบริบทข้อความ

เช่น ข้อความแวดล้อม (surrounding discourse) หมายถึงสิ่งที่ปรากฏข้างหน้าและข้างหลัง ซึ่งมีผลต่อการเลือกใช้อุปสรรค ดังตัวอย่าง (29) The Americanization of Japanese car industry shifts into higher gear. การใช้รูปภาษา “shifts into higher gear” ในตัวอย่างเนื่องจากบริบทแวดล้อมเป็นเรื่องของอุตสาหกรรมรถยนต์

ตัวอย่างของบริบททางประวัติศาสตร์

คำว่า "ประวัติศาสตร์" ในที่นี้ โควเวกเซสหมายถึงความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ด้วย เช่น งานวิจัยของนิกิ โควเวซ (2002) เกี่ยวกับอุปลักษณะชีวิตที่ชาวฮังการีและชาวอเมริกันใช้ พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยชาวฮังการีจะใช้อุปลักษณะมโนทัศน์ ชีวิตคือสงคราม (LIFE IS WAR) ส่วนชาวอเมริกันจะใช้อุปลักษณะมโนทัศน์ ชีวิตคือเกม (LIFE IS A GAME) ซึ่งมีคำอธิบายทางประวัติศาสตร์ของประเทศฮังการีและประเทศสหรัฐอเมริกา โดยประเทศฮังการีเกิดสงครามเกินกว่าพันครั้งตลอดระยะเวลาการเป็นประเทศ ประชาชนจึงต้องต่อสู้ดิ้นรนจากภัยสงคราม จึงเป็นเหตุให้ชาวฮังการีใช้อุปลักษณะมโนทัศน์ดังกล่าว

ตัวอย่างของบริบทความสนใจ

โคเวกเซส (2005) ยกตัวอย่างความสนใจในอาชีพ (professional interest) ของบุคคลที่ส่งผลให้คน ๆ นั้นคิดและพูดถึงวงมโนทัศน์ปลายทางด้วยวงมโนทัศน์ต้นทางที่มีพื้นฐานมาจากความสนใจในอาชีพของตนเอง เช่น จดหมายที่เขียนขึ้นโดยวิศวกรไฟฟ้าชาวฮังการีในเรื่องความสัมพันธ์ของประเทศฮังการีกับยุโรปในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ในประเทศฮังการี เขาพบว่าวิศวกรไฟฟ้าใช้คำว่า be integrated, connected, electric circuit, with varying degree of intensity ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้า ที่อยู่ในแวดวงวิศวกรไฟฟ้า โควเวกเซสยังกล่าวถึงลักษณะเช่นนี้พบในอาชีพต่างๆ เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นครู นักวิทยาศาสตร์ นักกีฬา ก็มักนำสิ่งที่อยู่ในแวดวงอาชีพของตนเองมาใช้ทำความเข้าใจและนึกถึงอีกสิ่งหนึ่งในวงมโนทัศน์ปลายทาง

ตัวอย่างของบริบททางสังคม

ปัจจัยทางสังคมประการหนึ่งคือ เพศ ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีผลต่อการใช้อุปลักษณะที่ต่างกัน เช่น งานวิจัยของโคโลดนี, 1984 (อ้างถึงใน โควเวกเซส, 2015, น. 100) ที่พบว่าเพศชายและเพศหญิงใช้อุปลักษณะชายแดน (frontier) แตกต่างกัน โดยเพศชายมีมโนทัศน์ว่าชายแดนเป็นดินแดนบริสุทธิ์/พรหมจรรย์ (virgin land) ที่ต้องถูกยึดครอง ในขณะที่เพศหญิงมีมโนทัศน์ว่าชายแดนเป็นสวนสำหรับปลูกต้นไม้ดอกไม้

ตัวอย่างของบริบททางวัฒนธรรม

โบเออร์สและดีมีเชอเลียร์, 2001 (อ้างถึงใน โควเวกเซส, 2015, น. 101) พบว่ามโนทัศน์ "หมวก" (HAT) มีการใช้เป็นอุปลักษณะในสำนวนภาษาอังกฤษจำนวนมากกว่าภาษาฝรั่งเศส ตรงข้ามกับมโนทัศน์อาหาร (FOOD) ที่พบการใช้เป็นอุปลักษณะในสำนวนภาษาฝรั่งเศสจำนวนมากกว่าภาษาอังกฤษ เนื่องมาจากมโนทัศน์หมวก (HAT) มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนมโนทัศน์อาหาร (FOOD) เป็นความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส

ตัวอย่างของบริบทสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ตัวอย่างของบริบทนี้ เช่น เมื่อภาษาหนึ่งที่พูดโดยคนที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมหนึ่งถูกนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมใหม่ ก็จะทำให้เกิดอุปสรรคใหม่ที่แตกต่างกันจากอุปสรรคที่ใช้ในสภาพแวดล้อมเดิม เช่น การศึกษาของเดอร์เวน, 1994 (อ้างถึงในโคเวกเซส, 2005, น. 95) ที่ศึกษาอุปสรรค “ธรรมชาติ” ในหนังสือพิมพ์ภาษาแอฟริกันส์ (Africans) ที่พูดในบางส่วนของประเทศแอฟริกาใต้ และเป็นภาษาที่พัฒนามาจากภาษาดัตช์ เนื่องจากชาวดัตช์บางส่วนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่ปัจจุบันเป็นประเทศแอฟริกาใต้ เพื่อดูว่าการใช้อุปสรรคธรรมชาติในภาษาแอฟริกันส์เหมือนกับที่ใช้ในภาษาดัตช์มากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาพบว่า มีบางอุปสรรคที่เหมือนในภาษาดัตช์ เช่น น้ำ แสงเงา ทราบ ดาว ลม เมฆ ส่วนสิ่งที่แตกต่างจากภาษาดัตช์คือการพบอุปสรรคที่เกิดขึ้นใหม่ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป โดยพบการใช้ศัพท์หลากหลายชนิดที่มีความดูร้ายและธรรมชาติที่มีความรุนแรงเป็นอุปสรรค ซึ่งเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในประเทศแอฟริกาใต้ที่มีสัตว์ใหญ่ที่ดูร้ายและสภาพธรรมชาติที่รุนแรง

ตัวอย่างของบริบทอุดมการณ์

เชื้อชาติของคนมีการจำแนกไปตามสีผิว เช่น คนอเมริกันและยุโรปมีผิวขาว คนเอเชียมีผิวเหลือง คนแอฟริกันมีผิวดำ สีของผิวนั้นถูกนำมาใช้เรียกคนเพื่อแสดงการกดขี่หรือการมีอำนาจเหนือกว่า เช่น เรียกคนผิวดำว่า “Black” เพื่อสื่อถึงความเป็นชนชาติที่ใช้แรงงาน โกดลี (2007) กล่าวว่าชาวตะวันตกที่มีผิวขาวมีอุดมการณ์ว่าสีขาวเป็นสีที่บริสุทธิ์ จึงมีอุปสรรคมีโนท์ศน์ว่า ดีคือขาว (GOOD IS WHITE) เลวคือดำ (EVIL IS BLACK) สะท้อนในรูปภาษาต่าง ๆ เช่น white knight (ผู้ช่วยชีวิต), fair (ถูกต้อง เหมาะสม) ตรงข้ามกับรูปภาษา เช่น black marks (ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น) black market (ตลาดที่ไม่ถูกกฎหมายในภาษาไทย ก็ใช้ "ตลาดมืด") ในขณะที่ชาวตะวันตกมีอุดมการณ์ว่าสีขาวเป็นสีที่บริสุทธิ์ คนที่มีผิวสีอื่นก็มีอุดมการณ์เกี่ยวกับสีผิวเช่นกัน ซึ่งมีลักษณะที่ตรงข้ามกับชาวตะวันตก โดยเรียกตนเองว่า “people of colour” ที่มาจากอุปสรรคมีโนท์ศน์ความตื่นเต้นคือสีสัน (EXCITEMENT IS COLOUR) ความมีสีสันหมายถึงความมีชีวิตชีวา ความสนุก ความตื่นเต้น ต่างกับสีซีด สีหม่น ที่หมายถึง น่าเบื่อ ไร้ชีวิตชีวา

สรุปได้ว่า อุปสรรคมีที่มาจากหลายองค์ประกอบ ประกอบด้วย บริบทข้อความ บริบททางประวัติศาสตร์ บริบทความสนใจ บริบททางสังคม บริบททางวัฒนธรรม บริบทสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และบริบทอุดมการณ์ ซึ่งล้วนมาจากกระบวนการคิดและประสบการณ์ของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งนั้น

2.9 ความเป็นสากลของอุปลักษณณ์มโนทัศน์

จากที่ผ่านมาเป็นการกล่าวถึงอุปลักษณณ์มโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่เรามากไม่ตระหนักว่ามีลักษณะการใช้อุปลักษณณ์ปรากฏอยู่นอกจากนี้ อุปลักษณณ์มโนทัศน์หนึ่ง ไม่ได้ปรากฏในภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่ยังปรากฏในลักษณะข้ามภาษา ซึ่งแสดงความเป็นสากลของอุปลักษณณ์มโนทัศน์ เช่น อุปลักษณณ์ประสาทสัมผัส (synaesthetic metaphor) งานวิจัยของนันทนา วงษ์ไทย (2552) พบว่า อุปลักษณณ์ประสาทสัมผัสมีการใช้ในภาษาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เช่น นำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของการรับรสมาใช้ทำความเข้าใจมโนทัศน์ของการได้ยิน เช่น “เสียงหวาน” ในภาษาไทย “sweet sound” ในภาษาอังกฤษ หรือในภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ และภาษาฮังกาเรียน มีการนำมโนทัศน์ของเหลวที่ร้อนในภาชนะ (HOT FLUID IN A CONTAINER) มาใช้ในการทำความเข้าใจมโนทัศน์ความโกรธ (ANGER) (Kovecses, 2010) เช่น

You make my blood **boil**.

His head almost **burst**.

คำว่า “boil” ในตัวอย่างข้างต้น มีความหมายเกี่ยวข้องกับของเหลวที่กำลังเดือดอยู่ในภาชนะ และคำว่า “burst” แสดงความหมายที่ของเหลวที่เดือดจัดในภาชนะมีความร้อนถึงจุดที่ภาชนะไม่สามารถกักเก็บไว้ได้อีกต่อไป จึงระเบิดออกมา ในที่นี้ คำทั้งสองถูกนำมาใช้ในการทำความเข้าใจความโกรธ ซึ่งพบลักษณะดังกล่าวนี้ในภาษาไทยเช่นกัน เช่น ฉันไม่เคยเห็นเขาเดือดขนาดนี้มาก่อนเลย

อุปลักษณณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน อาจกล่าวได้ว่าอุปลักษณณ์ เป็นกระบวนการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในระบบปริชาน สะท้อนให้เห็นทั้งในภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน รวมถึงในความคิดของมนุษย์ที่แสดงออกผ่านสื่ออื่นๆ และมีกระบวนการที่อธิบายได้อย่างเป็นระบบ แม้อุปลักษณณ์จะมีความเป็นสากล แต่ก็มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม และมีที่มาหลากหลายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า อุปลักษณณ์ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน นับว่าเป็นการศึกษาตามวิทยาการที่ก้าวล้ำ เป็นทฤษฎีที่มีความแปลกใหม่ เพราะได้ศึกษาอุปลักษณณ์ ในลักษณะที่เป็นมากกว่ารูปภาษา เน้นที่ระบบมโนทัศน์ การเชื่อมโยงความคิดขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน

2.10 กระบวนการถ่ายโอนความหมาย

ซิวดี ศรลัมพ์ (อ้างถึงใน เปรมกมล สถิตเดชกุญชร, 2551, น. 29) กล่าวถึงกระบวนการถ่ายโอนความหมายในงานวิจัยเรื่อง “อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในนาฏยภาษา” ไว้ว่า “กระบวนการถ่ายโอนความหมาย (Mappings Process) จะเป็นการถ่ายโอนความสัมพันธ์ของลักษณะหรือคุณสมบัติที่มีร่วมกันของสรรพสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ สิ่งทีนำมาเปรียบนั้นอยู่ในวงความหมายต้นทาง ส่วนสิ่งที่ถูกเปรียบจะอยู่ในวงความหมายปลายทางลักษณะของการถ่ายโอนความหมาย จะเป็นแบบทิศทางเดียว คือ จากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง เพื่อที่จะให้เข้าใจความหมายหนึ่งจากอีกวงความหมายหนึ่ง และความสัมพันธ์ทางความหมายที่ถ่ายโอนไปนั้น ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรม อาจเป็นนามธรรมก็ได้ อย่างไรก็ตามสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทาง มักมีความหมายที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เข้าใจสรรพสิ่งที่อยู่ในวงความหมายปลายทางซึ่งมักเป็นนามธรรมได้

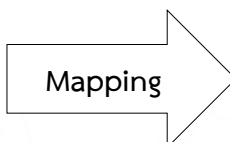
ครอพต์ และครูซ, 2004, น. 196-197 (อ้างถึงใน เปรมกมล สถิตเดชกุญชร, 2551, น. 29-32) อธิบายไว้ว่า การถ่ายโอนความหมาย (Mappings) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ทางความหมายของการถ่ายโอนทางความหมายจากวงความหมายต้นทาง ไปยังวงความหมายปลายทาง โดยกระบวนการถ่ายโอนความหมายนี้สามารถจำแนกความสัมพันธ์ได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) การถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) หมายถึง การถ่ายโอนความหมายระหว่างวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง โดยความสัมพันธ์แบบเชิงเดี่ยวจะเป็นความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง กล่าวคือ ลักษณะของการถ่ายโอนความสัมพันธ์นั้น เป็นการโอนความสัมพันธ์ของความหมายของสภาพหรือสภาวะของสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง

การถ่ายโอนแบบเชิงเดี่ยวเป็นการนำเอาพื้นฐานจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตมาใช้ในการอธิบายรูปภาพที่เป็นอุปลักษณ์ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจรูปภาพที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรมและเป็นการถ่ายโอนความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์คุ้นเคย หรือสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสื่อความหมาย เช่น อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์อารมณ์โกรธ (ANGER IS HEATED FLUID IN A CONTAINER) ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences)

Source :	Target :
HEAT OF FLUID	ANGER
Container	Body
Heat of fluid	Anger
Heat scale	Anger scale
Container heat	Body heat
Pressure in container	Experienced pressure
Limit of container's resistance	Limit of person's ability to suppress anger

ที่มา: ครอฟต์ และครุซ, 2004, น. 197 (อ้างถึงใน เปรมกมล สติตเดชกฤษ, 2551, น. 30)

จากตารางที่ 2.2 วงความหมายต้นทางคือ ความร้อนของของเหลว ส่วนวงความหมายปลายทาง คือ อารมณ์โกรธ เมื่อนำมาถ่ายโอนความสัมพันธ์แบบเชิงเดียว จะสามารถจับคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางและวงความหมายปลายทางได้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง คือ

ภาชนะ (Container)	ถ่ายโอนกับ	ร่างกาย (Body)
ความร้อนของของเหลว (Heat of fluid)	ถ่ายโอนกับ	อารมณ์โกรธ (Anger)
ระดับความร้อน (Heat scale)	ถ่ายโอนกับ	ระดับอารมณ์โกรธ (Anger scale)
ภาชนะร้อน (Container heat)	ถ่ายโอนกับ	ร่างกายร้อน (Body heat)

2) การถ่ายโอนความหมายแบบเชิงซ้อน (Epistemic correspondences) หมายถึง การถ่ายโอนความหมายระหว่างวงความหมายต้นทางกับความหมายปลายทาง ซึ่งรูปภาพในวงความหมายต้นทางจะมีปฏิสัมพันธ์กันก่อนที่จะมีการถ่ายโอนความหมายไปยังวงความหมายปลายทาง โดยไม่ได้มีลักษณะที่สิ่งหนึ่งกลายเป็นสิ่งหนึ่ง แต่จะประกอบด้วยความสัมพันธ์ของธรรมชาติของสิ่งหนึ่งไปเป็นธรรมชาติของอีกสิ่งหนึ่ง

ตารางที่ 2.3 การถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงซ้อน (Epistemic correspondences)

Source:	Target:
When fluid in a container is heated Beyond a certain limit, pressure increases to point at which container explodes	When anger increases beyond a certain limit, 'pressure' increases to point at which person loses control.
An explosion is damaging to container and dangerous to bystanders.	Loss of control is damaging to person and dangerous to others
Explosion can be prevented by applying sufficient force and counterpressure.	Anger can be suppressed by force of will.
Controlled release of pressure may occur, which reduces danger of explosion.	Anger can be released in a controlled way, or vented harmlessly, thus reducing level.

ที่มา: ครอฟต์ และครูซ, 2004, น. 197 (อ้างถึงใน เปรมกมล สถิตเดชกุญชร, 2551, น. 31)

จากตารางที่ 2.3 การอธิบายการถ่ายโอนแบบเชิงซ้อนสามารถเข้าใจถึงการเกิดอารมณ์ได้ชัดเจนและมีกระบวนการอย่างเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่การเกิดไปจนถึงจุดสิ้นสุด ทำให้เข้าใจและอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือสภาวะของสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทางถ่ายโอนความหมายไปยังสภาวะของสรรพสิ่งหนึ่งที่อยู่เ็นวงความหมายปลายทาง เช่น

เมื่อของเหลวในภาชนะได้รับความร้อนสูงกว่าขีดจำกัด ความดันเพิ่มขึ้นถึงจุดที่ภาชนะระเบิด	ถ่ายโยงกับ	เมื่ออารมณ์โกรธสูงกว่าขีดจำกัด ความกดดันจะเพิ่มขึ้นจนถึงจุดที่สูญเสียการควบคุมตนเอง
การระเบิดทำให้ภาชนะเสียหายและเป็นอันตรายกับคนรอบข้าง	ถ่ายโยงกับ	การสูญเสียการควบคุมทำให้ตนเองเสียหายและเป็นอันตรายกับคนอื่น

3. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

การวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาไปที่ข้อมูลทางการแพทย์เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แต่เป็นการศึกษารูปภาษาที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังนั้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องจึงนำมาเพียงประเด็นหลักเพื่อให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3.1 ความเป็นมาของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี (2564) ได้อธิบายว่าไวรัสโคโรนาเป็นไวรัสในสัตว์ มีหลายสายพันธุ์ โดยปกติไม่ก่อโรคในคน แต่เมื่อกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ก่อโรคในมนุษย์ได้ (ซึ่งมักเกิดจากการจัดการที่ผิดธรรมชาติโดยมนุษย์) ในขณะที่มนุษย์ยังไม่รู้จักและไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะทำให้เกิดการระบาดของโรคในคน โรคโควิด-19 (COVID-19, ย่อจาก Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ซึ่งมีชื่อทางการว่า SARS-CoV-2 ทำให้เกิดไข้ ไอ และอาจมีปอดอักเสบ เริ่มพบผู้ป่วยครั้งแรกเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของประเทศจีน ซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีผู้คนหนาแน่น จึงเกิดการระบาดใหญ่ได้รวดเร็ว การดูแลรักษาเป็นไปอย่างฉุกเฉิน มีคนป่วยหนักและตายมากเกินที่ควรจะเป็น จนประเทศจีนต้องปิดเมือง และปิดประเทศต่อมาขณะนี้ประเทศจีนสามารถควบคุมได้ จนแทบจะไม่มีผู้ป่วยรายใหม่ แต่โดยธรรมชาติแล้ว จะยังมีผู้ที่มีเชื้ออยู่ผู้ป่วยรายแรกที่ได้รับการรักษาในประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 เป็นคนจีนที่รับเชื้อจากการระบาดในประเทศจีน และได้เดินทางมาประเทศไทย หลังจากนั้น มีผู้ป่วยอีกหลายรายที่มาจากประเทศอื่น

ส่วนผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศไทยรายแรก มีการรายงานเมื่อ 31 มกราคม 2563 โรคนี้เกิดจากไวรัสโคโรนา(Corona virus) ที่กลายพันธุ์ในธรรมชาติเป็นสายพันธุ์ใหม่ จากการที่ธรรมชาติถูกมนุษย์ทำร้าย โดยมีสมมุติฐานว่า ไวรัสอาจจะมีแหล่งเริ่มต้นคือค้างคาว และกลายพันธุ์เมื่อผ่านสัตว์ตัวกลาง กลายเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ก่อโรคในคน และคนไปปรับเชื้อมาแพร่ระหว่างคนสู่คน ทั้งนี้ต้องรอการพิสูจน์ต่อไป เคยมีเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในอดีต คือ การเกิดโรค SARS (พ.ศ.2545) และ MERS (พ.ศ.2557) ซึ่งทั้งสองโรคนั้น ผู้ป่วยมีอาการหนักทั้งหมดและต้องอยู่ในโรงพยาบาล จึงสกัดการแพร่โรคได้ไม่ยากนัก ส่วนผู้ป่วยโรค COVID-19 ที่แพร่เชื้อ มีทั้งผู้ที่มีอาการน้อยหรืออาจไม่มีอาการ นอกเหนือจากผู้มีอาการหนักซึ่งมีน้อยกว่ามากจึงควบคุมการระบาดได้ยากกว่า คนที่ติดเชื้อโควิด-19 สามารถแพร่เชื้อได้ในช่วงเวลาของการติดเชื้อได้นาน การระบาดจึงน่าจะกว้างขวางกว่า และควบคุมยาก ในขณะนี้ โรคโควิด-19 ได้ระบาดไปทั่วโลก

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 ได้มีการกำหนดชื่อโรคและชื่อไวรัสอย่างเป็นทางการ ดังนี้ โรค COVID-19 (อ่านว่า โควิดไนน์ทีน ย่อมาจาก Corona Virus Disease 2019) กำหนดชื่อโดย องค์การอนามัยโลก (WHO) ไวรัส SARS-CoV-2 (อ่านว่า ซาร์สคอฟทู ย่อมาจาก Severe Acute Respiratory Syndrome CoronaVirus 2) กำหนดชื่อโดยคณะกรรมการระหว่าง ประเทศว่าด้วย อนุกรมวิธานของไวรัส (ICTV) โดยที่ช่วงแรกของ การระบาด ใช้ชื่ออย่างไม่เป็นทางการ เช่น ไวรัสอู่ฮั่น 2019-nCoV (2019 novel coronavirus หรือ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019) แต่มักจะเรียกกันอย่างง่ายว่า ไวรัสโควิด19 ส่วน ไวรัส SARS-Co-1 คือไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจรุนแรง หรือ SARS ที่ระบาด ใน พ.ศ. 2545-2546 ไวรัสที่ก่อโรคระบาดในครั้งนี้นี้จึงเป็นชนิดที่ 2 หรือ SARS-CoV-2 ไวรัส SARS-CoV-2 เป็นเชื้อโรคที่ต้องอยู่ในเซลล์เนื้อเยื่อ หรือมีเมือกคลุมอยู่ เช่น เสมหะ ไม่สามารถอยู่เป็นอิสระ นอกจากนี้ ยังเป็นไวรัสที่เกาะด้านนอกเป็นไขมัน ซึ่งจะสลายตัวเมื่อสัมผัสกับสารซักฟอกหรือสบู่ไวรัสโคโรนา ที่ก่อโรคในมนุษย์ในขณะนี้ มีทั้งหมด 7 ชนิด

ชนิดที่ 1-4: โรคหัดธรรมดา

ชนิดที่ 5: โรค SARS (ซาร์) จากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2545-2546

ชนิดที่ 6: โรค MERS (เมอร์ส) จากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2557

ชนิดที่ 7: โรค COVID-19 (โควิด-19) จากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การระบาดทั่วโลกของโควิด-19 เป็นการระบาดทั่วโลกที่กำลังดำเนินไปของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 หรือ โควิด-19) โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ

3.2 สายพันธุ์ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย

กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต (2564) อธิบายเกี่ยวกับสายพันธุ์ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 สายพันธุ์ที่ 1: สายพันธุ์อู่ฮั่น (Serine)

รหัสไวรัส: S

พบครั้งแรกใน: อู่ฮั่น ประเทศจีน

เข้าสู่ประเทศไทย: มกราคม 2563

การระบาดในไทย: ผู้หญิงซึ่งมีอาการติดเชื้อเดินทางจากเมืองอู่ฮั่นเข้าประเทศไทย โดยเชื้อไวรัสโควิดได้กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ ดังนี้ คลัสเตอร์สนามมวยที่ลุมพินี ราชดำเนิน และอ้อมน้อย ลักษณะอาการ-ความรุนแรง: อาการทั่วไปสามารถมีไข้ ไอแห้ง อ่อนเพลีย หากมีอาการรุนแรงจะมีลักษณะหายใจลำบาก-หายใจถี่ เจ็บหน้าอก แน่นหน้าอก สูญเสียความสามารถในการพูดและเคลื่อนไหว

3.2.2 สายพันธุ์ที่ 2: เบตา (Beta)

รหัสไวรัส: B.1.351

ไวรัสประเภท: สายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC)

พบครั้งแรกใน: ประเทศแอฟริกาใต้

เข้าสู่ประเทศไทย: มกราคม 2564

การระบาดในไทย: พบผู้ติดเชื้อสายพันธุ์เบตารายแรกในไทยเป็นบุคคลที่เดินทางมาจากประเทศแทนซาเนีย เป็นประเทศที่อยู่บนชายฝั่งตะวันออกของแอฟริกา ลักษณะอาการ-ความรุนแรง: ระบาดรวดเร็ว แพร่เชื้อไวรัสราว 50% ลดประสิทธิภาพแอนติบอดี ทำให้มีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย เจ็บคอ ท้องเสีย ปวดศีรษะ ตาแดง ibras-รับกลิ่นผิดปกติ และมีผื่นขึ้นบริเวณผิวหนังหรือนิ้วมือนิ้วเท้าเปลี่ยนสีเมื่อโควิดลงปอด จะหายใจลำบาก หายใจถี่ มีเสมหะในปอด เจ็บหน้าอก และสูญเสียความสามารถในการพูดและเคลื่อนไหว

วัคซีนที่รักษาได้ดี:

Pfizer/BionTech: ป้องกันโรค 86% ป้องกันติดเชื้อ 82%

Moderna: ป้องกันโรค 89% ป้องกันติดเชื้อ 85%

AstraZeneca: ป้องกันโรค 35% ป้องกันติดเชื้อ 31%

Johnson & Johnson: ป้องกันโรค 64% ป้องกันติดเชื้อ 57%

Spunik-V: ป้องกันโรค 59% ป้องกันติดเชื้อ 52%

Novavax: ป้องกันโรค 49% ป้องกันติดเชื้อ 43%

Sinopharm: ป้องกันโรค 47% ป้องกันติดเชื้อ 41%

3.2.3 สายพันธุ์ที่ 3: อัลฟา (Alpha)

รหัสไวรัส: B.1.1.7

ไวรัสประเภท: สายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC)

พบครั้งแรกใน: สหราชอาณาจักร

เข้าสู่ประเทศไทย: เมษายน 2564

การระบาดในไทย: มีการแพร่กระจายเริ่มต้นจากคลัสเตอร์ทองหล่อ จากนั้นแพร่กระจายครอบคลุมไปเกือบทุกจังหวัด ลักษณะอาการ-ความรุนแรง: แพร่กระจายง่ายกว่าสายพันธุ์อื่น 40-70% มีไข้ตั้งแต่ 37.5 องศาเซลเซียสขึ้นไป เจ็บคอ หายใจหอบเหนื่อย ปวดตามร่างกาย และศีรษะ และการรับรส-ได้รรับกลิ่นผิดปกติ

วัคซีนที่รักษาได้ดี:

Pfizer/BionTech: ป้องกันโรค 91% ป้องกันติดเชื้อ 86%
 Moderna: ป้องกันโรค 94% ป้องกันติดเชื้อ 89%
 AstraZeneca: ป้องกันโรค 74% ป้องกันติดเชื้อ 52%
 Johnson & Johnson: ป้องกันโรค 72% ป้องกันติดเชื้อ 72%
 Spunik-V: ป้องกันโรค 92% ป้องกันติดเชื้อ 81%
 Novavax: ป้องกันโรค 89% ป้องกันติดเชื้อ 79%
 Sinopharm: ป้องกันโรค 73% ป้องกันติดเชื้อ 65%

3.2.4 สายพันธุ์ที่ 4: แกมมา (Gamma)

รหัสไวรัส: P.1

ไวรัสประเภท: สายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC)

พบครั้งแรกใน: ประเทศบราซิล

เข้าสู่ประเทศไทย: พฤษภาคม 2564

การระบาดในไทย: พบในผู้ที่เดินทางกลับมาประเทศไทย ในสถานกักกันของรัฐรายหนึ่งลักษณะอาการ-ความรุนแรง: รุนแรงกว่าสายพันธุ์อื่นๆ ทำให้ภูมิคุ้มกันลดลง มีความสามารถแพร่ระบาดวนเวียนอยู่ในหมู่คนที่ได้รับวัคซีนแล้วได้ด้วย แม้พื้นที่นั้นๆ จะมีการฉีดวัคซีนที่สูงก็ตาม (ลดประสิทธิภาพวัคซีน)

วัคซีนที่รักษาได้ดี:

Pfizer/BionTech: ป้องกันโรค 86% ป้องกันติดเชื้อ 82%
 Moderna: ป้องกันโรค 89% ป้องกันติดเชื้อ 85%
 AstraZeneca: ป้องกันโรค 35% ป้องกันติดเชื้อ 31%
 Johnson & Johnson: ป้องกันโรค 64% ป้องกันติดเชื้อ 57%
 Spunik-V: ป้องกันโรค 59% ป้องกันติดเชื้อ 52%
 Novavax: ป้องกันโรค 49% ป้องกันติดเชื้อ 43%
 Sinopharm: ป้องกันโรค 47% ป้องกันติดเชื้อ 41%

3.2.5 สายพันธุ์ที่ 5: เดลตา (Delta)

รหัสไวรัส: B.1.617.2

ไวรัสประเภท: สายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC)

พบครั้งแรกใน: ประเทศอินเดีย

เข้าสู่ประเทศไทย: พฤษภาคม 2564

การระบาดในไทย: พบในคลัสเตอร์แคมป์คนงานหลักสี่ จากนั้นแพร่กระจายเป็นวงกว้างไปทั่วทุกพื้นที่ในปัจจุบัน และเป็นสายพันธุ์หลักที่ระบาดในประเทศไทย ลักษณะอาการ ความรุนแรง: ระบาดเร็ว แพร่เชื้อง่าย หลบเลี่ยงภูมิคุ้มกัน (ทั้งนี้ประเทศไทยยังไม่เจอสายพันธุ์เดลตาพลัสเพิ่มเติม) จะมีอาการปวดหัว เจ็บคอ มีน้ำมูก ไม่ค่อยพบการสูญเสียการรับรส และอาการคล้ายเป็นหวัดธรรมดา

วัคซีนที่รักษาได้ดี:

Pfizer/BionTech: ป้องกันโรค 86% ป้องกันติดเชื้อ 82%

Moderna: ป้องกันโรค 89% ป้องกันติดเชื้อ 85%

AstraZeneca: ป้องกันโรค 35% ป้องกันติดเชื้อ 31%

Johnson & Johnson: ป้องกันโรค 64% ป้องกันติดเชื้อ 57%

Spunik-V: ป้องกันโรค 59% ป้องกันติดเชื้อ 52%

Novavax: ป้องกันโรค 49% ป้องกันติดเชื้อ 43%

Sinopharm: ป้องกันโรค 47% ป้องกันติดเชื้อ 41%

สรุปได้ว่า สายพันธุ์โควิด-19 ในประเทศไทย ประกอบด้วย สายพันธุ์ที่ 1 สายพันธุ์อยู่ฮัน (Serine) สายพันธุ์ที่ 2 เบตา (Beta) สายพันธุ์ที่ 3 อัลฟา (Alpha) สายพันธุ์ที่ 4 แกมมา (Gamma) และสายพันธุ์ที่ 5 เดลตา (Delta) ซึ่งมีความรุนแรงและมีลักษณะทางกายภาพที่ต่างกันไป โดยวัคซีนแต่ละชนิดมีประสิทธิภาพในการต้านไวรัสที่ต่างกัน

3.3 แหล่งแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี (2564) ได้ให้รายละเอียดของแหล่งแพร่เชื้อไวรัสโควิด-19 ดังนี้

3.3.1 คาดว่าเริ่มจากสัตว์ป่าที่นำมาขายในตลาดสดเมืองอยู่ฮัน ประเทศจีน ซึ่งคนไปสัมผัสและนำมาเผยแพร่ต่อ โดยเริ่มจากไวรัสจากค้างคาวที่มีการผสมพันธุ์กับไวรัสอื่น และกลายเป็นพันธุ์

3.3.2 คนที่มีเชื้อแล้วแพร่สู่คนอื่น ทางสิ่งคัดหลังจากทางเดินหายใจ

สรุปได้ว่า แหล่งแพร่เชื้อไวรัสโควิด-19 เริ่มจากสัตว์ป่าและแพร่มายังคน จากนั้นคนก็แพร่สู่คนตามลำดับ โดยเฉพาะสารคัดหลังจากทางเดินหายใจ

3.4 ขั้นตอนจากการรับเชื้อถึงการป่วย

มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี (2564) ได้ให้รายละเอียดของขั้นตอนจากการรับเชื้อถึงการป่วย ดังนี้

3.4.1 ผู้สัมผัสเชื้อโรค (contact) หมายถึง ผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ หรืออาจจะสัมผัสกับเชื้อที่ออกมาจากสิ่งคัดหลังจากระบบหายใจของผู้ป่วย (น้ำลาย เสมหะ น้ำมูก) แล้วอาจจะ

นำเข้าสู่ร่างกายทางปาก จมูก ตา (อวัยวะที่มีเยื่อเมือกบุ) โดยได้อยู่ในชุมชนที่มีผู้ป่วยอยู่ด้วย โดยไม่ระมัดระวังเพียงพอ หากมีการสัมผัสดังกล่าว ก็อาจเกิดการติดเชื้อตามมา และเป็นแหล่งแพร่เชื้อต่อไปได้ผู้ที่ต้องเฝ้าระวังในขณะนี้ (มี.ค.63) ได้แก่ ผู้สัมผัสหรืออาจจะสัมผัสโรค โดยมีประวัติอย่างใดอย่างหนึ่งในช่วงเวลา 14 วันก่อนหน้า (คือ ระยะฟักตัวที่ยาวที่สุดของโรค คือ ติดเชื้อแล้วแต่ยังไม่มีอาการป่วย) ดังนี้

3.4.1.1 มีประวัติเดินทาง หรืออยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีรายงานการระบาด

3.4.1.2 เป็นผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่มีรายงานการระบาด

3.4.1.3 มีประวัติใกล้ชิดหรือสัมผัสกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับการตรวจว่าติดเชื้อ

3.4.2 ผลจากการสัมผัสกับเชื้อโรคของผู้ที่สัมผัสกับเชื้อโรคโควิด-19 หากได้รับเชื้อโรคมานี้ อาจจะมีผลเป็นโรคได้

3.4.2.1 พาหะของเชื้อ คือผู้ที่รับเชื้อโรคแต่ไม่เกิดการติดเชื้อ ซึ่งเชื้อมักจะติดตามทางมือ

3.4.2.2 ผู้ติดเชื้อ คือ ผู้ที่ตรวจพบเชื้อ และมีปฏิกิริยาทางภูมิคุ้มกันต่อเชื้อ ซึ่งตรวจพบได้ทางการตรวจเลือด แบ่งเป็น ผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการ และผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อที่มีอาการ ซึ่งอาจจะมีอาการน้อยหรือมาก

3.4.3 ลักษณะของโรคโควิด-19

การวินิจฉัย และการรักษาการติดเชื้อทางเดินหายใจจากไวรัส ระบบทางเดินหายใจเริ่มจากจมุกลงไปถึงถุงลมในปอด แบ่งออกเป็นทางเดินหายใจส่วนบน (จมุก โพรงรอบจมุก หรือไซนัส กล่องเสียง) และส่วนล่าง (หลอดลมและปอด) ความเจ็บป่วยจากการติดเชื้อที่ทางเดินหายใจส่วนบน จะไม่รุนแรงเท่าการติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนล่าง ไวรัสที่ขอบทางเดินหายใจส่วนล่าง จึงก่อโรครุนแรงกว่าความเจ็บป่วยจากการติดเชื้อไวรัสที่ทางเดินหายใจ เป็นผลจากที่ไวรัสเข้าไปแบ่งตัวในเซลล์ของทางเดินหายใจ และเกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากร่างกาย ความรุนแรงของโรคมาน้อยขึ้นอยู่กับ

3.4.3.1 ลักษณะเฉพาะตัวของไวรัส ซึ่งชอบที่จะไปอยู่ที่ส่วนไหนของทางเดินหายใจ เช่น ในจมุก ทำให้มีน้ำมูก หรือลงปอดเกิดปอดอักเสบ และความสามารถในการกระตุ้นปฏิกิริยาการอักเสบ

3.4.3.2 ปฏิกิริยาทางภูมิคุ้มกันของผู้ติดเชื้อ เพื่อการกำจัดไวรัส ซึ่งอาจก่อให้เกิดการอักเสบมากเกินไป และหากกระบวนการยับยั้งไม่ดี ก็จะทำให้โรครุนแรง

3.4.4 การดำเนินโรค

การติดเชื้อไวรัสโควิด-19 รวมถึงไวรัสอื่นที่ทำให้ติดเชื้อที่ทางเดินหายใจ เข้าสู่ร่างกายโดยทาง “ปาก จมูก ตา” โดยที่ไวรัสจะเข้าไปเกาะติดและเข้าไปแบ่งตัวในเซลล์ของเยื่อ

บุทางเดินหายใจ ไวรัสไม่เข้าทางผิวหนัง หรือแผลที่ผิวหนัง ระยะฟักตัว (Incubation period, IP) หมายถึงระยะเวลาตั้งแต่รับเชื้อจนถึงเริ่มมีอาการป่วยระยะฟักตัวของโรค COVID-19 เท่ากับ 2-14 วัน ซึ่งเป็นเหตุผลที่ให้ผู้สัมผัสโรคกักกันตัวจากคนอื่น 14 วัน จากรายงานผู้ป่วยนอกเมืองอู่ฮั่น ระหว่าง ม.ค.-ก.พ. 2563 พบว่าค่ามัธยฐาน (median, ค่ากลาง) ของระยะฟักตัวของโรคนี้ ประมาณ 5.1 วัน (95% CI, 4.5 to 5.8 days) และ 97.5% ของผู้ป่วยมีระยะฟักตัวของโรคน้อยกว่า 11.5 วัน (95% CI, 8.2 to 15.6 days)

3.4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อระยะฟักตัว ได้แก่

- 3.4.5.1 ปริมาณของเชื้อไวรัสที่ได้รับ ถ้ามากจะทำให้เกิดโรคเร็วระยะฟักตัวสั้น
- 3.4.5.2 ทางเข้าของเชื้อโรค เช่น ไวรัส COVID-19 หากเข้าสู่ปอดโดยตรงทางจมูกและปาก จะเกิดโรคเร็วกว่าการรับเชื้อทางเยื่อเมือก
- 3.4.5.3 ความเร็วของการเพิ่มจำนวนไวรัสในร่างกายมนุษย์
- 3.4.5.4 สุขภาพของผู้ที่ได้รับเชื้อ
- 3.4.5.5 ปฏิกริยาทางภูมิคุ้มกันของผู้ติดเชื้อต่อไวรัส ซึ่งมีผลทั้งในการกำจัดเชื้อ และการอักเสบซึ่งมีผลให้เกิดอาการของโรค เช่น ไข้ ไอ หอบ

3.4.6 อาการป่วย (Symptoms)

โดยทั่วไป ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ มีอาการ “ไข้ และ ไอ” เป็น พื้นฐานส่วนใหญ่เริ่มจาก ไอแห้ง ตามด้วย ไข้ ผู้ป่วยส่วนน้อยคือ ร้อยละ 5 มีน้ำมูก เจ็บคอ หรือ จาม ไม่มีอาการเสียงแหบหรือเสียงหาย ร้อยละ 98.6 มีไข้ (ไข้อาจจะไม่ได้เริ่มในวันแรกของการป่วย) ร้อยละ 69.6 มีอาการอ่อนเพลียผิดปกติร้อยละ 59.4 (Wang et al JAMA 2020)

ความรุนแรงของโรค ขึ้นอยู่กับ 1. ปริมาณไวรัสที่ได้รับเข้าทางเดินหายใจ 2. ปัจจัยทางผู้ติดเชื้อ เช่น สุขภาพ โรคประจำตัว ปฏิกริยาภูมิคุ้มกัน การปฏิบัติตนเมื่อเริ่มป่วย และ 3. การดูแลรักษาเมื่อติดเชื้อและป่วย ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่มีอาการน้อย และส่วนน้อยมากไม่มีอาการป่วยเลย เด็กส่วนใหญ่มีอาการน้อย ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัวมักจะมีอาการหนักกว่า

ระยะเวลาที่ป่วย ข้อมูลผู้ป่วย 55,924 ราย ให้ค่ามัธยฐาน (median time หรือ ค่ากลาง) ของระยะเวลาจากเริ่มมีอาการ จนถึงวันที่เริ่มฟื้นตัวจากการป่วย คืออาการเริ่มดีขึ้น ดังนี้ ผู้ป่วยที่มีอาการน้อย (mild cases) 2 สัปดาห์ ผู้ป่วยที่มีอาการหนัก (severe or critical) 3-6 สัปดาห์ เริ่มป่วยจนมีอาการหนัก 1 สัปดาห์ เริ่มป่วยจนถึงแก่กรรม 2-8 สัปดาห์

สรุปได้ว่า ขั้นตอนจากการรับเชื้อถึงการป่วย ประกอบด้วย ผู้สัมผัสเชื้อโรค ผลจากการสัมผัสกับเชื้อโรค ลักษณะของโรคโควิด-19 การดำเนินโรค ปัจจัยที่มีผลต่อระยะฟักตัว และอาการป่วย ซึ่งต้องเฝ้าระวังในทุกขั้นตอน

3.5 แนวทางการปฏิบัติตน

กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค (2564) ได้เสนอแนวทางการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล เพื่อป้องกันและลดการแพร่เชื้อโควิด 19 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ออกจากบ้านเมื่อจำเป็นเท่านั้น หากออกนอกบ้านให้เว้นระยะห่างจากคนอื่นอย่างน้อย 1-2 เมตร หลีกเลี่ยงการเข้าไปในพื้นที่ที่มีคนหนาแน่น แออัด หรือพื้นที่ปิด
- 2) สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา เมื่ออยู่นอกบ้าน
- 3) ใช้รถสาธารณะเมื่อจำเป็นเท่านั้น และหลีกเลี่ยงชั่วโมงเร่งด่วน หากต้องซ้อนรถจักรยานยนต์ควรนั่งหันข้าง
- 4) ล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้ง ก่อนรับประทานอาหาร หลังใช้ส้วม หรือหลังจากไอ จาม หรือหลังสัมผัสจุดเสี่ยงที่มีผู้ใช้งานร่วมกันในที่สาธารณะ เช่น กลอนหรือลูกบิดประตู ราวจับหรือราวบันได เป็นต้น
- 5) หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น
- 6) ผู้ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า 70 ปี ผู้มีโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคปอด และเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้เลี่ยงการออกนอกบ้าน เว้นแต่จำเป็น ให้ออกนอกบ้านน้อยที่สุด ในระยะเวลาสั้นที่สุด
- 7) แยกของใช้ส่วนตัว ไม่ควรใช้ของร่วมกับผู้อื่น
- 8) เลือกทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ๆ ควรทานอาหารแยกสำหรับ หรือหากทานอาหารร่วมกันให้ใช้ช้อนกลางส่วนตัว ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้เพียงพอ
- 9) หากเดินทางกลับจากประเทศหรือพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ควรกักตัวเองที่บ้าน 14 วัน และปฏิบัติตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข
- 10) หมั่นสังเกตอาการตนเอง หากมีอาการไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก จมูกไม่ได้กลิ่น ลิ้นไม่รับรส ให้ไปรับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้านทันที

สรุปได้ว่า แนวทางการปฏิบัติตน ในการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล เพื่อป้องกันและลดการแพร่เชื้อโควิด 19 ประกอบด้วย ออกจากบ้านเมื่อจำเป็นเท่านั้น สวมหน้ากากอนามัย ใช้รถสาธารณะเมื่อจำเป็นเท่านั้น ล้างมือบ่อยๆ หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า กลุ่มเสี่ยงเลี่ยงออกจากบ้าน แยกของใช้ส่วนตัว ทานอาหารร้อนและสะอาด หากเสี่ยงกักตัว 14 วัน และหมั่นสังเกตอาการตนเอง

3.6 เกณฑ์การพิจารณาความรุนแรง

กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค (2563) ได้ให้รายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาความรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.6.1 เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรค โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับประเทศ

ตารางที่ 2.4 เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ระดับประเทศ

เกณฑ์พิจารณา	ระดับ 1 เขียว	ระดับ 2 เหลือง	ระดับ 3 ส้ม	ระดับ 4 แดง
1.จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ (สะสมต่อสัปดาห์)	<ul style="list-style-type: none"> ไม่พบผู้ติดเชื้อในประเทศ (มีเฉพาะผู้ติดเชื้อที่มาจากต่างประเทศ) 	<ul style="list-style-type: none"> <300 รายต่อสัปดาห์ (< 5 รายต่อล้านประชากรต่อสัปดาห์) 	<ul style="list-style-type: none"> 300-900 รายต่อสัปดาห์ (5-15 รายต่อ ล้านประชากรต่อ สัปดาห์) 	<ul style="list-style-type: none"> > 900 รายต่อสัปดาห์ (> 15 รายต่อล้าน ประชากรต่อสัปดาห์)
2. ลักษณะการกระจายของโรคตามจังหวัด และเขตสุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ติดเชื้อเข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาลที่กำหนด ผู้สัมผัสได้รับการกักกันตามเกณฑ์ 	<ul style="list-style-type: none"> เขตสุขภาพละไม่ เกิน 1 จังหวัด และไม่เกิน 3 เขตสุขภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> เขตสุขภาพละไม่ เกิน 1 จังหวัด และมีการกระจายใน 4-6 เขตสุขภาพ หรือ เขตสุขภาพมีมากกว่า 1 จังหวัด และไม่เกิน 3 เขตสุขภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> มีการกระจายมากกว่า 6 เขตสุขภาพ หรือ เขตสุขภาพมีมากกว่า 1 จังหวัด และเกิน 3 เขตสุขภาพ
3. การกระจายของโรคตามลักษณะทางระบาดวิทยา	<ul style="list-style-type: none"> ผู้เดินทางจากต่างประเทศเข้าสู่สถานที่กักกัน ผู้ติดเชื้อเข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาลที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> ระบาดในวงจำกัด และ ไม่เกิน 3 กลุ่มก้อน (Cluster) อย่างมีนัยสำคัญทางระบาดวิทยา 	<ul style="list-style-type: none"> ระบาดในวงจำกัด มากกว่า 3 กลุ่มก้อน (Cluster) อย่างมีนัยสำคัญทางระบาดวิทยา และมีความเชื่อมโยงกัน 	<ul style="list-style-type: none"> มีการระบาดในวงกว้าง ทาสาเหตุหรือความเชื่อมโยงไม่ได้

4. ความพร้อมในการรองรับผู้ป่วย	• มีจำนวนเตียงเพียงพอกับผู้ติดเชื้อทุกราย	• ผู้ติดเชื้อครองเตียงร้อยละ 40 -59 ของศักยภาพ	• ผู้ติดเชื้อครองเตียง ร้อยละ 60 -79 ของศักยภาพ	• ผู้ติดเชื้อครองเตียง ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของศักยภาพ
---------------------------------------	---	--	---	--

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค (2564)

จากตารางที่ 2.4 สรุปได้ว่า เกณฑ์พิจารณา ประกอบด้วยหัวข้อ 1.จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ (สะสมต่อสัปดาห์) 2. ลักษณะการกระจายของโรคตามจังหวัดและเขตสุขภาพ 3. การกระจายของโรคตามลักษณะทางระบาดวิทยา และ 4. ความพร้อมในการรองรับผู้ป่วย โดยมีระดับความรุนแรง จำแนกเป็นตัวเลข 1 2 3 4 เป็น สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีแดง ตามลำดับ

3.6.2 กิจกรรมที่ควรดำเนินการตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับประเทศ

ตารางที่ 2.5 กิจกรรมที่ควรดำเนินการตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับประเทศ

กิจกรรมที่ควรดำเนินการ/ เกณฑ์ พิจารณา	ระดับ 1 เขียว	ระดับ 2 เหลือง	ระดับ 3 ส้ม	ระดับ 4 แดง
การปิดสถานที่ห้ามเข้าออก	• ไม่มีการปิดสถานที่	• ปิดสถานที่สงสัยว่าเป็น แหล่งระบาด • ห้ามให้บุคคลเข้าออก สถานที่สงสัยว่าเป็น แหล่งระบาด	• ปิดสถานที่สงสัยว่าเป็นแหล่งระบาด • ให้สถานที่ชุมนุมชนหรือสถานที่ซึ่งมีประชาชนหนาแน่นในจังหวัดที่เกิดการระบาดของโรคให้ดำเนินมาตรการคัดกรอง และ DMHT อย่างเคร่งครัด	• ห้ามให้บุคคลเข้า-ออกในจังหวัดที่พบการระบาดของโรค • พิจารณาปิดสถานที่ชุมนุมชนหรือสถานที่ซึ่งมีประชาชนหนาแน่นใน จังหวัดที่เกิดการระบาดของโรค
การปิดกิจการธุรกิจ พิธีการ	• ธุรกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ	• ธุรกิจหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการ	• พิจารณาระงับธุรกิจ หรือกิจการ	• พิจารณาระงับธุรกิจ หรือกิจการ

	สามารถ ดำเนินการได้ ตามปกติ	ระบดให้ดำเนิน มาตรการคัดกรอง และ DMHT อย่าง เคร่งครัด • ธุรกิจหรือกิจการ อื่นๆ สามารถ ดำเนินการได้ ตามปกติ	เกี่ยวข้องกับผู้คน เป็นจำนวนมากใน จังหวัดที่เกิดการ ระบาดของโรค • พิจารณาการทำ ธุรกิจ online หรือ work from home ในจังหวัดที่เกิดการ ระบาดของโรค • ธุรกิจหรือกิจการใน จังหวัดที่ไม่มีการ ระบดให้ดำเนิน มาตรการคัดกรอง	เกี่ยวข้องกับผู้คน เป็นจำนวนมาก • พิจารณาการทำ ธุรกิจ online หรือ work from home
การจำกัดการ เดินทาง	• ไม่จำกัดการ เดินทาง	• มีการกำหนดเวลา การเข้าออกในพื้นที่ ที่มีการระบด • ไม่จำกัดการ เดินทาง บริเวณ นอกพื้นที่การ ระบด	• อนุญาตให้เดินทาง เฉพาะที่จำเป็น • มีการกำหนดเวลา การเข้าออกใน จังหวัดที่มีการ ระบด • จำกัดให้บริการ ขนส่งสาธารณะใน จังหวัดที่มีการ ระบด	• อนุญาตให้เดินทาง เฉพาะที่จำเป็น • จำกัดการ ให้บริการขนส่ง สาธารณะระหว่าง จังหวัด

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค (2564)

จากตารางที่ 2.5 สรุปได้ว่า กิจกรรมที่ควรดำเนิน/การเกณฑ์พิจารณา ประกอบด้วย การปิดสถานที่ห้ามเข้าออก การปิดกิจการ ธุรกิจ พิธีการ การจำกัดการเดินทาง โดยมีระดับความรุนแรง จำแนกเป็นตัวเลข 1 2 3 4 เป็น สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีแดง ตามลำดับ

3.6.3 เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับจังหวัด

ตารางที่ 2.6 เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับจังหวัด

เกณฑ์การแบ่งพื้นที่ สถานการณ์ (ศบค.)	ระดับ 1 เขียว (เฝ้าระวัง)	ระดับ 2 เหลือง (เฝ้าระวังสูง)	ระดับ 3 ส้ม (ควบคุม)	ระดับ 4 แดง (ควบคุมสูงสุด)
คำนิยาม	พื้นที่ที่ยังไม่มีผู้ติดเชื้อ และไม่มีสิ่งบอกร่องเหตุว่าจะมีผู้ติดเชื้อ	พื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ราย แต่มีแนวโน้ม ควบคุมสถานการณ์ได้	พื้นที่ที่ติดกับพื้นที่ควบคุม สูงสุด หรือมีผู้ติดเชื้อ มากกว่า 10 ราย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น	มีผู้ติดเชื้อจำนวนมาก และมีมากกว่า 1 พื้นที่ (ย่อย)
การตรวจ Lab	ตรวจหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง กลุ่มบุคคลที่เสี่ยง และกิจกรรมที่เสี่ยง	เร่งรัดการตรวจหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง กลุ่มบุคคลที่เสี่ยง และกิจกรรมที่เสี่ยง	พิจารณาการตรวจหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง กลุ่มบุคคลที่เสี่ยง และ กิจกรรม/กิจการที่เสี่ยง	เร่งรัดการตรวจหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง กลุ่มบุคคลที่เสี่ยง และกิจกรรมที่เสี่ยง
การป้องกัน	สวมหน้ากากอนามัย 100% เน้นการทำความสะอาด (มือ สถานที่ หรือ อุปกรณ์ ที่สัมผัสบ่อย ๆ) หลีกเลี่ยงการสัมผัส หรือ การเข้าไปในสถานที่ที่มีคนจำนวนมาก มีการติดตั้งและสแกน แอปพลิเคชันไทยชนะอยู่เสมอ	สวมหน้ากากอนามัย 100% เน้นการทำความสะอาด (มือ สถานที่ หรือ อุปกรณ์ที่สัมผัสบ่อย ๆ) หลีกเลี่ยงการสัมผัส หรือ การเข้าไปในสถานที่ที่มี คนจำนวนมาก มีการติดตั้งและสแกน แอปพลิเคชันไทยชนะอยู่เสมอ	สวมหน้ากากอนามัย 100% เน้นการทำ ความสะอาด (มือ สถานที่ หรืออุปกรณ์ ที่สัมผัสบ่อย ๆ) หลีกเลี่ยงการสัมผัส หรือ การเข้าไปในสถานที่ที่มีคนจำนวนมาก มีการติดตั้ง แอปพลิเคชัน หมอชนะตามความเหมาะสม เพิ่มเติมจากการ ใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ	สวมหน้ากากอนามัย 100% เน้นการทำ ความสะอาด (มือ สถานที่ หรือ อุปกรณ์ที่สัมผัสบ่อย ๆ) หลีกเลี่ยงการสัมผัส หรือ การเข้าไปในสถานที่ที่มี คนจำนวนมาก มีการติดตั้ง แอปพลิเคชัน หมอชนะตามความเหมาะสม เพิ่มเติม จาก การใช้แอปพลิเคชันไทย ชนะ

<p>สถาน-ประกอบกร</p>	<p>พิจารณาปิดหรือจำกัด เวลาเปิด-ปิดสถาน ประกอบกรที่มีความ เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดตามความเหมาะสม</p>	<p>พิจารณาปิดหรือจำกัด เวลาเปิด-ปิดสถาน ประกอบกรที่มีความ เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดตามความเหมาะสม</p>	<p>พิจารณาจำกัดเวลาเปิดปิดสถาน ประกอบกรที่มีความจำเป็นตามความ เหมาะสมพิจารณาปิดหรือจำกัด เวลาเปิด-ปิดสถานประกอบกรที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดสถาน ประกอบและโรงงานที่ยังคงเปิดดำเนินการให้เน้นมาตรการป้องกันโควิด 19 (D/M/H/T) ทั้งในบริเวณโรงงาน และที่พักคนงาน หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่ ศบค. กำหนดให้พิจารณาหยุด การดำเนินการ</p>	<p>จำกัดเวลาเปิด-ปิดสถานประกอบการที่มีความจำเป็นปิดสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ ระบาดทุกสถานประกอบการ และโรงงานที่ยังเปิดดำเนินการให้เน้น มาตรการป้องกันโควิด 19 อย่างเต็มขีดความสามารถ (D/M/H/T) ทั้งในบริเวณโรงงานและที่พั ก หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่ ศบค. กำหนดให้พิจารณาหยุดการ ดำเนินการ</p>
<p>การเคลื่อนย้าย</p>	<p>ห้ามแรงงานต่างด้าว เคลื่อนย้ายเข้า-ออกจาก พื้นที่</p>	<p>ห้ามแรงงานต่างด้าว เคลื่อนย้ายเข้า-ออกจาก พื้นที่</p>	<p>ห้ามแรงงานต่างด้าว เคลื่อนย้ายเข้า-ออก จาก พื้นที่</p>	<p>ห้ามแรงงานต่างด้าว เคลื่อนย้ายเข้า-ออก จาก พื้นที่โดยเด็ดขาด</p>
<p>การจัดกิจกรรม</p>	<p>หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่มีการรวมคนจำนวนมาก หากมีความจำเป็นต้อง ดำเนินการ ให้มีการปรึกษาศกค. โรคติดต่อจังหวัด โดย</p>	<p>หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรม ที่มีการรวมคนจำนวน มากทุกรูปแบบ</p>	<p>หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่ มีการรวมคนจำนวนมาก</p>	<p>งดจัดกิจกรรมที่มีการรวมคนจำนวน มากทุกรูปแบบ</p>

	<p>1. ให้พิจารณาลดจำนวน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลง</p> <p>2. ให้มีมาตรการลดความหนาแน่นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>3. ให้มีการกำกับดูแลให้ เป็นไปตามมาตรการที่วางแผนไว้</p>			
การเรียนการสอน	-	พิจารณาใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ เพื่อเป็นการ เตรียมความพร้อมของระบบตามความเหมาะสม	ให้สถานศึกษาพิจารณา หยุดการเรียนการสอน หรือ ปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบ ออนไลน์ตามสถานการณ์ ในพื้นที่	สถานศึกษาปรับรูปแบบ การเรียนการสอนเป็น แบบ ออนไลน์
มาตรการ Work from Home	-	พิจารณาใช้ มาตรการ Work from Home ตามความเหมาะสม	ให้มีการใช้มาตรการ Work from Home สำหรับบุคคลที่มา จากพื้นที่สีแดง	ใช้มาตรการ Work from Home อย่างเต็มขีดความสามารถ
การตั้งด่านคัดกรอง	-	-	ให้ประสานการจัดตั้งด่าน คัดกรองกับจังหวัดพื้นที่ ควบคุมสูงสุด(สีแดง) ตาม ความเหมาะสม	ให้มีการจัดตั้งด่านตรวจ คัดกรอง จุดสกัด และ สายตรวจ เพื่อให้มีการ ควบคุมและจำกัดการเข้า-ออกเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ
การลักลอบเข้าพื้นที่	-	-	เฝ้าระวังการลักลอบเข้ามา ในพื้นที่ของแรงงานต่างด้าวที่มา จากพื้นที่ควบคุมสูงสุด(สีแดง) หากตรวจพบให้แจ้ง	-

			เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทราบ	
การแยกกัก	-	-	-	แยกกักผู้ติดเชื้อด้วยการ จัดตั้ง รพ.สนาม ตามขีด ความสามารถ (กท. สนับสนุน สธ. ในกาจัดตั้ง รพ. สนาม)
การเฝ้าระวัง	-	-	-	พิจารณาเฝ้าระวัง และดูแลความ เป็นอยู่ของ ครอบครัวของผู้ติด เชื้อ ตามขีด ความสามารถ
การขนส่ง	-	-	-	ควบคุมการเข้า-ออก ของ ยานพาหนะ และบุคคล สัญชาติ ไทย โดยมีให้ กระทบต่อการค้า และการ อุตสาหกรรมมาก เกินความจำเป็น
การประมง	-	-	-	สามารถดำเนินการ ได้ แต่ต้องผ่านการ ตรวจหาเชื้อโควิด19 ก่อนการออกเรือ ทั้งนี้ กท. สนับสนุน สธ. ด้านบุคลากร ทางการแพทย์ (ทร.) ในการตรวจหาเชื้อ เชิงรุกทางทะเล

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค (2564)

จากตารางที่ 2.6 สรุปได้ว่า เกณฑ์การแบ่งพื้นที่สถานการณ์ (ศบค.) ประกอบด้วย คำนิยาม การตรวจ Lab การป้องกัน สถานประกอบการ การเคลื่อนย้าย การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน มาตรการ Work from Home การตั้งด่าน คัดกรอง การลักลอบเข้าพื้นที่ การแยกกัก การเยียวยา การขนส่ง และการประมง โดยมี ระดับ 1 สีเขียว ระดับ 2 สีเหลือง ระดับ 3 สีส้ม ระดับ 4 สีแดง คือ พื้นที่เฝ้าระวัง เฝ้าระวังสูง ควบคุม และควบคุมสูงสุด ตามลำดับ

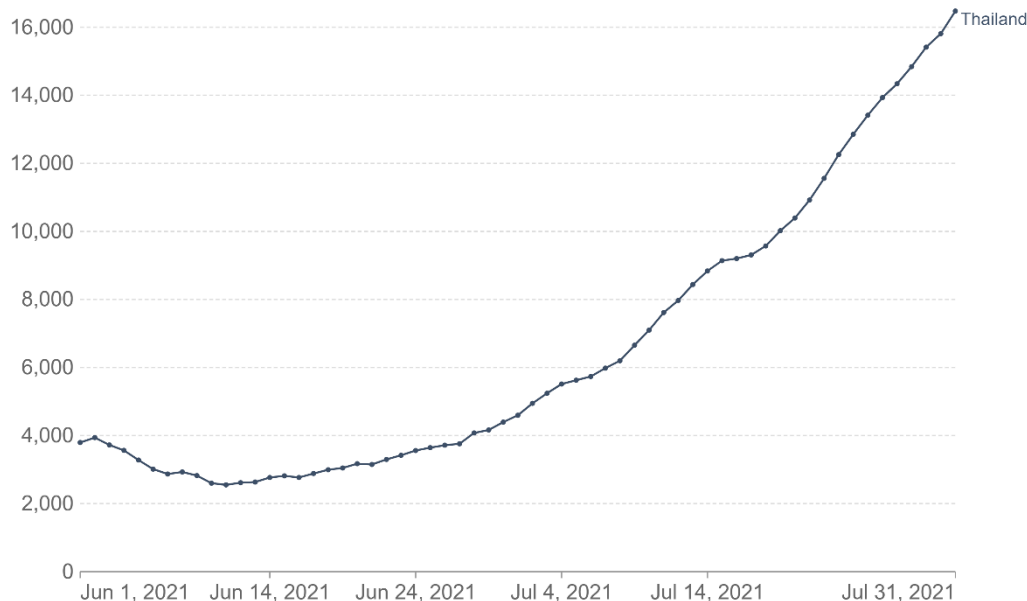
3.7 สถิติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย

3.7.1 สถิติผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย วันที่ 1-31 กรกฎาคม 2564 โดยมีรายละเอียด ดังภาพ 2.3 ดังนี้

Daily new confirmed COVID-19 cases

Shown is the rolling 7-day average. The number of confirmed cases is lower than the number of actual cases; the main reason for that is limited testing.

Our World
in Data

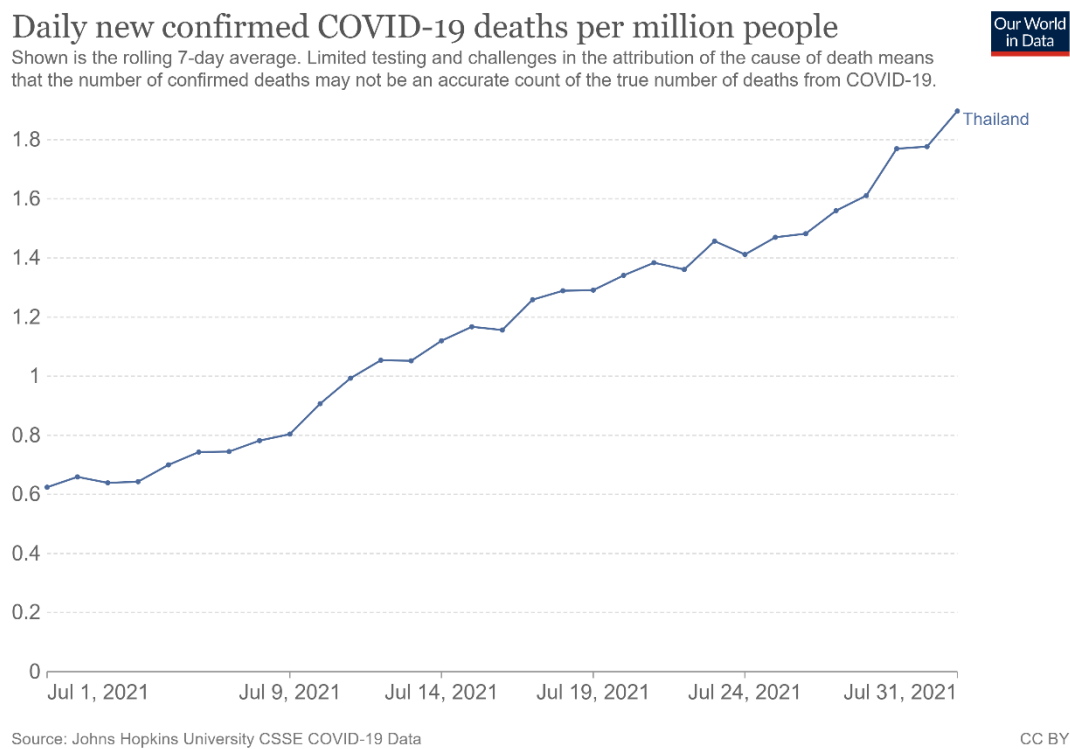
Source: Johns Hopkins University CSSE COVID-19 Data

CC BY

ภาพที่ 2.3 สถิติผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทยวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2564

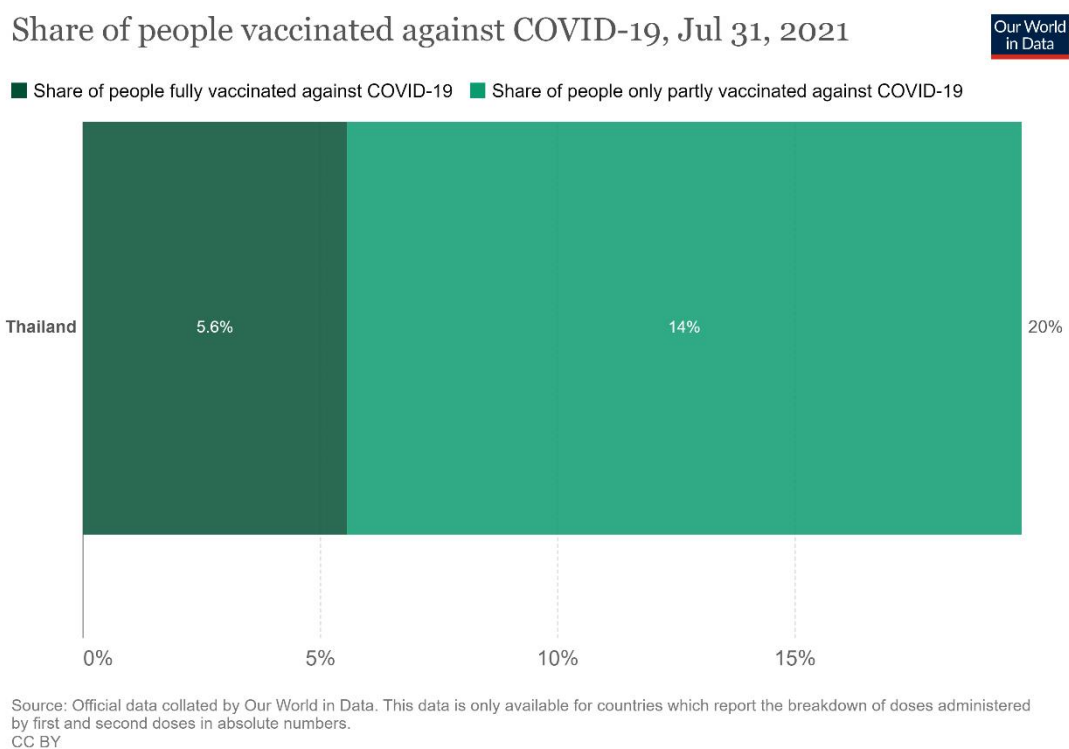
ที่มา: มหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปคินส์ (2564)

3.7.2 สถิติผู้เสียชีวิตจากการเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทยวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2564 โดยมีรายละเอียด ดังภาพ 2.4 ดังนี้

ภาพที่ 2.4 สถิติผู้เสียชีวิตจากการเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทยวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2564
ที่มา: มหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปคินส์ (2564)

3.7.3 สถิติการได้รับวัคซีนในประเทศไทย ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2564 โดยมีรายละเอียด ดังภาพ 2.5 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 สถิติการได้รับวัคซีนในประเทศไทย ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2564
ที่มา: Official data collated by World in Data (2564)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง อุปสรรคที่ปรากฏในสถานการณ์โควิด-19 บนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและช่วยให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน

4.1.1 งานวิจัยภาษาไทย

อุษา พฤตชัยวิบูลย์ (2544) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเมืองในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษารูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปสรรคในข่าวการเมืองไทย และเพื่อศึกษามโนทัศน์ทางการเมืองของคนไทยจากรูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปสรรค การศึกษานำทฤษฎีวรรณศาสตร์ปริชานและนำทฤษฎีการวิเคราะห์วรรณลักษณะมาใช้ โดยศึกษาจากข่าวการเมืองไทยในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ จำนวน 5 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่า อุปสรรคในข่าวการเมืองไทยมี 10 ประเภท ได้แก่ 1. อุปสรรคสงคราม 2. อุปสรรคการแข่งขัน 3. อุปสรรคการพนัน 4. อุปสรรคธุรกิจ 5. อุปสรรคการแสดง 6. อุปสรรคการศึกษา 7. อุปสรรคการเดินทาง 8. อุปสรรคการโจรกรรม 9. อุปสรรคเครื่องเรือน 10. อุปสรรคสิ่งมีชีวิต อุปสรรคที่พบในข่าวการเมืองไทยทั้ง 10 ประเภทแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อการเมืองไทย ดังนี้ 1. การเมืองเป็นสงคราม 2. การเมืองเป็นการแข่งขัน 3. การเมืองเป็นการพนัน 4. การเมืองเป็นธุรกิจ 5. การเมืองเป็นการแสดง 6. การเมืองเป็นการศึกษา 7. การเมืองเป็นการเดินทาง 8. การเมืองเป็นการโจรกรรม 9. การเมืองเป็นเครื่องเรือน และ 10. การเมืองเป็นสิ่งมีชีวิต

สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548) ได้ศึกษาเรื่อง อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ใจ” เมื่อใช้เป็นอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ และเพื่อวิเคราะห์มโนทัศน์ทางความหมายที่เป็นผลมาจากการใช้คำว่า “ใจ” เป็นอุปสรรค การศึกษานำทฤษฎีวรรณศาสตร์ปริชานและแนวคิดการจำแนกประเภทของทฤษฎีต้นแบบมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายที่เกิดจากการปรากฏของอุปสรรค “ใจ” โดยศึกษาคำที่ประกอบด้วยคำประสม 2 ส่วน ที่ประกอบด้วยคำว่า “ใจ” โดยการรวบรวม ข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 หนังสือคลังคำ และ Heart Talk ผลการศึกษาพบว่า ความหมายของอุปสรรค “ใจ” มี 5 ประเภท ได้แก่ 1. ความหมายแสดงถึงคน 2. ความหมายแสดงการกระทำ 3. ความหมายแสดงสภาพ 4. ความหมายแสดงความรู้สึก และ 5. ความหมายแสดงลักษณะนิสัย

มีรินต้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาอุปลักษณะและมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงจากเพลงลูกทุ่งไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเพลงลูกทุ่งไทยจำนวน 3,994 เพลง แบ่งเป็นเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องชาย 2,674 เพลง และเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องหญิง 1,320 เพลง แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย คือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทยมีจำนวน 528 อุปลักษณะ แบ่งเป็นอุปลักษณะผู้หญิงในเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องชายจำนวน 360 อุปลักษณะ และอุปลักษณะผู้หญิงในเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องหญิงจำนวน 168 อุปลักษณะ จากอุปลักษณะทั้งหมด สามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณะเป็น 4 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณะธรรมชาติ และอุปลักษณะการเดินทาง ผลการศึกษามโนทัศน์พบว่าผู้ใช้ภาษามีมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง โดยมองว่าผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต ผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ และผู้หญิงเป็นการเดินทาง

การุญญ์ พนมสุข (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะในบทอัครจริยของวรรณกรรมไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ ศึกษาลักษณะการใช้อุปลักษณะในบทอัครจริยของวรรณกรรมไทยตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน และเปรียบเทียบอุปลักษณะเรื่องเพศในบทอัครจริยของวรรณกรรมต่างสมัย รวมทั้งศึกษามโนทัศน์เรื่องเพศของคนไทย จากอุปลักษณะในบทอัครจริย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลบทอัครจริยจากวรรณกรรมไทย 4 สมัย ซึ่งจำแนกได้เป็นวรรณกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1-3 ตั้งแต่รัชกาลที่ 4-6 และตั้งแต่รัชกาลที่ 7 ถึงปัจจุบัน พบว่าอุปลักษณะเรื่องเพศที่ปรากฏในบทอัครจริยสามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณะเป็น 7 ประเภทใหญ่ ซึ่งในอุปลักษณะใหญ่จะมีอุปลักษณะย่อย ได้แก่ 1) อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต 2) อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต 3) อุปลักษณะธรรมชาติ 4) อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ 5) อุปลักษณะการเดินทาง 6) อุปลักษณะการแสดง และ 7) อุปลักษณะการเล่น จากการเปรียบเทียบอุปลักษณะในบทอัครจริยของวรรณกรรมต่างสมัย วรรณกรรมสมัยที่ 1 และสมัยที่ 3 พบอุปลักษณะ 3 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช และอุปลักษณะธรรมชาติ วรรณกรรมสมัยที่ 2 พบอุปลักษณะ 9 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะสิ่งประติษฐ์ อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง และอุปลักษณะการแสดง ส่วนวรรณกรรมสมัยที่ 4 พบอุปลักษณะ 5 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง อุปลักษณะการแสดง และอุปลักษณะการเล่น ผลการศึกษามโนทัศน์เรื่องเพศของคนในสังคมไทยพบว่า ผู้ใช้ภาษามีมุมมองเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเพศว่า เพศเป็นสิ่งมีชีวิต เพศเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เพศเป็นธรรมชาติ เพศเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ เพศเป็นการเดินทาง เพศการแสดง และเพศเป็นการเล่น

ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2549) ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย และวิเคราะห์ระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยจากอุปลักษณะตามแนวทางการศึกษาของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน โดยศึกษาข้อมูลการใช้ภาษาไทยจากนวนิยายไทยที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ.2542-2546 ผลการวิจัยพบว่า รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย มี 13 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะไฟ อุปลักษณะของเหลวอุปลักษณะแก๊ส อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะสี อุปลักษณะอาหารอุปลักษณะโรค อุปลักษณะทรัพย์สิน อุปลักษณะปรากฏการณ์ธรรมชาติ อุปลักษณะสงคราม และอุปลักษณะวัตถุ ซึ่งอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์อารมณ์โกรธของผู้ใช้ภาษาไทย โดยแสดงผลจากกระบวนการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางไปยังความหมายปลายทาง กระบวนการถ่ายโยงความหมายแบ่งออกได้เป็น 2 กระบวนการ คือ กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายแบบทวิสัมพันธ์กับกระบวนการถ่ายโยงความหมายแบบพหุสัมพันธ์ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์อารมณ์โกรธในภาษาไทยมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ร่างกาย สังคม และวัฒนธรรม

สินีนากู วัฒนสุข (2549) ศึกษาอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาพที่ใช้เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล และเพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในเพลงไทยสากล โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเพลงไทยสากลที่พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือเพลงระหว่างปี พ. ศ. 2542 - 2546 จำนวนทั้งสิ้น 500 เพลง แนวทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รัก พบอุปลักษณะแสดงอารมณ์รัก ซึ่งสามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณะได้ 12 ประเภท ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต 2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต 3. อุปลักษณะธรรมชาติ 4. อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ 5. อุปลักษณะการเดินทาง 6. อุปลักษณะความเจ็บป่วย 7. อุปลักษณะการเรียน 8. อุปลักษณะการแข่งขัน 9. อุปลักษณะธุรกิจ 10. อุปลักษณะการแสดง 11. อุปลักษณะการพนัน และ 12. อุปลักษณะการกระทำ อุปลักษณะอารมณ์รักที่พบในเพลงไทยสากลทั้ง 12 ประเภท แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยที่มีต่ออารมณ์รัก ดังนี้ 1. อารมณ์รักเป็นสิ่งมีชีวิต 2. อารมณ์รักเป็นสิ่งไม่มีชีวิต 3. อารมณ์รักเป็นธรรมชาติ 4. อารมณ์รักเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ 5. อารมณ์รักเป็นการเดินทาง 6. อารมณ์รักเป็นความเจ็บป่วย 7. อารมณ์รักเป็นการเรียน 8. อารมณ์รักเป็นการแข่งขัน 9. อารมณ์รักเป็นธุรกิจ 10. อารมณ์รักเป็นการแสดง 11. อารมณ์รักเป็นการพนัน และ 12. อารมณ์รักเป็นการกระทำ

ดีเลิศ ศิริวารินทร์ (2550) ศึกษาเรื่อง อุปัักษณ์ในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาและแฉวงความหมายของรูปภาษาที่ใช้มาเป็นอุปัักษณ์ในข่าวเศรษฐกิจของไทย และศึกษามโนทัศน์ของคนไทยที่แสดงออกมาในข่าวเศรษฐกิจจากรูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปัักษณ์ โดยทำการเก็บข้อมูลจากหน้าเศรษฐกิจของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ในแต่ละสัปดาห์ของปี พ.ศ. 2548 จำนวน 53 ฉบับ ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์อรรถลักษณะในการจำแนกข้อมูล ใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson: 1980) การอธิบายอุปัักษณ์ และทฤษฎีสามเหลี่ยมของสามเหลี่ยมของออกเดนและริชาร์ดในการอธิบายมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า อุปัักษณ์ในข่าวเศรษฐกิจมี 6 ประเภท แยกตามแฉวงความหมาย ได้แก่ อุปัักษณ์สงคราม อุปัักษณ์พาหนะ อุปัักษณ์สิ่งก่อสร้าง อุปัักษณ์สิ่งมีชีวิต อุปัักษณ์การแข่งขัน และอุปัักษณ์ต้นไม้ ซึ่งอุปัักษณ์ในเชิงอรรถศาสตร์ปริชานสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อเศรษฐกิจดังนี้ เศรษฐกิจเป็นสงคราม เศรษฐกิจเป็นพาหนะ เศรษฐกิจเป็นสิ่งก่อสร้าง เศรษฐกิจเป็นสิ่งมีชีวิต เศรษฐกิจเป็นการแข่งขัน และเศรษฐกิจเป็นต้นไม้

วิลาวัลย์ วิษณุเวคิน (2550) ศึกษาอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประเด็น คือ เพื่อศึกษาลักษณะของอุปัักษณ์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย และเพื่อศึกษาหน้าที่ของอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของรูปภาษาแสดงอุปัักษณ์นั้นมี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ รูปภาษาแสดงอุปัักษณ์ในลักษณะการเปรียบเทียบที่ปรากฏคำเชื่อม กับ รูปภาษาแสดงอุปัักษณ์ในรูปคำศัพท์ ลักษณะทางมโนทัศน์ของอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ตามแนวคิดที่เสนอโดยเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (1980) คือ มโนอุปัักษณ์เชิงโครงสร้าง มโนอุปัักษณ์เชิงทิศทางและการเคลื่อนที่ และมโนอุปัักษณ์เชิงรูปธรรม และใช้แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูดในการวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสารที่ เกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย และใช้มุมมองทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ในการวิเคราะห์หน้าที่ของอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย ผลการวิจัยพบว่าอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทยมีหน้าที่ 2 ประการ คือ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด และหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ ส่วนหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์นั้นไม่ปรากฏในอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย เนื่องจากเป็นการสื่อสารทางเดียว หน้าที่ที่เป็นลักษณะเด่นของอุปัักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทยคือหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด เนื่องจากมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์ อุปัักษณ์ดังกล่าวจึงมุ่งเน้นการสื่อความที่ชัดเจน ไม่กำกวม และเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งยังมีการนำระบบมโนทัศน์ที่อยู่ในสังคมไทยมาใช้เพื่อช่วยสร้าง ความเข้าใจที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นคนไทยอีกด้วย

เปรมกมล สถิตเดชกฤษ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการทางความหมายของอุปลักษณ์จากอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต และเพื่อศึกษากระบวนการทางความหมายของการเป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ตามแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน โดยเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ 17 ประเภทๆ ละ 10 เว็บไซต์ รวมทั้งสิ้นเป็น จำนวนเว็บไซต์ 170 เว็บไซต์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณ์ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต สามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณ์เป็น 9 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณ์มนุษย์ 2) อุปลักษณ์อาการ 3) อุปลักษณ์วัตถุ 4) อุปลักษณ์สื่อสิ่งพิมพ์ 5) อุปลักษณ์สิ่งก่อสร้าง 6) อุปลักษณ์สงคราม 7) อุปลักษณ์กีฬา 8) อุปลักษณ์ธรรมชาติ และ 9) อุปลักษณ์สิ่งเหนือธรรมชาติ จากการศึกษากระบวนการทางความหมายของการเป็นอุปลักษณ์ในอินเทอร์เน็ตทั้ง 9 ประเภท โดยแสดงผลจากกระบวนการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง พบว่ามีกระบวนการถ่ายโยงทางความหมายเพียงกระบวนการเดียว คือ กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายแบบเชิงเดียว ซึ่งเป็นการโยงความสัมพันธ์ของความหมาย ของสภาพหรือสภาวะของสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง จากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีมโนทัศน์เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตว่า “อินเทอร์เน็ตเป็นโลก” นอกจากนั้นผล การวิจัยยังพบว่าอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์อินเทอร์เน็ตในภาษาไทยมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ทางร่างกาย การรับรู้ทางประสาทสัมผัส สิ่งแวดล้อม ตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคม และวัฒนธรรม

รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม (2551) ศึกษาอุปลักษณ์ที่นักการเมืองใช้ : การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้ซึ่งสะท้อนมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับการเมือง และวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้ในวาทกรรม การเมืองประเภทต่าง ๆ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ คำปราศรัยหาเสียง การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์ และรายการ “นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน” การวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้สะท้อนมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับการเมือง 9 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ 1. [การเมือง คือ การต่อสู้] 2. [การเมือง คือ การเดินทาง] 3. [การเมือง คือ การแข่งขัน] 4. [การเมือง คือ ครอบครั้ว] 5. [การเมือง คือ การรักษาโรค] 6. [การเมือง คือ การแสดง] 7. [การเมือง คือ ธุรกิจ] 8. [การเมือง คือ การดูแล และทำนุบำรุง] และ 9. [การเมือง คือ เกม] ผลการศึกษาเรื่องหน้าที่ของมโนอุปลักษณ์พบว่า มโนอุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้ทำหน้าที่ 3 ด้าน คือ (1) ด้านการถ่ายทอดความคิด ได้แก่ การอธิบายความและการเปลี่ยนมุมมองใหม่ (2) ด้านบุคคลสัมพันธ์ ได้แก่ การนำ เสนอภาพ ด้านบวกของตนเองและการนำเสนอภาพด้านลบของฝ่ายตรงข้าม และ (3) ด้านสัมพันธ์ภาพ ได้แก่ การลำดับความและการเชื่อมโยงความ

ปิยภรณ์ ออบแพทย์ (2552) ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ และวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ โดยใช้ข้อมูลจากผลงานหนังสือธรรมะของพระธรรมมาจารย์ 6 ท่าน จำนวนทั้งสิ้น 60 เล่ม ผลการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะพบว่า สะท้อนมโนอุปลักษณะชีวิต 15 มโนอุปลักษณะ ได้แก่ [ชีวิตคือการเดินทาง] [ชีวิตคือการต่อสู้/สงคราม] [ชีวิตคือทรัพยากร] [ชีวิตคือธุรกิจ] [ชีวิตคือภาชนะ/สถานที่ที่ปิดล้อม] [ชีวิตคือสิ่งที่ไม่คงทน] [ชีวิตคือการศึกษา] [ชีวิตคือต้นไม้] [ชีวิตคือละคร] [ชีวิตคือกีฬา] [ชีวิตคือสิ่งปลูกสร้าง] [ชีวิตคือแสงเทียน/แสงตะเกียง] [ชีวิตคือสัตว์ไม่เชื่อง] [ชีวิตคือสิ่งที่มีปริมาณ/ความยาว] และ [ชีวิตคือสิ่งที่ต้องขัดแต่งเพิ่ม] ผลการวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณะชีวิตในหนังสือธรรมะพบว่า ทำหน้าที่ 2 ด้าน คือ (1) ด้านการถ่ายทอดความคิด ได้แก่ การอธิบายความ การทำให้เกิดมุมมองใหม่และการให้เหตุผลสนับสนุนให้ผู้อ่านทำหรือไม่ทำพฤติกรรมบางอย่าง เช่น ให้ผู้อ่านปลงอนิจจัง ไม่กลัวความตาย ปัญหาและอุปสรรคในชีวิตให้ผู้อ่านใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท ให้ผู้อ่านหมั่นทำความดี ไม่ทำความชั่ว และให้ผู้อ่านพัฒนาตนเอง (2) ด้านการเรียบเรียงความ ได้แก่ การลำดับความในปริกษ

ยมลภักตร์ ภักตร์คุปต์ (2553) ได้ศึกษา อุปลักษณะความตายในหนังสือธรรมะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณะความตายในหนังสือธรรมะ หน้าที่ของอุปลักษณะ ความตายในหนังสือธรรมะ และองค์ประกอบการสื่อสารตามแนวคิดทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการ สื่อสารของหนังสือธรรมะพบว่าถ้อยคำอุปลักษณะสะท้อนมโนอุปลักษณะความตาย 17 มโนอุปลักษณะ ได้แก่ [ความตายคือการเดินทาง] [ความตายคือข้าศึกศัตรู] [ความตายคือการดับของไฟและหรือแสงสว่าง] [ความตายคือวัตถุ] [ความตายคือการศึกษา] [ความตายคือการแตกของสิ่งที่เปราะบาง] [ความตายคือการสูญเสียสิ่งมีค่า] [ความตายคือการลงสู่เบื้อง-ล่าง] [ความตายคือภัยพิบัติ] [ความตายคือมิตร] [ความตายคือการชดใช้หนี้หรือการคืน] [ความตาย คือ การพังของบ้าน] [ความตาย คือ เพชฌฆาต] [ความตาย คือ การตายของพืช] [ความตาย คือ สัตว์ร้าย] [ความตาย คือ การนอน] และ [ความตาย คือ การปิดฉาก] สามารถจัดกลุ่มมโนอุปลักษณะความตายออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) ภัย 2) การเดินทางและการเคลื่อนที่ 3) การสูญเสียวัตถุและการไม่คงสภาพ 4) การสิ้นสุดกระบวนการ และ 5) สิ่งที่มีประโยชน์ สะท้อนมุมมอง 4 ประการ ดังนี้ 1) มนุษย์ไม่ได้เป็นอมตะ 2) ชีวิตและความตายไม่ใช่สิ่งที่ตรงข้ามกัน 3) ทุกคนควรเชื่อถือศรัทธาหันมาศึกษาธรรมะปฏิบัติธรรม และ 4) ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวเสียทีเดียว องค์ประกอบการสื่อสารของหนังสือธรรมะที่สำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ผู้ร่วมเหตุการณ์ สื่อสารบรรทัดฐานการปฏิบัติสัมพันธ์ และการตีความ ผลการวิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณะความตายในหนังสือธรรมะมี 3 ด้าน คือ 1) หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด 2) หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ และ 3) หน้าที่ด้านสัมพันธ์ภาพ

สุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า (2553) ศึกษาอุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิต และหน้าที่ของมโนอุปลักษณะชีวิตที่ปรากฏในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต รวมถึงวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสารของหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต โดยศึกษาจากหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตจำนวน 12 เล่ม ผลการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตพบว่า สะท้อนมโนอุปลักษณะชีวิต 14 มโนอุปลักษณะ ได้แก่ 1. [ชีวิต คือ การเดินทาง] 2. [ชีวิต คือ การต่อสู้ สงคราม] 3. [ชีวิต คือ สิ่งที่สามารถเพิ่มหรือลดค่าได้] 4. [ชีวิต คือ การศึกษา] 5. [ชีวิต คือ ภาชนะสถานที่ปิดล้อม] 6. [ชีวิต คือ ต้นไม้] 7. [ชีวิต คือ กีฬา] 8. [ชีวิต คือ ละคร] 9. [ชีวิต คือ สิ่งปลูกสร้าง] 10. [ชีวิต คือ ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ] 11. [ชีวิต คือ บทเพลง] 12. [ชีวิต คือ เหยี่ยว] 13. [ชีวิต คือ การลงทุน] และ 14. [ชีวิต คือ สิ่งที่มีความยาว] ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารพบว่า องค์ประกอบทุกองค์ประกอบของหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตมีความสำคัญต่อหน้าที่ของมโนอุปลักษณะในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต ส่วนหน้าที่ของมโนอุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตพบว่า ทำหน้าที่ 3 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า มโนอุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตสะท้อนมุมมองการดำเนินชีวิตในทางโลกิยะ โดยเน้นให้ยึดมั่นถ้อยมั่นในความสุภาพความสำเร็จ ไม่เน้นการดำเนินชีวิตในแนวโลกุตระ ซึ่งมุ่งให้ปล่อยวางและไม่ยึดติด

กิตติมา พุ่มซ้อน (2554) ได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณะ “น้ำ” ในสำนวนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาและความหมายของสำนวนไทยที่มีคำว่า “น้ำ” และ เพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “น้ำ” เมื่อใช้เป็นอุปลักษณะในสำนวนไทย ข้อมูลในการศึกษา คือ สำนวนไทย จำนวน 315 สำนวน จากหนังสือสำนวนไทย จำนวน 33 เล่ม ผลการศึกษาด้านที่มาและความหมายพบว่าสำนวนไทยที่มีคำว่า “น้ำ” มีที่มาของสำนวน 11 แบบ เมื่อใช้เป็นอุปลักษณะ พบว่ามีการใช้อุปลักษณะ 43 แบบ พบการใช้อุปลักษณะ “น้ำ” ที่ปรากฏในสำนวนสื่อความหมายแสดงคำพูดมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สภาพการณ์, ความรู้สึก, บุคคล, การกระทำ, เป้าหมาย, สถานที่, เรื่องราว, ทรัพย์สิน, แก่นของสาระ, ความอุดมสมบูรณ์, มิตรภาพ, อุปสรรค, โอกาส, ความลำบาก, ชะตา, ผลประโยชน์, ความรวดเร็ว, ความอิสระ, จิตใจ, ประสบการณ์, ลักษณะนิสัย, การประเมินตนเอง, เครื่องชำระให้สะอาด, บุญคุณ, รสชาติ, กิจกรรม, ความคิด, ความรัก, บุคลิกภาพ, สติปัญญา, สิ่งที่ตั้งงาม, สิ่งสำคัญ, ความประมาท, ความสัมพันธ์, ความสามารถ, ความเหมาะสม, ช่วงเวลา, น้ำในร่างกายมนุษย์, ผลงาน, สิ่งแวดล้อม, แหล่งทรัพยากร และอำนาจ ตามลำดับ นอกจากนี้จากการศึกษาอุปลักษณะ “น้ำ” ในสำนวนไทย พบว่ามีการใช้คำว่า “น้ำ” ที่เป็นคำมูลมากที่สุด และตามด้วยคำประสม อีกทั้งยังพบตำแหน่งที่คำว่า “น้ำ” ปรากฏในสำนวน 3 ตำแหน่ง โดยตำแหน่งที่พบมากที่สุดคือ ตำแหน่งกลางสำนวน รองลงมาคือ ตำแหน่งท้ายสำนวน และตำแหน่งต้นสำนวนตามลำดับ

สิริมา เชียงเขาวัว (2556) ศึกษา อุปลักษณะเกี่ยวกับธรรมชาติของพุทธทาสภิกขุ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติของท่านพุทธทาส 2. เพื่อศึกษาหน้าที่ของมโนอุปลักษณะธรรมชาติของท่านพุทธทาส และ 3. เพื่อศึกษาที่มาของมโนอุปลักษณะธรรมชาติของท่านพุทธทาส โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือที่ถ่ายทอดการปาฐกถาธรรมของท่าน พุทธทาสจำนวน 5 เล่ม รวมทั้งสิ้น 65 บทปาฐกถา ผลการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับธรรมชาติพบว่า สะท้อนมโนอุปลักษณะธรรมชาติ 10 มโนอุปลักษณะ ได้แก่ 1. [ธรรมชาติ คือ การดับความร้อน] 2. [ธรรมชาติ คือ การปกครอง] 3. [ธรรมชาติ คือ การรับประทานอาหาร] 4. [ธรรมชาติ คือ การทำสงคราม] 5. [ธรรมชาติ คือ การปลดพันธนาการ] 6. [ธรรมชาติ คือ การรักษาโรค] 7. [ธรรมชาติ คือ การเดินทาง] 8. [ธรรมชาติ คือ การทำเกษตรกรรม] 9. [ธรรมชาติ คือ การทำความสะอาด] และ 10. [ธรรมชาติ คือ การกำจัดความมืด] ผลการศึกษาด้านหน้าที่ของมโนอุปลักษณะชีวิตพบว่าทำหน้าที่ครบทั้ง 3 ประการคือ ด้านการถ่ายทอดความคิด (Ideational meta function) ด้านบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonal meta function) และด้านการเรียบเรียงความ (Textual meta function)

สร้อยญา วรานฤชิต (2557) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงวิพากษ์ในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์มโนทัศน์เกี่ยวกับน้ำท่วมในเหตุการณ์อุทกภัย พ.ศ. 2554 จากกลวิธีทางภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทย และตีความความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์กับอุปลักษณะเกี่ยวกับน้ำท่วมที่ปรากฏในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทย ผลการศึกษพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทย มี 2 กลวิธี คือ (1) กลวิธีการใช้คำศัพท์ ซึ่งสามารถแบ่งได้ เป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายแสดงลักษณะของน้ำท่วม การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่และการไม่เคลื่อนที่ของน้ำ การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายแสดงการประสพภัย และการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายแสดงความรู้สึก (2) กลวิธีการเรียบเรียงความ พบมีการกล่าวถึงเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมใน 5 ประเด็น ได้แก่ สภาพน้ำท่วม ผลกระทบของน้ำท่วม ความขัดแย้งที่เกิดจากน้ำท่วม การบริหารจัดการสถานการณ์น้ำท่วม และการฟื้นฟูเยียวยาจากน้ำท่วม ผลการศึกษอุปลักษณะเกี่ยวกับน้ำท่วมที่ปรากฏในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทย พบเพียงอุปลักษณะ [น้ำท่วม คือ สงคราม] เท่านั้นที่มีความเด่นชัดในฐานะอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เป็นวิธีที่ผู้สื่อข่าวใช้สร้างและเน้นน้ำเสียงหรืออารมณ์ของข่าวน้ำท่วมให้เป็นข่าวที่น่ากลัวและน่าตื่นเต้น จึงเลือกใช้อุปลักษณะดังกล่าวนี้เพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกตื่นตระหนก หวาดกลัวร่วมไปกับข่าว ผลการวิเคราะห์ตีความความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์กับอุปลักษณะเกี่ยวกับน้ำท่วมที่ปรากฏในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทยพบอุดมการณ์ความกลัว และอุดมการณ์ทุนนิยม

นรินทร์ บัวนาค (2559) ได้ศึกษาเรื่อง มโนอุปลักษณ์กีฬาฟุตบอลในหนังสือพิมพ์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลในหนังสือพิมพ์ไทยในการแข่งขันฟุตบอลโลกปี 2014 (World Cup 2014) และฟุตบอลไทยว่ามุมมองหนังสือพิมพ์ไทย นั้นมีมโนทัศน์เกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลในด้านใดบ้าง ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ผลการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ในการรายงานข่าวกีฬาฟุตบอลในหนังสือพิมพ์ไทยสะท้อนมโนอุปลักษณ์ 9 มโนอุปลักษณ์ที่เหมือนกันทั้งฟุตบอลโลกปี 2014 และฟุตบอลไทย ได้แก่ 1. [กีฬาฟุตบอลคือการต่อสู้] 2. [กีฬาฟุตบอลคือการเดินทาง] 3. [กีฬาฟุตบอลคือการแสดง] 4. [กีฬาฟุตบอลคือท้องฟ้า] 5. [กีฬาฟุตบอลคือการศึกษา] 6. [กีฬาฟุตบอลคือกีฬาประเภทอื่น] 7. [กีฬาฟุตบอลคืออาหาร] 8. [กีฬาฟุตบอลคือธุรกิจและการเงิน] 9. [กีฬาฟุตบอลคือความรัก] มุมมองเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ตามแนวคิดอุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ มี 3 ประการ คือ 1. กีฬาฟุตบอลเป็นสงครามยุคใหม่ สะท้อนจากการใช้มโนอุปลักษณ์ [กีฬาฟุตบอลคือการต่อสู้] 2. กีฬาฟุตบอลเป็นสิ่งที่น่าพิสมัย เข้ายวนใจ สะท้อนจากการใช้ มโนอุปลักษณ์ [กีฬาฟุตบอลคือกีฬาประเภทอื่น] [กีฬาฟุตบอลคือการแสดงละคร] [กีฬาฟุตบอลคืออาหาร] [กีฬาฟุตบอลคือความรัก] [กีฬาฟุตบอลคือการเดินทาง] [กีฬาฟุตบอลคือการศึกษา] และ 3. กีฬาฟุตบอลคือค่านิยมความมีชื่อเสียง สะท้อนจากการใช้ มโนอุปลักษณ์ [กีฬาฟุตบอลคือท้องฟ้า]

อาทิมา วรินทร์อุดมสุข (2561) ศึกษาอุปลักษณ์ที่แสดงมโนทัศน์น้ำท่วมในข่าวภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและวิเคราะห์การใช้อุปลักษณ์ที่แสดงมโนทัศน์ในข่าวน้ำท่วมภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส รวมถึงเปรียบเทียบมโนทัศน์น้ำท่วมในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศสตามทฤษฎีอุปลักษณ์มโนทัศน์ ผลการศึกษพบว่า อุปลักษณ์น้ำท่วมในภาษาไทยมี 5 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณ์สิ่งมีชีวิต อุปลักษณ์สิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณ์สงคราม อุปลักษณ์การเดินทาง และอุปลักษณ์สิ่งเหนือธรรมชาติ สำหรับอุปลักษณ์น้ำท่วมในข่าวภาษาฝรั่งเศสมีทั้งสิ้น 5 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณ์สิ่งมีชีวิต อุปลักษณ์สิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณ์สงคราม อุปลักษณ์การเดินทาง และอุปลักษณ์ทรัพย์สิน การใช้อุปลักษณ์สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์น้ำท่วมที่ปรากฏในข่าวภาษาไทยได้ทั้งสิ้น 7 มโนทัศน์ คือ น้ำท่วมเป็นสิ่งมีชีวิต น้ำท่วมเป็นโรคภัยไข้เจ็บ น้ำท่วมเป็นวัตถุ น้ำท่วมเป็นสิ่งที่มิพิช น้ำท่วมเป็นสงคราม น้ำท่วมเป็นการเดินทาง และน้ำท่วมเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ สำหรับในข่าวภาษาฝรั่งเศส อุปลักษณ์แสดงมโนทัศน์น้ำท่วมได้ทั้งหมด 5 มโนทัศน์ ได้แก่ น้ำท่วมเป็นสิ่งมีชีวิต น้ำท่วมเป็นวัตถุ น้ำท่วมเป็นทรัพย์สิน น้ำท่วมเป็นสงคราม และน้ำท่วมเป็นการเดินทาง ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของผู้ใช้ภาษาทั้งสองที่มีต่อน้ำท่วม โดยมโนทัศน์น้ำท่วมที่ปรากฏในภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีทั้งความเหมือนและความต่างระหว่างผู้ใช้ภาษาในสังคมผู้ใช้ภาษาไทยและสังคมผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส

ธนพล เอกพจน์ ปานปิ่น ปลั่งเจริญศรี และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] : การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของคนไทย ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของคนไทยที่เปรียบเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เป็นศัตรู ตามทฤษฎีการศึกษาอุปลักษณ์ในมุมมองภาษาศาสตร์ปริชานของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (1980) โดยเก็บข้อมูลรูปคำอุปลักษณ์จากห้องสนทนาบนเว็บไซต์พันทิปดอทคอมที่เผยแพร่ในเดือนมกราคม-เดือนเมษายน พ.ศ.2563 ซึ่งเป็นช่วงที่ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 แพร่ระบาดอย่างหนักในประเทศไทยและทั่วโลก อีกทั้งการระบาดของเชื้อไวรัสนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ประชาชนต่างให้ความสนใจ ผลการศึกษาพบรูปคำอุปลักษณ์ศัตรูจำนวน 44 รูปคำ รูปคำที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่า [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] ที่มุ่งเข้ามารุกราน ทำร้าย เช่นฆ่า สร้างความเดือดร้อน ความไม่สบายกายไม่สบายใจแก่มนุษย์ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องหาหนทางในการต่อสู้เพื่อให้รอดพ้นจากภัยคุกคามของไวรัสอันตรายชนิดนี้ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า คนไทยให้ความสนใจเชื้อไวรัสโคโรนาผ่านมโนทัศน์ศัตรู ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่รับรู้จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

4.1.2 งานวิจัยภาษาต่างประเทศ

เตล ควาลฮิม (2000) ศึกษาเรื่อง “Conceptual Metaphors of Time in Thai and English” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปภาษาแสดงอุปลักษณ์ของเวลา ระบุมโนอุปลักษณ์ของเวลาที่แสดงโดยรูปภาษาแสดงอุปลักษณ์ เปรียบเทียบจำนวน และชนิดรูปภาษาที่แสดงอุปลักษณ์ของเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเก็บข้อมูลจากภาษาที่ใช้ในนวนิยายเรื่อง 3001 : A Space Odyssey ของ Arthur C. Clarke และนวนิยายเรื่องดังกล่าวที่เป็นฉบับแปลภาษาไทยของลักษณรงค์ ผลการศึกษารูปได้ว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องเวลาในภาษาไทย คือ 1.เวลาเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ 2.เวลาเป็นทรัพยากร 3.เวลาเป็นพื้นที่ 4.เวลาเป็นภาชนะ 5.เวลาเป็นผู้ครอบครอง ส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องเวลาในภาษาอังกฤษมีมโนทัศน์เพิ่มขึ้นมาคือมโนทัศน์ที่ 6.เวลาเป็นเงินเป็นทอง จากข้อมูลยังพบว่ามโนทัศน์เรื่องเวลาที่พบมากที่สุดภาษาไทย คือมโนทัศน์เวลาเป็นภาชนะ ส่วนภาษาอังกฤษคือมโนทัศน์เวลาเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ แสดงว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องเวลาของคนไทยและคนอังกฤษมีความแตกต่างกัน

ภัทรา งามจิตวงศ์สกุล. (2003) ศึกษาเรื่อง “A Study of Love Metaphors in Modern Thai Songs” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณ์แบบเปรียบเทียบที่บรรยายถึงความรัก และมโนอุปลักษณ์ โดยใช้ทฤษฎีความหมายโดยนัย (Grice, 1975) และทฤษฎีอุปลักษณ์ ระดับมโนทัศน์ (Lakoff, 1987, 1993; Lakoff & Johnson, 1980; Lakoff & Turner, 1989) ผลการวิจัยพบว่า มีแบบเปรียบเทียบที่บรรยายถึงความรักทั้งสิ้น 502 แบบเปรียบเทียบ แบ่งเป็นอุปลักษณ์ความรัก 22 ประเภท

ใหญ่ๆ ได้แก่ อุปลักษณ์ถนนหนทาง อุปลักษณ์วัฒนธรรมชาติ อุปลักษณ์ลักษณะภูมิประเทศ อุปลักษณ์ปรากฏการณ์ธรรมชาติ อุปลักษณ์กฎหมาย อุปลักษณ์ธุรกิจ อุปลักษณ์สงคราม อุปลักษณ์ การขนส่ง อุปลักษณ์ละคร อุปลักษณ์การแข่งขัน (เกม) อุปลักษณ์สุขภาพ อุปลักษณ์การศึกษา อุปลักษณ์ความฝัน อุปลักษณ์ส่วนประกอบของอาหาร อุปลักษณ์เครื่องดื่ม อุปลักษณ์เครื่องเรือน อุปลักษณ์อาหาร อุปลักษณ์พืช อุปลักษณ์กลอุบาย อุปลักษณ์บุคคล อุปลักษณ์แสงสว่าง อุปลักษณ์ พิธีนาการ และกลุ่มอุปลักษณ์เบ็ดเตล็ด และพบว่ามโนอุปลักษณ์แสดงคำว่า “เป็น” ของรูป อุปลักษณ์ที่กล่าวมาข้างต้น

คาร์ทีริส แบล็ค (2005) เสนอผลการศึกษาในอุปลักษณ์ในปริเฉททางศาสนาไว้ในหนังสือ “Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis” เพื่อศึกษาจำนวนและมโนอุปลักษณ์ที่ ปรากฏ โดยศึกษามโนอุปลักษณ์ในพระคัมภีร์ไบเบิล (Bible) ของศาสนาคริสต์ซึ่งประกอบด้วย พระ คัมภีร์เก่า (Old Testament) และพระคัมภีร์ใหม่ (New Testament) และพระคัมภีร์โคหราน (Koran) ของศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลพบว่า ในพระคัมภีร์เก่ามีจำนวนถ้อยคำ อุปลักษณ์ และความถี่ในการปรากฏมากกว่าในพระคัมภีร์ใหม่ พบแบบเปรียบเทียบทั้งหมด 15 แบบ เปรียบ คือ สัตว์ ความขัดแย้ง พืช แสงสว่าง สิ่งปลูกสร้างที่พักอาศัย อาหารเครื่องดื่ม ร่างกาย การ เดินทาง อากาศ การตกปลาล่าสัตว์ ไฟ ทรัพย์สิน/เงิน ความสกปรก และความสะอาด เขาแบ่งมโน อุปลักษณ์ที่พบออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ มโนอุปลักษณ์ที่พบทั้งในพระคัมภีร์เก่าและพระคัมภีร์ ใหม่ กลุ่มสุดท้ายคือ มโนอุปลักษณ์ที่พบในพระคัมภีร์เก่าเท่านั้น ได้แก่ มโนอุปลักษณ์ความขัดแย้ง มโนอุปลักษณ์ไฟและมโนอุปลักษณ์อากาศ นอกจากนั้นพบน้อยมากจึงไม่จัดเข้ากลุ่มใด

เฟิร นนาดาส (2005) ศึกษาเรื่อง The Language of Death Euphemism and Conceptual Metaphorization in Victorian Obituaries. มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณ์ ความตาย ซึ่งใช้การศึกษาอุปลักษณ์ความตายตามแนวคิดของเลคอฟฟ์และเทอร์เนอร์ (Lakoff and Tumer, 1987) จากการใช้ภาษารีนหู (Euphemism language) ในบันทึกมรณกรรม (Obituary) จากส่วนประกาศงานศพของหนังสือพิมพ์ไอริช จากฐานข้อมูลภาษา (Corpus) จำนวน 2 ฉบับ ซึ่ง ตีพิมพ์เมื่อศตวรรษที่ 18 ถึง 19 เพราะช่วงเวลาดังกล่าวผู้คนยังใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ทำให้มีการ ใช้ภาษารีนหูมากและทำให้เกิดอุปลักษณ์ที่อ้างถึงความเป็นอมตะที่หลากหลายตามไปด้วย นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของอุปลักษณ์ที่แตกต่างกันตามจุดประสงค์ในการใช้ในการ เสนอมโนทัศน์ความตาย (Death) และการตาย (Dying) ในหนังสือพิมพ์ยุควิกตอเรีย ผลการศึกษา พบว่า อุปลักษณ์ความตายที่ปรากฏมี 6 อุปลักษณ์ เรียงลำดับจากอุปลักษณ์ที่พบมากที่สุดไปหาน้อย ที่สุด ดังนี้ [DEATH IS JOURNEY] (32%) [DEATH IS LOSS] (20%) [DEATH IS A JOYFUL OF LIFE] (19%) [DEATH IS A REST] (13%) [DEATH IS REWARD] (8%) และ [DEATH IS THE END] (8%)

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโควิด-19

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโควิด-19 โดยมากจะเป็นการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ หรือระบบการบริการสาธารณสุข ซึ่งผู้วิจัยทำวิจัยทางด้านภาษาไทย จึงขอยกตัวอย่างเพียงเล็กน้อย เพื่อเป็นฐานความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 หรือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนี้

จุไรรัตน์ ดาทอง (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 ของผู้สูงอายุ 2) วิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 ของผู้สูงอายุ 3) นำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการด้านสุขภาพการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 76.5 อายุช่วง 60-70 ปี มากที่สุด มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 97.1 ส่วนปัจจัยด้านบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาและภาวะการมีโรคประจำตัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม และความต้องการสนับสนุนบริการสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 แต่ปัจจัยด้านสิ่งชักนำหรือสิ่งกระตุ้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 โดยส่วนใหญ่มีความต้องการ หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ ข้อมูลข่าวสารในการป้องกันโรค ความต้องการเข้าถึงบริการตรวจคัดกรองโรคติดเชื้อ โรคโควิด 19 ส่วนใหญ่ต้องการตรวจคัดกรองโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ

จิตาภา พินิจกิจวัฒน์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการบริหารทรัพยากรบุคคล ในช่วงวิกฤตโควิด-19 : การศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนกวดวิชา 2 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารทรัพยากรบุคคลของธุรกิจการศึกษาในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลการศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงพบว่าโรงเรียนกวดวิชาทั้งสองแห่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน และการดำเนินงานภายในเป็นแบบออนไลน์ทั้งหมด บ่งชี้ว่าเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมาก อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาสองแห่งมีความแตกต่างกัน คือ ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักเรียน สำหรับการบริหารทรัพยากรบุคคลโรงเรียนกวดวิชาทั้งสองแห่งมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสอนออนไลน์ และดูแลสวัสดิการของบุคลากรเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงขององค์กร โครงสร้างแบบแบนราบ และวัฒนธรรมแบบเน้นตัวตนของโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นรูปแบบออนไลน์เกิดขึ้นได้สำเร็จ จากข้อค้นพบดังกล่าวงานวิจัยชิ้นนี้มีข้อเสนอแนะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง คือ การส่งเสริมให้องค์กรด้านการศึกษามีการวางแผนด้านเทคโนโลยีล่วงหน้า ปรับรูปแบบวิธีการสอนและหลักสูตรให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยี ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลควรมีการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับเรื่องการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐาน

จากการศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในเรื่อง ธรรมชาติศาสตร์ปริชาน อุปลักษณะตามแนวคิดธรรมชาติศาสตร์ปริชาน สถานการณ์โควิด-19 และเว็บไซต์ ข่าวออนไลน์ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูล องค์ประกอบ เนื้อหา รูปแบบ วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐาน และแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง อุปลักษณ์มโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การวิจัยในครั้งนี้ เป็น “การวิจัยเชิงคุณภาพ” ที่ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) บนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ ที่ปรากฏในสถานการณ์โควิด-19 และใช้แนวคิด ทฤษฎีอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน โดยการพรรณนาวิเคราะห์ มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม
2. การจัดเก็บข้อมูล
3. การคัดเลือกข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ศึกษางานเขียน เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีอุปลักษณ์ (metaphor) ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) (นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 107-148) และเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 อรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics)
- 1.2 อุปลักษณ์ในอรรถศาสตร์ปริชาน/อุปลักษณ์มโนทัศน์ (conceptual metaphor)
- 1.3 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19
- 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 หาเว็บไซต์ข่าวออนไลน์จากสื่อที่มีผู้ชมเข้าถึงมากที่สุด มีความเป็นปัจจุบัน พบว่าสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่มี และไม่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน

ในระบบดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2564) และ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564)

2.2 คัดเลือกเว็บไซต์ข่าวจากข้อ 2.1 โดยเลือกเฉพาะเว็บไซต์ที่แสดงผลเป็นภาษาไทย เปิดให้บริการอยู่ และข้อมูลไม่ทับซ้อนระหว่าง 2 ประเภท

2.3 คัดเลือกเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล ศึกษาข้อมูลเพียงช่องที่มีจำนวนผู้ชมมากที่สุดทั่วประเทศ 10 อันดับแรก ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 <https://news.ch7.com> ช่อง 7 HD

2.3.2 <https://ch3plus.com/news> ช่อง 3 HD

2.3.3 <https://mono29.com/news> สถานีโทรทัศน์โมโน 29

2.3.4 <https://www.thairath.co.th/news> ช่อง ไทยรัฐทีวี

2.3.5 <https://www.amarintv.com/news> ช่อง Amarin TV HD 34

2.3.6 <https://workpointtoday.com/> ช่องเวิร์คพอยท์

2.3.7 <https://www.one31.net/news> ช่องวัน

2.3.8 <https://www.thaich8.com/news> ช่อง 8

2.3.9 <https://www.pptvhd36.com/news> ช่องพีพีทีวี

2.3.10 <https://true4u.com/news/> ช่องทรูโฟร์ยู

2.4 คัดเลือกเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่ไม่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล ศึกษาข้อมูลเพียงเว็บไซต์ที่มีจำนวนผู้เข้าชมสูงสุด 5 อันดับแรก ยกเว้น 2 เว็บไซต์ที่ไม่นำมาศึกษา เพราะ 1. เป็นเว็บไซต์ที่มีความซ้ำซ้อนกับข้อมูลด้านบน และ 2. เป็นเว็บไซต์ที่นำเสนอข่าวต่างประเทศทั้งหมด ดังนั้นจะเหลือ 3 เว็บไซต์

2.4.1 www.sanook.com

2.4.2 www.khaosod.co.th

2.4.3 www.bangkokbiznews.com

2.5 เว็บไซต์ข่าวในข้อ 2.3 และ 2.4 จะศึกษาเฉพาะตัวบทของข่าวที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (COVID-19) ภายในประเทศไทย

3. การคัดเลือกข้อมูล

3.1 สํารวจคำศัพท์ และเก็บข้อมูลเฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยที่ใช้ในเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ทั้ง 13 แหล่งข้อมูล ที่พบในข้อ 2.3 และ 2.4 โดยศึกษาเฉพาะข่าวที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ในประเทศไทย ผู้วิจัยจะสำรวจหน้าเว็บไซต์ทุกหน้าของแต่ละเว็บไซต์ ตามหัวข้อข่าวต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.2 คัดเลือกรูปภาษาที่ใช้บนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์และเป็นอุปลักษณตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน หรือเรียกว่าอุปลักษณมโนทัศน์ โดยผู้วิจัยจะพิจารณาจากความหมายของรูปภาษา ถ้ามีความหมายตรงตามประจํารูปภาษา (Literal meaning) จะไม่ถือว่าเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

ตัวอย่าง การคัดเลือกคำศัพท์ผ่านรูปภาษา

(1) รพ.สนามธรรมศาสตร์ ชี้ไทยอาจแพ้ศึก ยอมรับตามตรง รพ.คงรับผู้ป่วยวันละหมื่นราย แบบนี้ไม่ไหว

(21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (1) คำว่า ศึก ปรากฏร่วมกับคำว่า รพ.สนามธรรมศาสตร์ / ผู้ป่วย ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจํารูปภาษาของศึก หมายถึง น. การใช้กำลังเข้าประหัตประหารกันอย่างรุนแรงระหว่างรัฐหรือประเทศตั้งแต่ 2 รัฐหรือ 2 ประเทศขึ้นไป, การต่อสู้กันระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือระหว่างพวกหนึ่งกับอีกพวกหนึ่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น.1146) และความหมายประจําบริบท หมายถึง การต่อสู้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเห็นว่า ศึก ข้างต้น ไม่ได้หมายถึงการใช้กำลังเข้าประหัตประหารกันอย่างรุนแรง หรือการต่อสู้กัน ฯลฯ ตามความหมายประจํารูปภาษา แต่มีความหมายว่า การต่อสู้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นคำว่า ศึก ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

3.3 คัดเลือกศัพท์ที่ซ้ำกันออก โดยอาศัยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด

3.4 บันทึกข้อมูลทั้งหมดลงในคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด และไมโครซอฟท์เอ็กเซล

3.5 ไม่ศึกษาศัพท์ที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ เช่น cluster detected lockdown social distancing isolation WFH PPE covid coronavirus เป็นต้น

3.6 ไม่ศึกษาศัพท์ที่เขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น คลัสเตอร์ โควิด โควโรนา สวีป เคอร์ฟิว ล็อกดาวน์ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลอุปลักษณณ์มโนทัศน์ทั้งหมด มาศึกษาและวิเคราะห์ความหมาย โดยอธิบายความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และพจนานุกรมอื่นๆ เช่น พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นต้น รวมทั้งใช้การวิเคราะห์อธิบายและตีความของผู้วิจัย ซึ่งเป็นเจ้าของภาษา

4.2 จำแนกประเภทข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งข้อมูลที่มีความหมายตรงหรือความหมายประจำรูปภาษาซึ่งไม่เป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ และส่วนที่สองข้อมูลที่มีลักษณะ การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ คือ ความหมายประจำบริบท ซึ่งเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์

ตัวอย่าง ความหมายประจำรูปภาษาและความหมายประจำบริบท

(2) แพทย์ยังกักฟันสูในสงครามที่ไม่เห็นชัยชนะ

(26 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (2) คำว่า “สงคราม” ปรากฏรวมกันกับคำว่า “แพทย์” ซึ่งเป็นหนึ่งในคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสถานการณ์โควิด-19

ความหมายประจำรูปภาษา

สงคราม หมายถึง น. การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, 2556, น. 1154)

ความหมายประจำบริบท

สงคราม หมายถึง สถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ระบาดอย่างรุนแรง

4.3 จัดกลุ่มและแยกประเภทของอุปลักษณณ์มโนทัศน์ ตามความหมายประจำรูปภาษาของคำศัพท์ที่เป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์นั้น เช่น อุปลักษณณ์สงคราม อุปลักษณณ์สี อุปลักษณณ์วัตถุ เป็นต้น พร้อมสรุปเป็นตารางในแต่ละหัวข้อ

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการถ่ายโอนความหมายว่าเป็นการถ่ายโยงความหมายเชิงเดียว หรือการถ่ายโยงความหมายเชิงซ้อน

4.5 วิเคราะห์กระบวนการถ่ายโอนความหมายของอุปลักษณณ์มโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์หมายปลายทาง

4.6 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยการบรรยายและตารางประกอบในแต่ละหัวข้อ

5. การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ ศึกษารูปภาพที่เป็นอุปลักษณะของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ ข้อ 2 คือ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวอรรถศาสตร์ปรีชาน จากนั้นอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยเปรียบเทียบกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้รวบรวมมา พร้อมเขียนข้อเสนอแนะ โดยการพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

รูปภาพที่เป็นอุปลักษณณ์โน้ตศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

อุปลักษณณ์ (metaphor) เป็นศิลปะการใช้ภาษาที่นำรูปภาพหรือความหมายของคำหนึ่งไปเปรียบเทียบกับรูปภาพหรือความหมายของคำหนึ่ง โดยอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งเดียวกัน เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนอุปลักษณณ์โน้ตศน์ (conceptual metaphor) เป็นรูปภาพ หรือคำพูดที่เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นความคิดรวบยอดหรือภาพรวม ภายใต้การทำงานของจิตใจหรือโน้ตศน์ กล่าวคืออุปลักษณณ์ประเภทนี้ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อการเปรียบเทียบให้เห็นภาพพจน์เท่านั้น แต่จะช่วยให้เข้าใจโน้ตศน์ของผู้ใช้ภาษาได้มากขึ้น

ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบของการใช้ภาษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ที่เป็นอุปลักษณณ์โน้ตศน์ ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดว่าการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณณ์สามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้ใช้ภาษาในสังคม โดยการแสดงรูปภาพที่เป็นอุปลักษณณ์โน้ตศน์ กล่าวคือ ลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นอุปลักษณณ์โน้ตศน์ จะพิจารณาจากความหมายทางรูปภาพเป็นเกณฑ์ คือ ถ้าคำที่ปรากฏร่วมกับคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 มีความหมายไม่ตรงตามความหมายประจำรูปภาพ และอยู่ในลักษณะของการเปรียบเทียบ หรือมีบริบทที่ทำให้อนุมานถึงสิ่งนั้นๆ ได้ จะถือว่าเป็นอุปลักษณณ์โน้ตศน์ ซึ่งจะนำมาจัดประเภททางอุปลักษณณ์โดยพิจารณาจากความหมายประจำรูปภาพว่าเป็นกลุ่มคำของสิ่งใด

ผลการวิจัยพบว่า รูปภาพที่เป็นอุปลักษณณ์โน้ตศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 สามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความหมายประจำรูปภาพได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณณ์สงคราม 2) อุปลักษณณ์มนุษย์ 3) อุปลักษณณ์ความตาย 4) อุปลักษณณ์ธรรมชาติ 5) อุปลักษณณ์สิ่งเหนือธรรมชาติ 6) อุปลักษณณ์เครื่องหมายคณิตศาสตร์ 7) อุปลักษณณ์ไฟฟ้า และ 8) อุปลักษณณ์สมัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. อุปลักษณณ์สงคราม

สงคราม หมายถึง น. การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน, โดยปริยายหมายถึงอาการที่คล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น สงครามชีวิต สงครามปาก (ส. สัคราม; ป. สงคาม) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1155)

อุปลักษณณ์สงคราม หมายถึง รูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสงครามมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาพอุปลักษณณ์มโนทัศน์ ได้แก่ สงคราม คีก สมรภูมิ ผู้ชนะ แพ้ ยกธงขาว แดกพ่าย โจมตี ข้าศึก ทหาร นักรบ รุก เสริมทัพ ด้านหน้า ด้านสุดท้าย ชุดเกราะ พิฆิต ครอบเมือง จุดอ่อน กลยุทธ์ มาตรการ สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ได้ ดังนี้

(1) สงครามกับเชื้อโรคไวรัสโคโรนาในครั้งนี้ เป็นการรบกับสิ่งมองไม่เห็น ไม่มีตัวตน เพราะแม้เราจะป้องกันอย่างดี แต่ก็ยังมีจุดอ่อนที่ทำให้เชื้อร้ายนี้ทะลุทะลวงได้ กระทั่งโควิด-19 วิวัฒนาการกลายพันธุ์ และพร้อมจะเพิ่มทวีความรุนแรงของเชื้อ จนยากที่จะมีวัคซีนชนิดใดที่จะต้านอยู่ แม้นคนฉีดยาแล้ว 2 เข็ม 3 เข็ม ก็ยังติดเชื้อ เสียชีวิตได้ หากร่างกายอ่อนแอ มีโรคประจำตัว

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (1) คำว่า สงคราม ปรากฏร่วมกับคำว่า เชื้อโรคไวรัสโคโรนา / เชื้อร้าย / โควิด-19 ฯลฯ ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของสงคราม หมายถึง น. การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน, โดยปริยายหมายถึงอาการที่คล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น สงครามชีวิต สงครามปาก. (ส. สงคราม; ป. สงคราม) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1155) และความหมายประจำบริบท หมายถึง สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 จะเห็นว่า สงคราม ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน ฯลฯ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า สถานการณ์ที่พยายามควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 มิได้หมายความว่า การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ด้วยอาวุธจริง ดังนั้นคำว่า สงคราม ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” โดยตรงจึงจัดเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์

(2) รพ.สนามธรรมศาสตร์ ชี้ไทยอาจแพ้คีก ยอมรับตามตรง รพ.คงรับผู้ป่วยวันละหมื่นรายแบบนี้ไม่ไหว

(21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (2) คำว่า คีก ปรากฏร่วมกับคำว่า รพ.สนามธรรมศาสตร์ / ผู้ป่วย ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ คีก หมายถึง น. การใช้กำลังเข้าประหัตประหารกันอย่างรุนแรงระหว่างรัฐหรือประเทศตั้งแต่ 2 รัฐหรือ 2 ประเทศขึ้นไป การต่อสู้กันระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือระหว่างพวกหนึ่งกับอีกพวกหนึ่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1146) และความหมายประจำบริบท

หมายถึง การต่อสู้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเห็นว่า **ศึก** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง การใช้กำลังเข้าประหัตประหารกันอย่างรุนแรง ฯลฯ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า การพยายามควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มิได้หมายถึงการสู้รบในสงครามจริง ดังนั้นคำว่า **ศึก** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(3) ส่องบทบาททหาร เสริมแนวรุก ลุย**สมรภูมิ** เชื้อร้าย สู้สงครามโควิด

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (3) คำว่า **สมรภูมิ** ปรากฏร่วมกับคำว่า เชื้อร้าย / โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ **สมรภูมิ** หมายถึง น. สนามรบ. (ส.) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1196) และความหมายประจำบริบท หมายถึง สถานที่ใช้ต่อสู้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเห็นว่า **สมรภูมิ** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง สนามรบ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า โรงพยาบาล หรือโรงพยาบาลสนามที่ใช้ดูแลรักษาผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 มิได้หมายถึงสมรภูมิที่ใช้รบทำสงครามจริง ดังนั้นคำว่า **สมรภูมิ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(4) พยาบาลสาวสุดทน เป็นลมคาชุดในห้องปฏิบัติการ หลัง**สู้** โควิด-19

(14 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (4) คำว่า **สู้** ปรากฏร่วมกับคำว่า พยาบาล / โควิด-19 ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ **สู้** หมายถึง (1) ก. เอาชนะกันด้วยกำลังกาย อารูช หรือสติปัญญาความสามารถ เป็นต้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1248) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การพยายามปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีจำนวนมากและอันตรายไม่ให้อันตรายแพร่กระจาย จะเห็นว่า **สู้** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง การเอาชนะกันด้วยกำลังกาย อารูช หรือสติปัญญา ฯลฯ ตามความหมายประจำรูปภาษา ดังนั้นคำว่า **สู้** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(5) เสียงจาก รพ.สนามธรรมศาสตร์ “ความหวังที่จะ**ชนะ**ไม่มีแล้ว” วอนส่งวัคซีนให้มากและเร็วที่สุด

(26 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (5) คำว่า **ชนะ** ปรากฏร่วมกับคำว่า **รพ.สนาม / วัคซีน** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของชนะ หมายถึง ก. ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งพ่ายแพ้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 357) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การควบคุมกำจัดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มิใช่การต่อสู้เอาชนะในสงคราม จะเห็นว่า **ชนะ** ข้างต้น เป็นการนำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นบริบทของการทำสงคราม เพราะมีการแพ้ ชนะเกิดขึ้น ดังนั้นคำว่า **ชนะ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(6) นพ.ธีระวัฒน์ เผยต้นเหตุสายพันธุ์โควิด คุมระบาดไม่ได้ วัคซีนช่วยเสริม-ผ่อนหนักเป็นเบา ย้ำทุกคนทุกฝ่ายต้องช่วยกันผนึกกำลัง ต้องเข้ม คนไทย ต้องไม่แพ้

(4 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (6) คำว่า **แพ้** ปรากฏร่วมกับคำว่า **สายพันธุ์โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ แพ้ หมายถึง ก. สู้อำนาจ, ทนไม่ได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 849) และความหมายประจำบริบท หมายถึง คนไทยจะต้องควบคุมเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ได้ จะเห็นว่า **แพ้** ข้างต้น เป็นการนำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นบริบทของการทำสงคราม เพราะมีการแพ้ ชนะเกิดขึ้น ดังนั้นคำว่า **แพ้** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(7) ชายแดนแม่สอดวิกฤตหนัก 'หมอบีเยอร์' **ยกธงขาว**ลาออกจากทีมควบคุมโรค หลังติดเชื้อคนเดียว 257 ราย

(19 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ch3plus.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (7) คำว่า **ยกธงขาว** ปรากฏร่วมกับคำว่า **ควบคุมโรค / ติดเชื้อ** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของยกธงขาว หมายถึง (ปาก) ก. ยอมแพ้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 937) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การถอดใจในการรักษาผู้ป่วยติดเชื้อ มิใช่การยอมแพ้ยกธงขาวในสงคราม จะเห็นว่า **ยกธงขาว** ข้างต้น เป็นการนำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นบริบทของการทำสงคราม ดังนั้นคำว่า **ยกธงขาว** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(8) เสียงจากห้องฉุกเฉิน รพ.พระนั่งเกล้า วันนี้แตกพ่ายแล้ว ถึงขั้นผู้ป่วยต้องนอนรอหน้าลิฟต์

(29 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (8) คำว่า แตกพ่าย ปรากฏร่วมกับคำว่า รพ.พระนั่งเกล้า / ผู้ป่วย ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ แตก หมายถึง (2) ก. คุมหรือควบคุมไว้ไม่อยู่ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 516) พ่าย หมายถึง ก. หนีไป, แพ้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 832) โดยสรุปความหมายประจำรูปภาษาตามพจนานุกรม แตกพ่าย หมายถึง แพ้อย่างควบคุมไม่ได้ และความหมายประจำบริบท หมายถึง การที่ไม่สามารถควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้จำนวนเตียงไม่เพียงพอต่อการรองรับจำนวนผู้ป่วย จะเห็นว่า แตกพ่าย เสมือนเป็นการรบในสงครามแล้วแพ้ นำมาเปรียบเทียบกับ การต่อสู้กับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า แตกพ่าย ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(9) วันเสาร์ที่ 31 กรกฎาคม 2564 เสาร์สุดท้ายของเดือนที่ 7 แห่งปีมาถึง เรียบร้อย นึกแล้วก็ใจหายนะครับ 7 เดือนของปีนี้ผ่านไปประเทศไทยของเรายังมองไม่เห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์จากการโจมตีของโควิด-19 สายพันธุ์เดลตา

(31 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (9) คำว่า โจมตี ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด-19 / เดลตา ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ โจมตี หมายถึง ก. ใช้กำลังบุกเข้าตี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 341) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การที่จำนวนผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มขึ้นจำนวนมากขึ้น จะเห็นว่า โจมตี ข้างต้น เสมือนเป็นการรบในสงครามมีการต่อสู้ ใช้กำลัง นำมาเปรียบเทียบกับมนุษย์ที่ถูกโควิด-19 โจมตี ดังนั้นคำว่า โจมตี ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(10) ขอให้ประชาชนเข้ารับการฉีดวัคซีน เพื่อลดความรุนแรงของโรคหากติดเชื้อ โดยระบุการให้วัคซีนเปรียบเสมือนเป็นการฝึกทหารของร่างกาย ให้อู้จักข้าศึก หรือเชื้อไวรัส ว่าหน้าตาเป็นอย่างไร และเมื่อศัตรูเข้ามา จะได้พร้อมต่อสู้ทันที

(23 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (10) คำว่า **ข้าศึก** ปรากฏร่วมกับคำว่า **วัคซีน / เชื้อไวรัส** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ **ข้าศึก** หมายถึง น. ศัตรูของบ้านเมือง, คู่สงคราม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 196) และความหมายประจำบริบท หมายถึง เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่แพร่ระบาด มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เปรียบเหมือนผู้คนในเมืองถูกศัตรู**ข้าศึก**เช่นฆ่าในสงคราม จะเห็นว่า **ข้าศึก** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง ศัตรูของบ้านเมือง หรือคู่สงคราม ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นคำว่า **ข้าศึก** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(11) การให้**วัคซีน**เปรียบเสมือนเป็นการฝึก**ทหาร**ของร่างกาย

(23 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (11) คำว่า **ทหาร** ปรากฏร่วมกับคำว่า **วัคซีน** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ **ทหาร** หมายถึง น. ผู้มีหน้าที่สู้รบป้องกันประเทศ, นักรบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 548) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายที่คอยต่อสู้กับเชื้อโรคที่เข้ามาสู่ร่างกาย เปรียบเหมือน**ทหาร**ที่ทำหน้าที่สู้รบเพื่อปกป้องประเทศ จะเห็นว่า **ทหาร** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง ผู้มีหน้าที่สู้รบป้องกันประเทศ หรือนักรบตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายที่ได้จาก**วัคซีน** ดังนั้นคำว่า **ทหาร** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(12) สธ.ระดม **นักรบ**ภูมิภาค ภู่วิภุต**โควิด**กทม. 4-10 ส.ค.นี้

(31 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.pptvhd36.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (12) คำว่า **นักรบ** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ **นักรบ** หมายถึง น. ผู้ชำนาญในการรบ, ทหาร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 613) และความหมายประจำบริบท หมายถึง บุคลากรทางการแพทย์ จะเห็นว่า **นักรบ** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง ผู้ชำนาญในการรบ หรือ**ทหาร** ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า บุคลากรทางการแพทย์ ดังนั้นคำว่า **นักรบ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(13) โควิด รุก นวนครโคราช พบคนงานก่อสร้างติดกว่า 90 ราย

(27 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (13) คำว่า รุก ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ รุก หมายถึง (1) ก. บุกรุกเข้าไปในเขตของฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ได้ชัยชนะ เช่น กองทัพรุกฝ่ายตรงข้าม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1005) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเห็นว่า รุก ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง บุกรุกเข้าไปในเขตของฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ได้ชัยชนะ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่าการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นบริบทของการทำสงคราม ดังนั้นคำว่า รุก ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(14) รองปลัด สธ.เสียงสั้นเครือ รับเตียงไอซียูไม่พอ เสริมทัพ แพทย์จบใหม่ ช่วยสู้วิกฤตโควิด

(2 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ch3plus.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (14) คำว่า เสริมทัพ ปรากฏร่วมกับคำว่า แพทย์ / โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ เสริม หมายถึง (1) ก. เพิ่ม, เต็ม, ต่อเติม, หนุน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1256) ทัพ หมายถึง (1) น. กองทหาร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 526) โดยสรุปความหมายประจำรูปภาษาตามพจนานุกรม เสริมทัพ หมายถึง การเพิ่มเติมกองทหาร และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเพิ่มเติมกองกำลังแพทย์ จะเห็นว่า เสริมทัพ ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง การเพิ่มเติมกองทหาร ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่าการเพิ่มเติมกองกำลังแพทย์ ดังนั้นคำว่า เสริมทัพ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(15) เผยใบหน้าบุคลากรทางการแพทย์หลังหน้ากาก ด้านหน้าสู้กับโควิด

(27 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (15) คำว่า ด้านหน้า ปรากฏร่วมกับคำว่า บุคลากรทางการแพทย์ / โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ด้าน หมายถึง (1) น. ที่สำหรับกัก ตรวจจับ คอยระวังเหตุ และป้องกันช่องทางที่จะผ่านเข้าออก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 429) หน้า หมายถึง (5) น. ด้านหนึ่งๆ หรือ (9) น. โดยปริยายหมายถึงคน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1286) โดยสรุปความหมายประจำรูปภาษาตามพจนานุกรม ด้านหน้า หมายถึง คนที่อยู่ด้านหน้าเพื่อคอยระวังเหตุ และความหมายประจำบริบท หมายถึง บุคลากรทางการแพทย์ที่มีหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วย มีหน้าที่ต้องใกล้ชิดกับผู้ป่วยติดเชื้อ จะเห็นว่า ด้านหน้า ข้างต้น ไม่ได้มีความหมายตามรูปภาษา แต่มีความหมายว่า บุคลากรทางการแพทย์ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยเพื่อเผชิญกับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า ด้านหน้า ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(16) บุคลากรด้านสุดท้ายแตกแล้ว สัปดาห์วัดดังติดโควิด ทั่ววันลามครอบครัวยุคใหม่
(30 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (16) คำว่า ด้านสุดท้าย ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ด้าน หมายถึง (1) น. ที่สำหรับกัก ตรวจจับ คอยระวังเหตุ และป้องกันช่องทางที่จะผ่านเข้าออก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 429) สุดท้าย หมายถึง ว. หลังสุด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1243) โดยสรุปความหมายประจำรูปภาษาตามพจนานุกรม ด้านสุดท้าย หมายถึง ที่คอยป้องกัน หรือระวังเหตุหลังสุด และความหมายประจำบริบท หมายถึง สัปดาห์ หรือบุคคลที่จัดการกับศพผู้ติดเชื้อโควิด-19 จะเห็นว่า ด้านสุดท้าย ข้างต้น ไม่ได้มีความหมายตามรูปภาษา แต่มีความหมายว่า สัปดาห์ หรือบุคคลที่จัดการกับศพผู้ติดเชื้อโควิด-19 ดังนั้นคำว่า ด้านสุดท้าย ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(17) GC มอบชุดเกราะ PPE Gown เพิ่ม 1 ล้านชุดให้ จนท. ด้านหน้ารับมือโควิด
(22 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (17) คำว่า ชุดเกราะ ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ เกราะ หมายถึง (1) น. เครื่องสวมใส่หรือเครื่องหุ้มสำหรับป้องกันอาวุธหรืออันตราย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 143) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ชุด PPE

หรือชุดป้องกันโควิด-19 จะเห็นว่า **ชุดเกราะ** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง ชุดป้องกันอาวุธตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่าชุดป้องกันเชื้อโควิด-19 ดังนั้นคำว่า **ชุดเกราะ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(18) โควิด-19 เชือกลายพันธุ แล้ววัคซีนชนิดไหนจะ**พิชิต**พวกมันได้

(2 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (18) คำว่า **พิชิต** ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด-19 ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ พิชิต หมายถึง (2) ก. ชนะ,ปราบให้แพ้ (ป., ส. วิจิต) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 834) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การควบคุมการแพร่กระจายของโควิด-19 จะเห็นว่า **พิชิต** เสมือนการทำสงครามแล้วต้องการชัยชนะ ทั้งนี้มาปรากฏบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถูกนำมาเปรียบเทียบว่าเป็นการควบคุมการแพร่กระจายของโควิด-19 ด้วยประสิทธิภาพของวัคซีน ดังนั้นคำว่า **พิชิต** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(19) หมอยงชี้ โควิดเดลตาจะ**ครองเมือง**เดือนนี้ ต้องเร่งฉีดวัคซีนที่มีอยู่ให้เร็วระหว่างรอวัคซีนอื่น

(5 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (19) คำว่า **ครองเมือง** ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด / วัคซีน ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ครองเมือง เป็นคำประสมมาจาก ครอง+เมือง โดยความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. ปกครองรักษาโดยความเป็นใหญ่ในเขตแดน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 230, น. 921) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 ครอบคลุมทุกพื้นที่ จะเห็นว่า **ครองเมือง** เสมือนการทำสงครามแล้วต้องการชัยชนะครอบครองดินแดนคู่ต่อสู้ นำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 ที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้นคำว่า **ครองเมือง** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(20) สงครามกับเชื้อโรคไวรัสโคโรนาในครั้งนี่ เป็นการรบกับสิ่งมองไม่เห็น ไม่มีตัวตน เพราะแม้เราจะป้องกันอย่างดี แต่ก็ยังมี**จุดอ่อน**ที่ทำให้เชื้อร้ายนี้ทะลุทะลวงได้

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (20) คำว่า **จุดอ่อน** ปรากฏร่วมกับคำว่า **ไวรัสโคโรนา** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของจุดอ่อน หมายถึง (1) น. จุดอ่อนแอ, จุดที่ฝ่ายตรงข้ามจะเอาชนะได้โดยง่าย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 330) และความหมายประจำบริบท หมายถึง สถานการณ์บางอย่างที่ยากจะควบคุมการแพร่เชื้อได้ จะเห็นว่า **จุดอ่อน** เสมือนการทำสงครามที่มีจุดอ่อนแอทำให้ฝ่ายตรงข้ามชนะได้ นำมาเปรียบเทียบกับช่องว่างของบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อไวรัส เป็นการนำคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นบริบทของการทำสงคราม ดังนั้นคำว่า **จุดอ่อน** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(21) **โควิด**ระบาดไปไกล หมอนิธิแนะ**ปรับกลยุทธ์**ใหม่ ชู 5 แนวทาง

(4 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (21) คำว่า **กลยุทธ์** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของกลยุทธ์ หมายถึง น. การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม, วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆ, เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 73) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การวางแผนหรือมาตรการที่จะควบคุมเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเห็นว่า **กลยุทธ์** เสมือนการทำสงครามที่ต้องมีแผนการ กลอุบายต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกับสถานการณ์โควิด-19 ที่จะต้องใช้หลักการ เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ ดังนั้นคำว่า **กลยุทธ์** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(22) **งดมาตรการ**เคาะทุกบ้านคุม**โควิด-19** จ.ยะลา

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (22) คำว่า **มาตรการ** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด-19** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของมาตรการ หมายถึง (1) น. วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย เช่น ใช้มาตรการเด็ดขาด วางมาตรการในการปราบโจรผู้ร้าย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 901) และความหมายประจำบริบท หมายถึง วิธีการ กฎ ที่จะยับยั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะเห็นว่า **มาตรการ** เสมือนการทำสงครามที่ต้องมีวิธีการ กฎ ข้อกำหนด ระเบียบทางการรบ นำมาเปรียบเทียบกับสถานการณ์โควิด-19 ที่ต้องมีหลักการดังกล่าวในการยับยั้งเชื้อร้ายเช่นกัน ดังนั้นคำว่า **มาตรการ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณะสงคราม เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งพบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ สงคราม คือ สมรภูมิ ข้าศึก ทหาร นักรบ ด้านหน้า ด้านสุดท้าย ชูดเกราะ และการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ การนำรูปภาพที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม ได้แก่ ผู้ชนะ แพ้ ยกธงขาว แดกพ่าย โจมตี รุก เสริมทัพ พิฆิต ครอบเมือง จุดอ่อน กลยุทธ์ มาตรการ มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

2. อุปลักษณะมนุษย์

มนุษย์ หมายถึง [มะนุดสะยะ-, มะนุด] น. สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล, สัตว์ที่มีจิตใจสูง, คน. (ส.; ป. มนุสส) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, น. 832)

อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต หมายถึง รูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับมนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะนิสัย กิริยา พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาพอุปลักษณะมโนทัศน์ ได้แก่ เขย่า เคาะ คือ ดู หุบ บุก ไม่รู้ แหย่ วิ่ง หัวเลี้ยวหัวต่อ สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ได้ ดังนี้

(23) เขย่า ปรasa ทหาราย! ภูเก็ตประกาศจุดเสี่ยงโควิด ใครไปมารายงานตัวที่รพ. ด่วน ทั้งร้านกาแฟดัง 2 สาขา แถมมีเที่ยวบินพบผู้ติดเชื้อโดยสารมาด้วย

(4 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (23) คำว่า เขย่า ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด / ผู้ติดเชื้อ ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาพของ เขย่า หมายถึง ก. อาการที่จับสิ่งใดสั่นหรือยกขึ้นยกลงเร็วๆ เพื่อให้สิ่งนั้นกระเทือนหรือเคลื่อนไหว (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 208) และความหมายประจำบริบท หมายถึง โควิด-19 เสมือนคนที่ทำกริยาเขย่า ทำให้ผู้คนหวาดกลัวทั้งเมือง จะเห็นว่า เขย่า เป็นกริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถทำกริยาได้เช่นกัน ดังนั้นคำว่า เขย่า ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณะมโนทัศน์

(24) หมอชี้โควิดมาเคาะประตูบ้าน ต้องล็อกดาวนตัวเอง หวังพึ่งภาครัฐที่ตัดสินใจ เชื่องช้าคงไม่ไหว

(8 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (24) คำว่า เคาะ ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ เคาะ หมายถึง (1) ก. ใช้อวัยวะมีมือเป็นต้นกระทบเบาๆ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 247) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิดเป็นคนที่สามารถไปเคาะประตูบ้านได้อนุมานได้ถึงเชื้อไวรัสที่แพร่กระจายไปในหลายพื้นที่และมีผู้ป่วยเพิ่มจำนวนมากขึ้นเกือบทุกบ้าน จะเห็นว่า เคาะ เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า เคาะ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(25) หมอธีระวัฒน์ชี้ แม้ใช้วัคซีนประสิทธิภาพสูงก็ต้องคัดกรองต่อเนื่อง หากไม่มีวินัยและไวรัส ดื้อ วัคซีน อาจระบาดใหม่ได้

(7 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (25) คำว่า ดื้อ ปรากฏร่วมกับคำว่า ไวรัส ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ดื้อ หมายถึง (1) ว. ไม่ยอมเชื่อฟังหรือทำตาม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 439) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิด-19 เป็นคนดื้อ อนุมานถึงเชื้อไวรัสที่พัฒนาตนเองเพื่อต่อต้านหรือลดประสิทธิภาพการทำงานของวัคซีน จะเห็นว่า ดื้อ เป็นลักษณะนิสัยของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับเชื้อไวรัสโควิด-19 สามารถประพฤติได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นคำว่า ดื้อ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(26) โควิด ดุ ตายรายวัน 87 คน กทม.จังหวัดเดียวตายสะสม 1,919 คน

(22 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (26) คำว่า ดุ ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ดุ หมายถึง (3) ว. พร้อมจะทำร้ายหรือให้โทษ เช่น หมาดุ เสือดุ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 439) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิด-19 เป็นคนดุ อนุมานถึงเชื้อไวรัสที่พร้อมจะแพร่ระบาดและคร่าชีวิตผู้คน จะเห็นว่า ดุ เป็นลักษณะนิสัยมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถประพฤติได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นคำว่า ดุ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(27) หวั่นโควิดรอบ 3 ทูป เศรษฐกิจ กกร. หั่นเป้า GDP ปี 64 เหลือโต 0-1.5 % แนะรัฐเร่งกระจายและฉีดวัคซีนเข็ม 3

(7 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (27) คำว่า ทูป ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ทูป หมายถึง ก. ใช้ของแข็งเช่นค้อนหรือสิ่งที่มีลักษณะกลมๆ เป็นต้น ตีลงไปบนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้แตก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 477) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 ทำให้หลายพื้นที่ต้องกักตัวก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ผู้คนขายรายได้ จะเห็นว่า ทูป เป็นกริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า ทูป ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(28) โควิด บุก ทำเนียบ ร้องรัฐบาลรับตัวไปรักษา เผยติดเชื้อหลังไปร่วมชุมนุมม็อบ 15 ก.ค.

(21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (28) คำว่า บุก ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ บุก หมายถึง (2) ก. ฝ่าเข้าไปในบริเวณที่มีขอบเขตกันไว้ หรือมีสิ่งกีดขวาง เป็นต้น เช่น บุกป่า บุกเข้าไปในค่ายทหาร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 675) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิด-19 เป็นคนที่แสดงกริยาบุกได้ อนุมานถึงเชื้อไวรัสที่แพร่ระบาดเข้าไปในทำเนียบรัฐบาล จะเห็นว่า บุก เป็นกริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า บุก ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(29) หมอยงแจ่งปมสลัวัคซีนซิโนแวค-แอสตราเซนเนกา ลั่นไวรัส ไม่รู้ หรอกเป็นยี่ห้อไหน

(13 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (29) คำว่า ไม่รู้ ปรากฏร่วมกับคำว่า ไวรัส ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ไม่รู้ หมายถึง ก. ไม่แจ้ง, ไม่เข้าใจ, ไม่ทราบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 930, น. 1008)

และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ไม่รู้จักยี่ห้อวัคซีน จะเห็นว่า ไม่รู้ เป็นกริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า ไม่รู้ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(30) มั่วสุม เย้ย โควิด รอบตัว 21 ผตห. ปาร์ตี้ ดื่มแอลกอฮอล์

(16 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (30) คำว่า เย้ย ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ เย้ย หมายถึง ก. พุด หรือกระทำให้ได้อาย ให้เจ็บใจ ให้โกรธ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 961) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ผู้คนทั่วไปประพาดิตัวไม่เกรงกลัวต่อเชื้อไวรัสโควิด-19 จะเห็นว่า เย้ย เป็นกริยาอาการเกี่ยวข้องกับการทำให้ อาย โกรธ เจ็บใจ ซึ่งสิ่งที่จะมีอารมณ์เจ็บใจ หรือโกรธได้ต้องเป็นมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 ดังนั้นคำว่า เย้ย ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(31) อาจารย์นิด้า ชี้โควิดเวฟ 4 ไทยวิ่งเข้าสู่ Death Zone แนะ 6 สิ่งต้องทำ

(25 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (31) คำว่า วิ่ง ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ วิ่ง หมายถึง (1) ก. ยกขาของขึ้นแล้วเหยียดไปแตะพื้นข้างหน้าสลับกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ร่างกายเคลื่อนที่ไปโดยเร็ว เช่น คนวิ่งไปวิ่งมา ม้าวิ่งในสนาม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1116) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิด-19 เป็นคนที่สามารถวิ่งได้ อนุมาณถึงการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสที่แพร่ไปอย่างรวดเร็วเสมือนการวิ่ง จะเห็นว่า วิ่ง เป็นกริยาของมนุษย์ ซึ่งสามารถกระทำกริยาวิ่งได้ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถทำกริยาได้เช่นกัน ดังนั้นคำว่า วิ่ง ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(32) นายกฯ รับโควิดถึงจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ / บขส.ประกาศหยุดเดินรถ 21 กรกฎาคม - 2 สิงหาคมนี้

(20 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ch3plus.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (32) คำว่า หัวเลี้ยวหัวต่อ ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของหัวเลี้ยวหัวต่อ หมายถึง (1) น. ภาวะหรือเหตุการณ์ที่อยู่ในระยะต่อกันถือว่าเป็นตอนสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพหรือความคิดเป็นต้น เช่น วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1327) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเปรียบโควิด-19 เป็นคนที่มีจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญในชีวิต จะเห็นว่า หัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นภาวะการณ์ของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถมีได้เช่นกัน ดังนั้นคำว่า หัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณมโนทัศน์ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของมนุษย์ ได้แก่ เขย่า เคาะ ตี้อ ดุ ทูบ บุก ไม่รู้ เย้ย วิ่ง หัวเลี้ยวหัวต่อ มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

3. อุปลักษณมโนทัศน์ความตาย

ตาย หมายถึง (1) ก. สิ้นใจ, สิ้นชีวิต, ไม่เป็นอยู่ต่อไป, สิ้นสภาพของการมีชีวิต, เช่น สภาวะสมองตาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 495)

อุปลักษณมโนทัศน์ความตาย หมายถึง รูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับความตายมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาษาอุปลักษณมโนทัศน์ ได้แก่ โศกนาฏกรรม คร่ำ ดับ พราก เหยื่อ สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้ ดังนี้

(33) โรม ชี โควิดที่คนไทยเจอ คือ “โศกนาฏกรรม” คนตายทุกวัน ประชาชนรอวันเช็กบิล

(27 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (34) คำว่า โศกนาฏกรรม ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของโศกนาฏกรรม หมายถึง น. วรรณกรรมโดยเฉพาะประเภทละครที่ลงท้ายด้วยความเศร้าหรือไม่สมหวัง ตัวเอกในเรื่องจะตายในที่สุด, โดยปริยายหมายถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ไปที่เป็นเรื่อง

เศร้าสลดใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1149) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ความตายที่เกิดจากโรคโควิด-19 ประกอบกับการใช้คำว่า “คือ” ซึ่งเป็นคำบ่งอุปลักษณ์ จะเห็นว่า **โศกนาฏกรรม** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 สัมพันธ์กับความเศร้าสลดและความตาย ดังนั้นคำว่า **โศกนาฏกรรม** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(35) **โควิด-19 คร่าชีวิต** “ณรงค์ โชควัฒนา” วัย 78 ปี ผู้บริหารเครือสหพัฒน์
(17 กรกฎาคม 2564 จาก <https://workpointtoday.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (35) คำว่า **คร่า** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด-19** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ คร่า หมายถึง ก. โดยปริยายหมายความว่า พรากเอาไป ในคำว่าคร่าชีวิต (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 232) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การที่โควิด-19 ได้คร่าหรือพรากเอาชีวิตไปให้ถึงแก่ความตาย จะเห็นว่า **คร่า** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย ดังนั้นคำว่า **คร่า** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(36) สาธิต รมช.สาธารณสุข กังวลสถานการณ์**โควิด**วิ๊กหน้า คาดอาจมีผู้ป่วยรอ
เตียง “**ดับ**” คาบ้าน
(2 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (36) คำว่า **ดับ** ปรากฏร่วมกับคำว่า **สถานการณ์โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ดับ หมายถึง (1) ก. สูญสิ้นไป เช่น วิญญาณดับ อนาคตดับ, สิ้นแสง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 428) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การตายที่เกิดจากโรคโควิด-19 กล่าวคือผู้ป่วยที่รอเตียงและการรักษาต้องตายก่อน จะเห็นว่า **ดับ** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย ดังนั้นคำว่า **ดับ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(37) **โควิด พราก**หญิงตั้งครรภ์ และพบผู้เสียชีวิตที่บ้านอีก 2 คน รื้อผลติดเชื้อหลัง
เสียชีวิต

(11 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (37) คำว่า **พราก** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ พราก หมายถึง (1) ก. ทำให้จากไป, พาไปเสียจาก, ทำให้แยกออกจากกัน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 814) และความหมายประจำบริบท หมายถึง โควิด-19 ทำให้หญิงตั้งครรภ์เสียชีวิต จะเห็นว่า **พราก** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย ดังนั้นคำว่า **พราก** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(38) สัปเหร่อก็จะไม่ไหว เผศพ**เหยื่อ** โควิดมา 43 ศพแล้ว ลั่นถึงตัวจะตายก็ไม่ทิ้ง
(11 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (38) คำว่า **เหยื่อ** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ เหยื่อ หมายถึง (3) น. ตัวรับเคราะห์ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1348) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ผู้ป่วยมารติดเชื้อโควิด-19 และถึงแก่ความตาย จะเห็นว่า **เหยื่อ** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย ดังนั้นคำว่า **เหยื่อ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณความตาย เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับความตายมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง ซึ่งใช้คำบ่งอุปลักษณ “คือ” ได้แก่ โควิด คือ โศกนาฏกรรม และพบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของความตาย ได้แก่ คร่า ดับ พราก เหยื่อ มาถ่ายทอดความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

4. อุปลักษณธรรมชาติ

ธรรมชาติ หมายถึง (1) น. สิ่งที่เกิดมีและเป็นอยู่ตามธรรมดาของสิ่งนั้นๆ, ภาพภูมิประเทศ และ (2) ว. ที่เป็นไปเองโดยมิได้ปรุงแต่ง เช่น สีธรรมชาติ. (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 597)

อุปลักษณธรรมชาติ หมายถึง รูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับธรรมชาติ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาษาอุปลักษณณ์มโนทัศน์ ได้แก่ หัวคลื่น ตัวคลื่น สีนามิ ชายฝั่ง สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ได้ ดังนี้

(39) ขอเตือนพี่น้องชาวกทม.ทุกคนเลยนะครับ วันนี้ (30มิ.ย.) กทม. New High ที่ 1,826 ทำให้ยืนยันได้แล้วครับว่า ที่ผ่านมาคือส่วนของหัวคลื่น Wave#4 แน่ๆ และจากนี้จะเป็นตัวคลื่นของ Wave#4 ระดับสินามิที่กำลังจะพัดเข้าชายฝั่งครับ ทุกคนในกทม. ปริมาณต้อง Lockdown ตัวเอง ทำตามศบค.อย่างเคร่งครัด ไม่มีทางอื่นสำหรับช่วง 1-2 สัปดาห์ข้างหน้าครับ การ Lockdown อย่างเข้มงวดคือวิธีเดียวครับที่จะรอด นี่คือช่วง 7 วันอันตรายอย่างยิ่งครับ

(1 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (39) มีคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ธรรมชาติ 4 คำ ได้แก่ หัวคลื่น / ตัวคลื่น / สินามิ / ชายฝั่ง มาปรากฏร่วมกับคำว่า New High / Lockdown ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 สามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละคำได้ ดังนี้

คำว่า หัวคลื่น มีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ส่วนต้นของอาการเคลื่อนไหววนสูงกว่าระดับโดยปกติของน้ำ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 239, น. 1324) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก จะเห็นว่า หัวคลื่น ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง ส่วนต้นของอาการเคลื่อนไหววนสูงกว่าระดับโดยปกติของน้ำ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก ดังนั้นคำว่า หัวคลื่น ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” จึงจัดเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์

คำว่า ตัวคลื่น มีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ส่วนกลางของอาการเคลื่อนไหววนสูงกว่าระดับโดยปกติของน้ำ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 239, น. 486) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก จะเห็นว่า ตัวคลื่น ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง ส่วนกลางของอาการเคลื่อนไหววนสูงกว่าระดับโดยปกติของน้ำ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะมีความรุนแรงมาก ดังนั้นคำว่า ตัวคลื่น ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” จึงจัดเป็น อุปลักษณณ์มโนทัศน์

คำว่า สินามิ มีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) คลื่นหรือกลุ่มคลื่นที่มีจุดกำเนิดอยู่ในเขตทะเลลึก ฯลฯ (พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552, น. 129) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การระบาดของโควิด-19 จะเห็นว่า สินามิ ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง คลื่นหรือกลุ่มคลื่นที่มีจุดกำเนิดอยู่ในเขตทะเลลึก ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า การระบาดของโควิด-19 ดังนั้นคำว่า สินามิ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวง มโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” จึงจัดเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์

คำว่า **ชายฝั่ง** มีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. แถบแผ่นดินนับจากแนวชายทะเลขึ้นไปบนบกจนถึงบริเวณที่มีลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 377) และความหมายประจำบริบท หมายถึง บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19 จะเห็นว่า **ชายฝั่ง** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง แถบแผ่นดินนับจากแนวชายทะเลขึ้นไปบนบก ฯลฯ ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ดังนั้นคำว่า **ชายฝั่ง** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณธรรมชาติ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับธรรมชาติมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรงคือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ หัวคลื่น ตัวคลื่น สีนามิ ชายฝั่ง สามารถสะท้อนความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน

5. อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่ง หมายถึง (2) น. ภาวะ, ความมีความเป็น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1230)

เหนือ หมายถึง (1) ว. ที่อยู่ในที่หรือฐานะสูงกว่าสิ่งอื่นเมื่อมีการเปรียบเทียบกัน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1345)

ธรรมชาติ หมายถึง (1) น. สิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามธรรมดาของสิ่งนั้นๆ, ภาวะภูมิประเทศ และ (2) ว. ที่เป็นไปเองโดยมิได้ปรุงแต่ง เช่น สีธรรมชาติ. (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 597)

สรุปความหมายตามพจนานุกรมของ สิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึง ภาวะที่อยู่เหนือความธรรมดาของสิ่งนั้นๆ

อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึง รูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สิ่งเหนือธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาษาอุปลักษณมโนทัศน์ ได้แก่ เช่น แรงแสงเวทย์ สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้ ดังนี้

(40) เผลอแล้ว ลูกชายอดีตครองผู้ว่าฯ นครนายก ดับตามพ่อแม่ เช่น โควิดสายพันธุ์เดลตา

(4 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (40) คำว่า เช่น ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิดสายพันธุ์เดลตา ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ เช่น หมายถึง ก. เอาอาหารเป็นต้นไปไหว้หรือสังเวยผีหรือเจ้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 405) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การสังเวยแก่โควิด-19 จะเห็นว่า เช่น มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เสมือนการบูชาหรือสังเวยต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังนั้นคำว่า เช่น ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สิ่งเหนือธรรมชาติ” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(41) โควิด แร่ง ขึ้นอีก ติดเชื้อใหม่ 9,539 คน เสียชีวิตเพิ่ม 86 คน

(11 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (41) คำว่า แร่ง ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ แร่ง หมายถึง (4) ว. ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ที่นั้เจ้าที่แร่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1023) และความหมายประจำบริบท หมายถึง โควิด-19 มีความแกร่งกล้าขึ้น จะเห็นว่า แร่ง มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เสมือนสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้นตามความศรัทธา ดังนั้นคำว่า แร่ง ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สิ่งเหนือธรรมชาติ” จึงจัดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์

(42) โควิด ปัดตานี้ ป่วยรายใหม่พุ่งอีก 214 คน สังเวย 4 คน ประชาชนผวาเร่งฉีดพ่นฆ่าเชื้อตามบ้าน

(26 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (42) คำว่า สังเวย ปรากฏร่วมกับคำว่า โควิด ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ สังเวย หมายถึง ก. บวงสรวง, เช่น สรวง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1201) และความหมายประจำบริบท หมายถึง การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวงต่อโควิด-19 จะเห็นว่า สังเวย มา

ปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เหมือนสิ่งเหนือธรรมชาติที่ต้องมีการบวงสรวงหรือเซ่นสรวง ดังนั้นคำว่า **สังเวद्य** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สิ่งเหนือธรรมชาติ” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สิ่งเหนือธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาพที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ เช่น แรง สังเวद्य มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

6. อุปลักษณเครื่องหมายคณิตศาสตร์

เครื่องหมาย หมายถึง น. สิ่งที่ทำขึ้นแสดงความหมายเพื่อจดจำ หรือกำหนดรู้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 272)

คณิตศาสตร์ หมายถึง น. วิชาว่าด้วยการคำนวณ (ส. คณิต + ศาสตร์) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 225)

สรุปความหมายตามพจนานุกรมของ เครื่องหมายคณิตศาสตร์ หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นเพื่อแสดงความหมายของวิชาว่าด้วยการคำนวณ

อุปลักษณเครื่องหมายคณิตศาสตร์ หมายถึง รูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “เครื่องหมายคณิตศาสตร์” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเครื่องหมายคณิตศาสตร์ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาพอุปลักษณมโนทัศน์ ได้แก่ บวก ลบ สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้ ดังนี้

(43) ไขข้อสงสัยใช้ ชุดตรวจโควิด ผลเป็น**บวก** ต้องทำอย่างไรต่อ

(22 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (43) คำว่า **บวก** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาพของ บวก หมายถึง น. เรียกเครื่องหมายคณิตศาสตร์รูปดังนี้ + ว่า เครื่องหมายบวก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 656) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ จะเห็นว่า **บวก** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง เครื่องหมายคณิตศาสตร์ รูป + ตามความหมายประจำรูปภาพ แต่มีความหมายว่า ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ ดังนั้นคำว่า **บวก** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “เครื่องหมายคณิตศาสตร์” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

(44) เตรียมกลับเข้าทำเนียบ ผลตรวจโควิดรอบ 3 “บึกตู่” เป็น**ลบ** ครบ 14 วัน
หลังถ่ายรูปคู่ผู้ติดเชื้อที่ภูเก็ทแซนด์บ็อก

(15 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (44) คำว่า **ลบ** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ บวก หมายถึง น. เรียกเครื่องหมายดังนี้ - ว่า เครื่องหมายลบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1034) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ จะเห็นว่า **ลบ** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง เครื่องหมายคณิตศาสตร์ รูป - ตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ ดังนั้นคำว่า **ลบ** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “เครื่องหมายคณิตศาสตร์” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณเครื่องหมายคณิตศาสตร์ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “เครื่องหมายคณิตศาสตร์” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเครื่องหมายคณิตศาสตร์มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ บวก ลบ สามารถสะท้อนความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน

7. อุปลักษณไฟฟ้า

ไฟฟ้า หมายถึง น. พลังงานรูปหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการแยกตัวออกมา หรือการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนหรือโปรตอนหรืออนุภาคอื่นที่มีสมบัติแสดงอำนาจคล้ายคลึงกับอิเล็กตรอนหรือโปรตอน ใช้ประโยชน์ก่อให้เกิดพลังงานอื่น เช่น ความร้อน แสงสว่างการเคลื่อนที่ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 863)

อุปลักษณไฟฟ้า หมายถึง รูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ไฟฟ้า” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับไฟฟ้า มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาษาอุปลักษณมโนทัศน์ ได้แก่ วงจร สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้ ดังนี้

(45) ตลาดสด อ.ต.ก. ประกาศปิด 3 วัน...เพื่อตัด**วงจร** **โควิด-19**

(2 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (45) คำว่า **วงจร** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด-19** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ วงจร หมายถึง (ไฟฟ้า) น. เส้นทางที่กระแสไฟฟ้าเคลื่อนที่ผ่านไปครบรอบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1095) และความหมายประจำบริบท หมายถึง โควิด-19 เป็นวัฏจักร จะเห็นว่า **วงจร** ข้างต้น ไม่ได้หมายถึง เส้นทางที่กระแสไฟฟ้าเคลื่อนที่ผ่านไปครบรอบตามความหมายประจำรูปภาษา แต่มีความหมายว่า การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีลักษณะเป็นเส้นทางวนรอบตามวัฏจักร ดังนั้นคำว่า **วงจร** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ไฟฟ้า” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณไฟฟ้า เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ไฟฟ้า” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับไฟฟ้ามาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ วงจร สามารถสะท้อนความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน

8. อุปลักษณสมัย

สมัย หมายถึง น. เวลา, คราว, เช่น สมัยโบราณ สมัยกลาง สมัยปัจจุบัน, มักใช้เข้าคู่กับกาล เป็น กาลสมัย. (ป., ส.) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1170)

อุปลักษณสมัย หมายถึง รูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สมัย” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสมัย มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19

พบรูปภาษาอุปลักษณมโนทัศน์ ได้แก่ ยุค สามารถอธิบายความเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ได้ ดังนี้

(46) เปิดชีวิต มิสแกรนด์เลย 2020 ต้องดี้นรณ**ยุค** **โควิด** กำพรั้าแม่ เป็นลูกจ้างร้านตามสั่ง หาเงินเรียน

(15 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (46) คำว่า **ยุค** ปรากฏร่วมกับคำว่า **โควิด** ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 โดยความหมายประจำรูปภาษาของ ยุค หมายถึง (3) น. คราว, สมัย, เช่น ยุคมืด ยุคหิน (ป., ส.) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 956) และความหมายประจำบริบท หมายถึง ช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

2019 หรือโควิด-19 จะเห็นว่า **ยุค** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เสมือนเป็นยุคสมัยหนึ่ง หรือช่วงเวลาหนึ่งของโลกดังเช่น ยุคหิน ยุคมือ แต่ในบริบทนี้คือ ยุคโควิด ดังนั้นคำว่า **ยุค** ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สมัย” จึงจัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์

สรุปได้ว่า อุปลักษณมโนทัศน์ เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สมัย” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสมัยมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาพที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสมัย ได้แก่ ยุค มาถ้อยโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

ตารางที่ 4.1 ผลการศึกษารูปภาพที่เป็นอุปลักษณมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ประเภทอุปลักษณมโนทัศน์	รูปภาพที่เป็นอุปลักษณมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
1. อุปลักษณสงคราม	สงคราม, คีก, สมรภูมิ, สู้, ชนะ, แพ้, ยกธงขาว, แดกพ่าย, โจมตี, ข้าศึก, ทหาร, นักรบ, รุก, เสริมทัพ, ด้านหน้า, ด้านสุดท้าย, ชูดเกราะ, พิฆิต, ครอบเมือง, จุดอ่อน, กลยุทธ์, มาตรการ
2. อุปลักษณมนุษย์	เคาะ, ตื้อ, ดุ, ทูบ, บุก, ไม่รู้, เย้ย, วิ่ง, หัวเลี้ยวหัวต่อ
3. อุปลักษณความตาย	โศกนาฏกรรม, คร่า, ดับ, พราก, เหยื่อ
4. อุปลักษณธรรมชาติ	หัวคลื่น, ตัวคลื่น, สึนามิ, ชายฝั่ง
5. อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติ	เช่น, แรง, สั่งเวย
6. อุปลักษณเครื่องหมาย คณิตศาสตร์	บวก, ลบ
7. อุปลักษณไฟฟ้า	วงจร
8. อุปลักษณสมัย	ยุค

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน ที่เกิดจากระบวนการถ่ายโอนความหมาย (mappings) ระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทาง (source domain) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง (target domain) ตามความสัมพันธ์ของกระบวนการถ่ายโอนความหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว และการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงซ้อน

1. การถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) หมายถึง การถ่ายโอนความหมายระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง โดยความสัมพันธ์แบบเชิงเดี่ยวจะเป็นความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง กล่าวคือ ลักษณะของการถ่ายโอนความสัมพันธ์นั้น เป็นการโอนความสัมพันธ์ของความหมายของสภาพ หรือสถานะของสรรพสิ่งในวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง

2. การถ่ายโอนความหมายแบบเชิงซ้อน (Epistemic correspondences) หมายถึง การถ่ายโอนความหมายระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทางกับวงมโนทัศน์ปลายทาง โดยความสัมพันธ์แบบเชิงซ้อนจะเป็นการถ่ายโอนความสัมพันธ์ระหว่างสถานะต่างๆ ภายในวงมโนทัศน์เดียวกันก่อน แล้วจึงถ่ายโอนไปยังอีกวงมโนทัศน์หนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ในสถานะต่างๆ ในลักษณะของธรรมชาติของสรรพสิ่งหนึ่งไปเป็นธรรมชาติของอีกสรรพสิ่งหนึ่ง

ผลการวิจัย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้ใช้ภาษาไทยมีมโนทัศน์ต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และกระบวนการถ่ายโอนความหมายที่แสดงความสัมพันธ์ ทั้งหมด 8 มโนทัศน์ ประกอบด้วย 1) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม 2) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์ 3) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย 4) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ 5) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ 6) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์ 7) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า และ 8) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์โน้ตศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์สงคราม ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(47) สงครามกับเชื้อโรคไวรัสโคโรนาในครั้งนี้ เป็นการรบกับสิ่งมองไม่เห็น ไม่มีตัวตน เพราะแม้เราจะป้องกันอย่างดี แต่ก็ยังมีจุดอ่อนที่ทำให้เชื้อร้ายนี้ทะลุทะลวงได้ กระทั่งโควิด-19 วิวัฒนาการกลายพันธุ์ และพร้อมจะเพิ่มทวีความรุนแรงของเชื้อ จนยากที่จะมีวัคซีนชนิดใดที่จะต้านอยู่ แม้นฉีดไปแล้ว 2 เข็ม 3 เข็ม ก็ยังติดเชื้อ เสียชีวิตได้ หากร่างกายอ่อนแอ มีโรคประจำตัว

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (47) พบอุปลักษณ์โน้ตศน์คำว่า สงคราม ในบริบทนี้หมายถึง สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน ฯลฯ (ส. สงคราม; ป. สงคราม) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1155)

คำว่า สงคราม จัดเป็นอุปลักษณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงครามโดยตรง การนำเอาอุปลักษณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
สงคราม
(การต่อสู้กับคน)
(ใช้อาวุธ)
(ใช้นักรบ)
(ต้องการชัยชนะในสงคราม)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
สถานการณ์ของโควิด-19
(การต่อสู้กับเชื้อไวรัส)
(ใช้วิธีการทางการแพทย์)
(ใช้บุคลากรทางการแพทย์)
(ต้องการชัยชนะ คือ กำจัดเชื้อไวรัสให้สิ้นไป)

(48) รพ.สนามธรรมศาสตร์ ชี้ไทยอาจแพ้ศึก ยอมรับตามตรง รพ.คงรับผู้ป่วยวันละหมื่นรายแบบนี้ไม่ไหว

(21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (48) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า ศึก ในบริบทนี้หมายถึง การต่อสู้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. การใช้กำลังเข้าประหัตประหารกันอย่างรุนแรงระหว่างรัฐหรือประเทศตั้งแต่ ๒ รัฐหรือ ๒ ประเทศขึ้นไป ฯลฯ(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1146)

คำว่า ศึก จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ศึก) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การต่อสู้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
ศึก
(การต่อสู้กับคน)
(ใช้อาวุธ)
(ใช้นักรบ)
(มีการเสียชีวิต)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
การต่อสู้กับโควิด-19
(การต่อสู้กับเชื้อไวรัส)
(ใช้วิธีการทางการแพทย์)
(ใช้บุคลากรทางการแพทย์)
(มีการเสียชีวิต)

(49) ส่องบทบาททหาร เสริมแนวรุก ลุยสมรภูมิ เชื้อร้าย สู้สงครามโควิด

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (49) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า สมรภูมิ ในบริบทนี้หมายถึง สถานที่ใช้รักษาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. สนามรบ. (ส.) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1196)

คำว่า **สงคราม** จัดเป็นอุปลักษณะสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณะสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (สมรภูมิ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (สถานที่ใช้รักษาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม

สมรภูมิ

(สนามรบ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สถานที่ใช้รักษาโควิด-19

(โรงพยาบาล, โรงพยาบาลสนาม,
ศูนย์พักพิง, โรงเรียน, บ้าน ฯลฯ)

(50) พยาบาลสาวสุดทน เป็นลมคาชุดในห้องปฏิบัติการ หลังสู้ โควิด-19

(14 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (50) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **สู้** ในบริบทนี้หมายถึง การกำจัดโควิด-19 ด้วยวิธีการทางการแพทย์ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. เอาชนะกันด้วยกำลังกาย อารู หรือสติปัญญาความสามารถ เป็นต้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1248)

คำว่า **สู้** จัดเป็นอุปลักษณะสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณะสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (สู้) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การกำจัดโควิด-19 ด้วยวิธีการทางการแพทย์) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม

สู้ (สงคราม)

(ต้องการชนะด้วยกำลัง)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สู้ (โควิด-19)

(ต้องการชนะด้วยเทคนิคทางการแพทย์)

(51) เสี่ยงจาก รพ.สนามธรรมศาสตร์ “ความหวังที่จะชนะไม่มีแล้ว” วอนส่ง วัคซีนให้มากและเร็วที่สุด

(26 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (51) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า ชนะ ในบริบทนี้หมายถึง การกำจัดเชื้อโรคโควิด-19 ให้หมดไป ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งพ่ายแพ้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 357)

คำว่า ชนะ จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ชนะ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การกำจัดเชื้อโควิด-19 ให้หมดไป) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
ชนะ (สงคราม)
(การทำให้ศัตรูพ่ายแพ้)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ชนะ (โควิด-19)
(การกำจัดเชื้อโควิด-19 ให้หมดไป)

(52) นพ.ธีระวัฒน์ เผยต้นเหตุสายพันธุ์โควิด คุ่มระบาดไม่ได้ ชี้วัคซีนช่วยเสริม-ผ่อนหนักเป็นเบา ย้ำทุกคนทุกฝ่ายต้องช่วยกันฉีดยากำลัง ต้องเข้ม คนไทย ต้องไม่แพ้

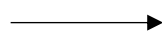
(4 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (52) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า แพ้ ในบริบทนี้หมายถึง ควบคุมเชื้อโควิด-19 ไม่ได้ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. สู้อยู่ไม่ได้, ทนไม่ได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 849)

คำว่า แพ้ จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวจากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (แพ้) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ควบคุมเชื้อโควิด-19 ไม่ได้) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
แพ้ (สงคราม)
(สู้ศัตรูไม่ได้)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
แพ้ (โควิด-19)
(ควบคุมเชื้อโควิด-19 ไม่ได้)

(53) ชายแดนแม่สอดวิกฤตหนัก 'หมอเปียร์' **ยกธงขาว**ลาออกจากทีมควบคุมโรค หลังติดเชื้อคนเดียว 257 ราย

(19 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ch3plus.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (53) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **ยกธงขาว** ในบริบทนี้หมายถึง ยอมให้เชื้อโควิด-19 แพร่กระจาย ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (ปาก) ก. ยอมแพ้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 937)

คำว่า **ยกธงขาว** จัดเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณมโนทัศน์ สงคราม มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ยอมแพ้โควิด-19) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ยอมให้เชื้อโควิด-19 แพร่กระจาย) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
ยกธงขาว (สงคราม)
(ยอมแพ้คู่ต่อสู้)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

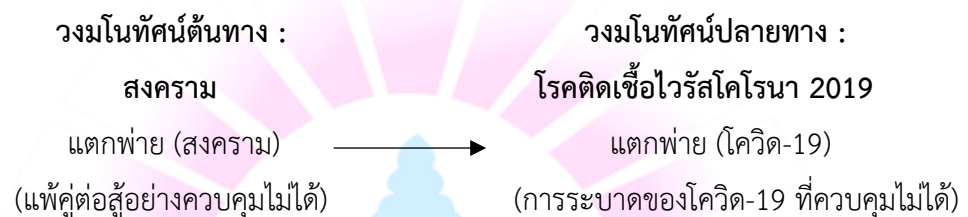
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ยกธงขาว (โควิด-19)
(ยอมให้เชื้อโควิด-19 แพร่กระจาย)

(54) เสี่ยงจากห้องฉุกเฉิน **รพ.พระนั่งเกล้า** วันนี้**แตกพ่าย**แล้ว ถึงขั้นผู้ป่วยต้องนอนรอหน้าลิฟต์

(29 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (54) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **แตกพ่าย** ในบริบทนี้หมายถึง การระบอบของโควิด-19 ที่ควบคุมไม่ได้ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง แพ้อย่างควบคุมไม่ได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 516, น. 832)

คำว่า **แตกพ่าย** จัดเป็นอุปลักษณะสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณะสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (แตกพ่าย) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การระบาดของโควิด-19 ที่ควบคุมไม่ได้) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

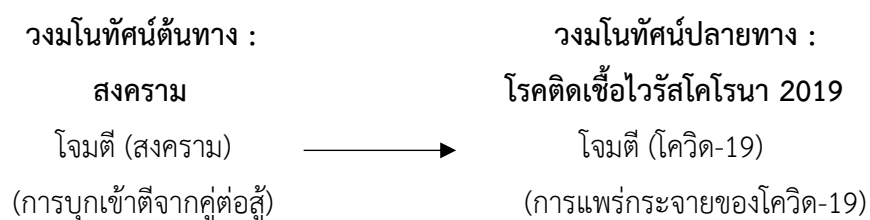

(55) วันเสาร์ที่ 31 กรกฎาคม 2564 เสาร์สุดท้ายของเดือนที่ 7 แห่งปีมาถึงเรียบร้อยแล้ว นึกแล้วก็ใจหายนะครับ 7 เดือนของปีนี้ผ่านไปประเทศไทยของเรายังมองไม่เห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์จากการ**โจมตี**ของ**โควิด-19** สายพันธุ์เดลตา

(31 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (55) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **โจมตี** ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาพ หมายถึง ก. ใช้กำลังบุกเข้าตี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 341)

คำว่า **โจมตี** จัดเป็นอุปลักษณะสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณะสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวจากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (โจมตี) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่กระจายของโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

(56) ขอให้ประชาชนเข้ารับการฉีดวัคซีน เพื่อลดความรุนแรงของโรคหากติดเชื้อ โดยระบุการให้วัคซีนเปรียบเสมือนเป็นการฝึกทหารของร่างกาย ให้รู้จักข้าศึก หรือเชื้อไวรัส ว่า หน้าตาเป็นอย่างไร และเมื่อศัตรูเข้ามา จะได้พร้อมต่อสู้ทันที

(23 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (56) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า ข้าศึก ในบริบทนี้หมายถึง โควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. ศัตรูของบ้านเมือง, คู่สงคราม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 196)

คำว่า ข้าศึก จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ข้าศึก) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
ข้าศึก
(มีชีวิต/คน)
(ทำร้ายด้วยอาวุธ)
(มีความรู้สึกนึกคิด)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
โควิด-19
(มีชีวิต/เชื้อไวรัส)
(ทำร้ายด้วยเชื้อไวรัส)
(ไม่มีความรู้สึกนึกคิด)

(57) การให้วัคซีนเปรียบเสมือนเป็นการฝึกทหารของร่างกาย

(23 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (57) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า ทหาร ในบริบทนี้หมายถึง ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. ผู้มีหน้าที่สู้รบป้องกันประเทศ, นักรบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 548)

คำว่า ทหาร จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ทหาร) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ภูมิคุ้มกัน) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม

ทหาร

(อยู่ในสงคราม)

(ต่อสู้ข้าศึก)

(ใช้อาวุธ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย

(อยู่ในร่างกาย)

(ต่อสู้โรคโควิด-19)

(ใช้วัคซีน)

(58) สธ.ระดม **นักรบ**ภูมิภาค ภู่วิภคตโควิดกทม. 4-10 ส.ค.นี้

(31 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.pptvhd36.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (58) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **นักรบ** ในบริบทนี้หมายถึง บุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. ผู้ชำนาญในการรบ, ทหาร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 613)

คำว่า **นักรบ** จัดเป็นอุปลักษณสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (นักรบ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (บุคลากรทางการแพทย์) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม

นักรบ

(มีชีวิต)

(ต่อสู้กับข้าศึก)

(ใช้เทคนิคการรบ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

บุคลากรทางการแพทย์

(มีชีวิต)

(ต่อสู้กับเชื้อไวรัส)

(ใช้เทคนิคทางการแพทย์)

(59) **โควิด รุก** นวนครโคราช พบคนงานก่อสร้างติดกว่า 90 ราย

(27 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (59) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **รูก** ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. บุกรุกเข้าไปในเขตของฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้ได้ชัยชนะ เช่น กองทัพรุกฝ่ายตรงข้าม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1005)

คำว่า **รูก** จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (รูก) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่กระจายของโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม

รูก (สงคราม)

(การบุกของข้าศึก)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

รูก (โควิด-19)

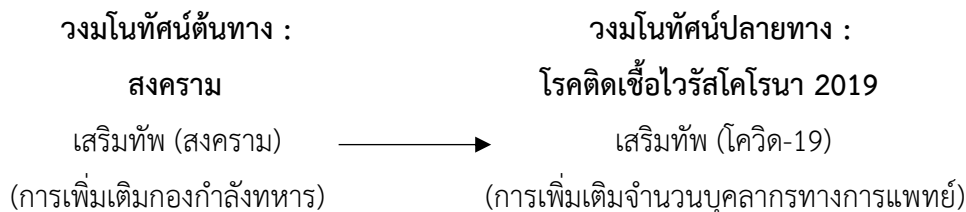
(การแพร่กระจายของโควิด-19)

(60) รองปลัด สธ.เสียด้านเครื่อง รับเตียงไอซียูไม่พอ **เสริมทัพ** แพทย์จบใหม่ ช่วยสู้วิกฤตโควิด

(2 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ch3plus.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (60) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **เสริมทัพ** ในบริบทนี้หมายถึง การเพิ่มเติมจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง การเพิ่มเติมกองกำลังทหาร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 526, น. 1256)

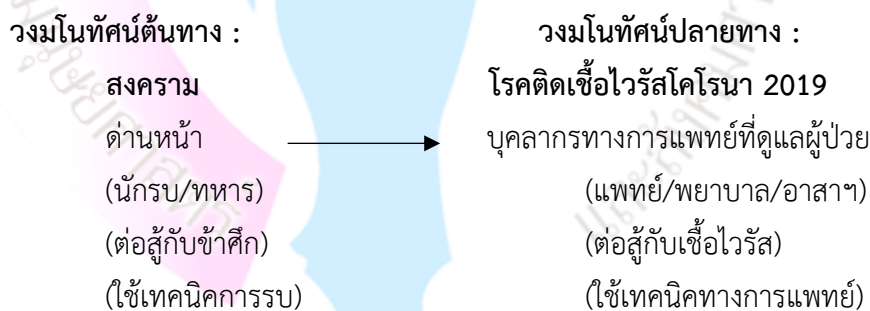
คำว่า **เสริมทัพ** จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (เสริมทัพ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การเพิ่มเติมจำนวนบุคลากรทางการแพทย์) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

(61) เผยใบหน้าบุคลากรทางการแพทย์หลังหน้ากาก ด้านหน้า สู้กับโควิด
 (27 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (61) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า ด้านหน้า ในบริบทนี้หมายถึง บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาพ หมายถึง คนที่อยู่ด้านหน้าเพื่อคอยระวังเหตุ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 429, น. 1286)

คำว่า ด้านหน้า จัดเป็นอุปลักษณสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ด้านหน้า) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

(62) บุคลากรด้านสุดท้ายแตกแล้ว สัปรเหอวัตต์ดัดโควิด
 (30 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (62) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า ด้านสุดท้าย ในบริบทนี้หมายถึง สัปรเหอหรือบุคคลที่จัดการกับศพผู้ติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาพ หมายถึง ที่คอยป้องกันหรือระวังเหตุหลังสุด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 429, น. 1243)

คำว่า **ด้านสุดท้าย** จัดเป็นอุปลักษณะสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณะสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ด้านสุดท้าย) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (สัปรหรหรือบุคคลที่จัดการกับศพผู้ติดเชื้อโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
ด้านสุดท้าย
(แนวหลังในสงคราม)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
สัปรหร/บุคคลที่จัดการศพผู้ติดเชื้อฯ
(แนวหลังในการระบาดของโควิด-19)

(63) GC มอบ**ชุดเกราะ** PPE Gown เพิ่ม 1 ล้านชุด ให้ จนท. ด้านหน้ารับมือ**โควิด**
(22 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (63) พบอุปลักษณะมโนทัศน์คำว่า **ชุดเกราะ** ในบริบทนี้หมายถึง ชุด PPE หรือชุดป้องกันโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) น. เครื่องสวมใส่หรือเครื่องหุ้มสำหรับป้องกันอาวุธหรืออันตราย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 143)

คำว่า **ชุดเกราะ** จัดเป็นอุปลักษณะสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณะสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ชุดเกราะ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ชุด PPE หรือชุดป้องกันโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม
ชุดเกราะ
(ป้องกันอาวุธ)
(ทำจากเหล็กกล้า/ไทเทเนียม)
(ใช้ในสงคราม)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ชุด PPE/ชุดป้องกันโควิด-19
(ป้องกันเชื้อไวรัส)
(ทำจากโพลีโพรพิลีน)
(ใช้ในการระบาดของโรคฯ)

(64) โควิด-19 เชื้อกลายพันธุ์ แล้ววัคซีนชนิดไหนจะ**พิชิต**พวกมันได้

(2 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (64) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **พิชิต** ในบริบทนี้หมายถึง การกำจัด โควิด-19 ให้หมดไป ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (2) ก. ชนะ,ปราบให้แพ้ (ป., ส. วิชิต) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น.834)

คำว่า **พิชิต** จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอา อุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอน ความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (พิชิต) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การกำจัดโควิด-19 ให้หมดไป) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวง มโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สงคราม

พิชิต (สงคราม) →

(การเอาชนะข้าศึก)

(การต่อสู้)

(การปกป้องดินแดน)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

พิชิต (โควิด-19)

(การเอาชนะโควิด-19)

(การพยายามควบคุมเชื้อ)

(การปกป้องผู้คน)

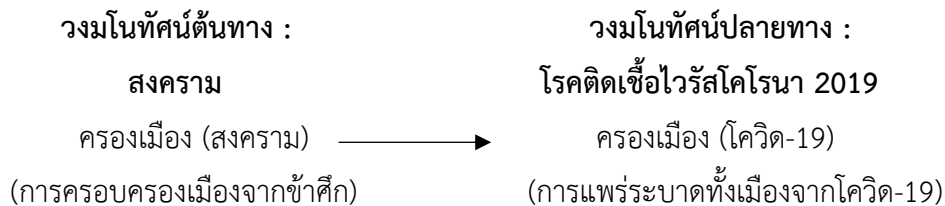
(65) หมอยงชี้ โควิดเดลตาจะ**ครองเมือง**เดือนนี้ ต้องเร่งฉีดวัคซีนที่มีอยู่ให้เร็ว ระหว่างรอวัคซีนอื่น

(5 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (65) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **ครองเมือง** ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่ ระบาดทั้งเมืองจากโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. ปกครองรักษาโดย ความเป็นใหญ่ในเขตแดน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 230, น. 921)

คำว่า **ครองเมือง** จัดเป็นอุปลักษณณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอา อุปลักษณณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอน ความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (ครองเมือง) ไปยังวงมโนทัศน์ ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่ระบาดทั้งเมืองจากโควิด-19) เนื่องจากวง มโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติด เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

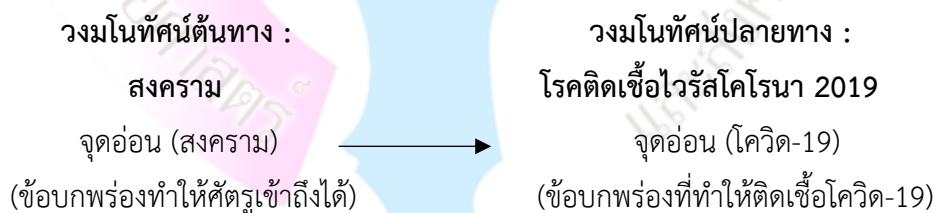

(66) สงครามกับเชื้อโรคไวรัสโคโรนาในครั้งนี้ เป็นการรบกับสิ่งมองไม่เห็น ไม่มีตัวตน เพราะแม้เราจะป้องกันอย่างดี แต่ก็มี**จุดอ่อน**ที่ทำให้เชื้อร้ายนี้ทะลุทะลวงได้

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/news>)

จากตัวอย่างที่ (66) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **จุดอ่อน** ในบริบทนี้หมายถึง ข้อบกพร่อง หรือช่องว่างของบุคคลที่ทำให้ติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) น. จุดอ่อนแอ, จุดที่ฝ่ายตรงข้ามจะเอาชนะได้โดยง่าย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 330)

คำว่า **จุดอ่อน** จัดเป็นอุปลักษณสงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณสงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (จุดอ่อน) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ข้อบกพร่อง หรือช่องว่างของบุคคลที่ทำให้ติดเชื้อโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

(67) โควิดระบาดไปไกล หมอนิธิแนะ**ปรับกลยุทธ์**ใหม่ ชู 5 แนวทาง

(4 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (67) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **กลยุทธ์** ในบริบทนี้หมายถึง การวางแผนควบคุมการระบาดของโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม, วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆ, เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 73)

คำว่า **กลยุทธ์** จัดเป็นอุปลักษณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (กลยุทธ์) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การวางแผนควบคุมการระบาดของโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

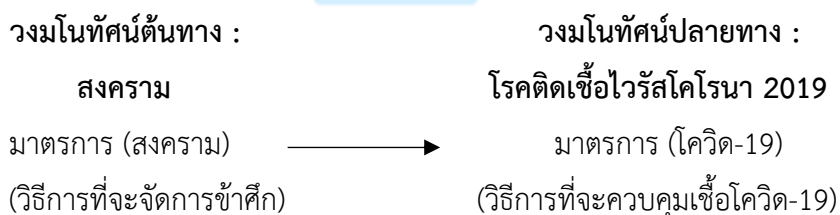

(68) จัดมาตรการเคาะทุกบ้านคุมโควิด-19 จ.ยะลา

(29 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (68) พบอุปลักษณ์มโนทัศน์คำว่า **มาตรการ** ในบริบทนี้หมายถึงวิธีการที่จะควบคุมเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง หมายถึง (1) น. วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ เช่น ใช้มาตรการเด็ดขาด วางมาตรการในการปราบโจรผู้ร้าย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 901)

คำว่า **มาตรการ** จัดเป็นอุปลักษณ์สงคราม เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม การนำเอาอุปลักษณ์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม (มาตรการ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (วิธีการที่จะควบคุมเชื้อโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

ตารางที่ 5.1 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :		วงมโนทัศน์ปลายทาง :	
สงคราม		โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	
สงคราม	→	สถานการณ์ของโควิด-19	
ศึก	→	การต่อสู้กับโควิด-19	
สมรภูมิ	→	สถานที่ใช้รักษาโควิด-19 (โรงพยาบาล)	
สู้	→	การกำจัดโควิด-19 ด้วยวิธีการทางการแพทย์	
ชนะ	→	การกำจัดเชื้อโควิด-19 ให้หมดไป	
แพ้	→	ควบคุมเชื้อโควิด-19 ไม่ได้	
ยกธงขาว	→	ยอมให้เชื้อโควิด-19 แพร่กระจาย	
แตกพ่าย	→	การระบาดของโควิด-19 ที่ควบคุมไม่ได้	
โจมตี	→	การแพร่กระจายของโควิด-19	
ข้าศึก	→	โควิด-19	
ทหาร	→	ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย	
นักรบ	→	บุคลากรทางการแพทย์	
รุก	→	การแพร่กระจายของโควิด-19	
เสริมทัพ	→	การเพิ่มเติมจำนวนบุคลากรทางการแพทย์	
ด่านหน้า	→	บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโควิด-19	
ด่านสุดท้าย	→	สัปรหรอ/บุคคลที่จัดการศพผู้ติดเชื้อโควิด-19	
ชุดเกราะ	→	ชุด PPE/ชุดป้องกันโควิด-19	
พิชิต	→	การกำจัดโควิด-19 ให้หมดไป	
ครองเมือง	→	การแพร่ระบาดทั้งเมืองจากโควิด-19	
จุดอ่อน	→	ข้อบกพร่องที่ทำให้ติดเชื้อโควิด-19	
กลยุทธ์	→	การวางแผนควบคุมการระบาดของโควิด-19	
มาตรการ	→	วิธีการที่จะควบคุมเชื้อโควิด-19	

จากตารางที่ 5.1 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สงคราม จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สงคราม ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งพบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ สงคราม คือ สถานการณ์ของโควิด-19, ศึก คือ การต่อสู้กับโควิด-19, สมรภูมิ คือ สถานที่ใช้รักษาโควิด-19, ข้าศึก คือ โควิด-19, ทหาร คือ ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย, นักรบ คือ บุคลากรทางการแพทย์, ด้านหน้า คือ บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโควิด-19, ด้านสุดท้าย คือ สับหรือ/บุคคลที่จัดการศพผู้ติดเชื้อโควิด-19, ชุดเกราะ คือ ชุด PPE / ชุดป้องกันโควิด-19 และการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ รูปภาพความหมายอาจไม่ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็อนุมานได้ว่า คือ สงคราม ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท ได้แก่ ผู้ คือ ต้องการชนะโควิด-19 ด้วยการแพทย์, ชนะ คือ การกำจัดเชื้อโควิด-19 ให้หมดไป, แพทย์ คือ ควบคุมเชื้อโควิด-19 ไม่ได้, ยกธงขาว คือ ยอมให้เชื้อโควิด-19 แพร่กระจาย, แดกพ่าย คือ การระบาดของโควิด-19 ที่ควบคุมไม่ได้, โจมตี คือ การแพร่กระจายของโควิด-19, รุก คือ การแพร่กระจายของโควิด-19, เสริมทัพ คือ การเพิ่มเติมจำนวนบุคลากรทางการแพทย์, พิฆิต คือ การกำจัดโควิด-19 ให้หมดไป, ครองเมือง คือ การแพร่ระบาดทั้งเมืองจากโควิด-19, จุดอ่อน คือ ข้อบกพร่องที่ทำให้ติดเชื้อโควิด-19, กลยุทธ์ คือ การวางแผนควบคุมการระบาดของโควิด-19 และ มาตรการ คือ วิธีการที่จะจัดการโควิด-19 วิธีการที่จะควบคุมเชื้อโควิด-19

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง และการเปรียบเทียบโดยอ้อม เสมือนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม เพราะมีทั้งสงคราม ศึก สมรภูมิ ข้าศึก อีกทั้งทหาร นักรบ ด้านหน้า ด้านสุดท้าย ซึ่งเป็นบุคลากร มีชุดเกราะในการรบ รวมทั้งสงครามต้องมีการสู้ โจมตี รู้จุดอ่อน รุก เสริมทัพ เพื่อให้ชนะ พิฆิต หรือครองเมือง ทั้งนี้อาจมีแพทย์ ยกธงขาว แดกพ่าย และสงครามยอมมีกลยุทธ์ มาตรการ เพื่อเป็นหลักการในการรบ ทำให้ว่าอนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

2. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์มนุษย์ ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(69) **เขย่า** ปรasaททราย! ภูเก็ตประกาศจุดเสี่ยง**โควิด** ใครไปมารายงานตัวที่ รพ. ด่วน ทั้งร้านกาแฟดัง 2 สาขา แถมมีเที่ยวบินพบผู้ติดเชื้อโดยสารมาด้วย

(4 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (69) พบอุปลักษณัมนโนทัศน์คำว่า **เขย่า** ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่ระบาดของหนักของโควิด-19 ทำให้เมืองภูเก็ตสั่นสะเทือนด้วยความหวาดกลัว ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. อาการที่จับสิ่งใดสั่นหรือยกขึ้นยกลงเร็วๆ เพื่อให้สิ่งนั้นกระเทือนหรือเคลื่อนไหว (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 208)

คำว่า **เขย่า** เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 เสมือนมนุษย์ที่สามารถทำกิริยาได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณัมนมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (เขย่า) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่ระบาดหนักของโควิด-19 ในพื้นที่) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์
เขย่า
(กิริยาของมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การระบาดหนักของโควิด-19 ในพื้นที่
(เปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ทำกิริยาเขย่าได้)

(70) หมอซี**โควิด**มา**เคาะ**ประตูบ้าน ต้องล็อกดาวนตัวเอง หวังพึ่งภาครัฐที่ตัดสินใจ เชื่องช้าคงไม่ไหว

(8 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (70) พบอุปลักษณัมนโนทัศน์คำว่า **เคาะ** ในบริบทนี้หมายถึง เชื้อโควิด-19 แพร่ระบาดไปหลายครอบครัว ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. ใช้อวัยวะที่มีมือเป็นต้นกระทบเบาๆ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 247)

คำว่า **เคาะ** เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถทำกิริยาได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณัมนมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (เคาะ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (เชื้อโควิด-19 แพร่ระบาดไปหลายครอบครัว) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์

เคาะ

(กิริยาของมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เชื้อโควิด-19 แพร่ระบาด

ไปหลายครอบครัว

(เปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ทำกิริยาเคาะได้)

(71) หมอธีระวัฒน์ชี้ แม้ใช้วัคซีนประสิทธิภาพสูงก็ต้องคัดกรองต่อเนื่อง หากไม่มีวินัยและไวรัส ดี วัคซีน อาจระบาดใหม่ได้

(7 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (71) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า ดี ในบริบทนี้หมายถึง เชื้อไวรัสโควิด-19 มีพัฒนาการต่อต้านวัคซีน/ยา ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ว. ไม่ยอมเชื่อฟังหรือทำตาม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 439)

คำว่า ดี เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถมีได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (ดี) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (เชื้อไวรัสโควิด-19 มีพัฒนาการต่อต้านวัคซีน/ยา) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์

ดี

(ลักษณะนิสัยมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เชื้อโควิด-19 มีพัฒนาการต่อต้านวัคซีน

(เปรียบโควิด-19 เป็นคนมีนิสัยดี)

(72) โควิด ดี ตายรายวัน 87 คน กทม.จังหวัดเดียวตายสะสม 1,919 คน

(22 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (72) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า ดี ในบริบทนี้หมายถึง จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (3) ว. พร้อมจะทำร้ายหรือให้โทษ เช่น หมาดุ เสือดุ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 439)

คำว่า **ดู** เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถมีได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (ดู) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้น) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์
ดู
(ลักษณะนิสัยมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้น
(เปรียบโควิด-19 เป็นคนมีนิสัยดู)

(73) หวั่นโควิดรอบ 3 **ทุบ**เศรษฐกิจ กคร. หั่นเป้า GDP ปี 64 เหลือโต 0-1.5 % เนะรัฐเร่งกระจายและฉีดวัคซีนเข็ม 3

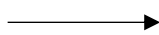
(7 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (73) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า **ทุบ** ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. ใช้ของแข็งเข่นค้อนหรือสิ่งที่มีลักษณะกลมๆ เป็นต้น ตีลงไปบนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้แตก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 477)

คำว่า **ทุบ** เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถทำกิริยาได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (ทุบ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่กระจายของโควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์
ทุบ
(กิริยาของมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

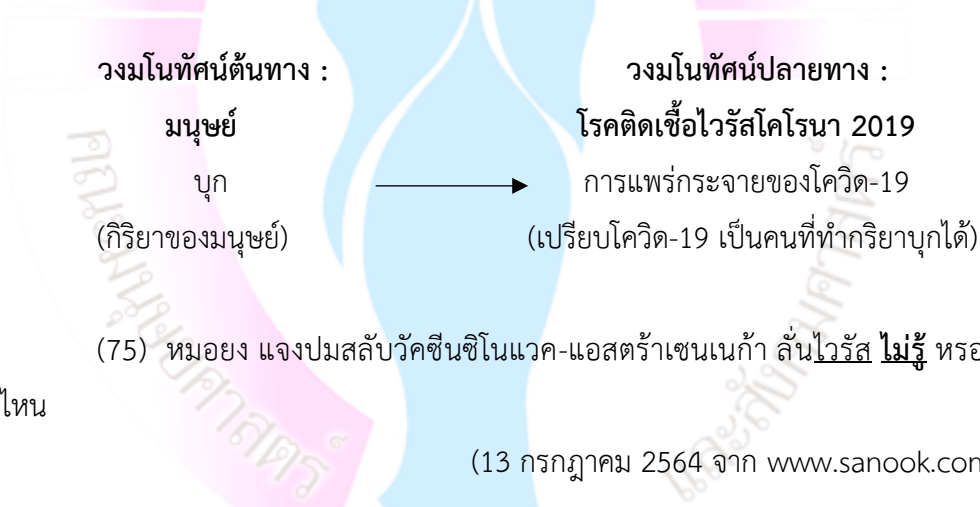
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
การแพร่กระจายของโควิด-19
(เปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ทำกิริยาทุบได้)

(74) โควิด บุก ทำเนียบ ร้องรัฐบาลรับตัวไปรักษา เผยติดเชื้อหลังไปร่วมชุมนุม มีอบ 15 ก.ค.

(21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (74) พบอุปลักษณณ์มโนทัศน์คำว่า บุก ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 เข้าไปในทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (2) ก. ฝ่าเข้าไปในบริเวณที่มีขอบเขตกั้นไว้ หรือมีสิ่งกีดขวาง เป็นต้น เช่น บุกป่า บุกเข้าไปในค่ายทหาร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 675)

คำว่า บุก เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถทำกิริยาได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณณ์มนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (บุก) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่กระจายของโควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

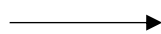

จากตัวอย่างที่ (75) พบอุปลักษณณ์มโนทัศน์คำว่า ไม่รู้ ในบริบทนี้หมายถึง เชื้อโควิด-19 ไม่จำเพาะต่อยี่ห้อวัคซีน ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. ไม่แจ้ง, ไม่เข้าใจ, ไม่ทราบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 930, น. 1008)

คำว่า ไม่รู้ เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถมีกิริยาได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณณ์มนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (ไม่รู้) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (เชื้อโควิด-19 ไม่จำเพาะต่อยี่ห้อวัคซีน) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์
ไม่รู้
(กิริยาของมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เชื้อโควิด-19 ไม่จำเพาะต่อยี่ห้อวัคซีน
(เปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ไม่รู้)

(76) มั่วสุม แย้ โควิด รอบตัว 21 ผตท. ปาร์ตี้ ดื่มแอลกอฮอล์

(16 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (76) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า แย้ ในบริบทนี้หมายถึง การประพடுத்தที่ไม่เกรงกลัวต่อเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. พุด หรือกระทำให้อาย ให้เจ็บใจ ให้โกรธ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 961)

คำว่า แย้ เป็นกิริยาอาการเกี่ยวข้องการกระทำให้อาย โกรธ เจ็บใจ ซึ่งสิ่งที่จะมีอารมณ์เจ็บใจ หรือโกรธได้ต้องเป็นสิ่งมีชีวิตหรือมนุษย์ การนำเอาอุปลักษณมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทางคือ มนุษย์ (การแย้) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การประพடுத்தที่ไม่เกรงกลัวต่อเชื้อโควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์
แย้
(ปฏิกิริยาที่กระทำต่อมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การประพடுத்தที่ไม่เกรงกลัวต่อเชื้อโควิด-19
(เปรียบโควิด-19 เป็นคนมีอารมณ์ต่อการแย้)

(77) อาจารย์นิด้า ชี้โควิดเวฟ 4 ไทย วิ่ง เข้าสู่ Death Zone แนะ 6 สิ่งต้องทำ

(25 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (77) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า วิ่ง ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่กระจายของโควิด-19 อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. ยกขาสูงขึ้นแล้วเหยียดไปแตะพื้นข้างหน้าสลับกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ร่างกายเคลื่อนที่ไปโดยเร็ว เช่น คนวิ่งไปวิ่งมา ม้าวิ่งในสนาม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1116)

คำว่า วิ่ง เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถมีกิริยาได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (วิ่ง) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่กระจายของโควิด-19 อย่างรวดเร็ว) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์

วิ่ง

(กิริยาของมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การแพร่กระจายของโควิด-19

อย่างรวดเร็ว

(เปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ทำกิริยาวิ่งได้)

(78) นายกา รับโควิดถึงจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ / บขส.ประกาศหยุดเดินรถ 21 ก.ค.-2

ส.ค.นี้

(20 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ch3plus.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (78) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า หัวเลี้ยวหัวต่อ ในบริบทนี้หมายถึง จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญของโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) น. ภาวะหรือเหตุการณ์ตอนสำคัญ...ที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพหรือความคิด เช่น วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ฯลฯ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1327)

คำว่า หัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นภาวะของมนุษย์ ในบริบทนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับโควิด-19 สามารถมีได้เช่นกัน การนำเอาอุปลักษณมนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ (หัวเลี้ยวหัวต่อ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญของเชื้อโควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

มนุษย์

หัวเลี้ยวหัวต่อ

(ภาวะช่วงหนึ่งของมนุษย์)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญของเชื้อโควิด-19

(เปรียบโควิด-19 เป็นคนที่ช่วง

หัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต)

ตารางที่ 5.2 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
มนุษย์	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
เขย่า	การแพร่ระบาดหนักของโควิด-19 ในพื้นที่
เคาะ	เชื้อโควิด-19 แพร่ระบาดไปหลายครอบครัว
ดี้อ	โควิด-19 มีพัฒนาการต่อต้านวัคซีน/ยา
ดู	จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้น
ทุบ	การแพร่กระจายของโควิด-19
บุก	การแพร่กระจายของโควิด-19
ไม่รู้	เชื้อโควิด-19 ไม่จำเพาะต่อยี่ห้อวัคซีน
แย้	การประพุดที่ไม่เกรงกลัวต่อเชื้อโควิด-19
วิ่ง	การแพร่กระจายของโควิด-19 อย่างรวดเร็ว
หัวเลี้ยวหัวต่อ	จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญของเชื้อโควิด-19

จากตารางที่ 5.2 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์มนุษย์จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ มนุษย์ ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของมนุษย์ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง ที่ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ รูปภาพความหมายอาจไม่ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็อนุมานได้ว่า คือ มนุษย์ ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท ได้แก่ เคาะ, ทุบ, บุก, ไม่รู้, วิ่ง ซึ่งเป็นกิริยาของสิ่งมีชีวิต ถูกนำมาเปรียบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีกิริยาเช่นเดียวกัน หรือ ดี้อ, ดู ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยของมนุษย์ ถูกนำมาเปรียบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีลักษณะนิสัยเช่นเดียวกัน อีกทั้ง แย้ เป็นกิริยาอาการเกี่ยวข้องการทำให้หาย โกรธ เจ็บใจ ซึ่งสิ่งที่จะมีอาการเจ็บใจ หรือโกรธได้ต้องเป็นสิ่งมีชีวิตหรือมนุษย์ และหัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งเป็นภาวะช่วงหนึ่งของมนุษย์ก็ถูกนำมาใช้กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์มนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้จะมีเพียงการเปรียบเทียบโดยอ้อม แต่ก็มีประเด็นสำคัญอย่างชัดเจนที่สะท้อนว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์ ทั้งมีกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ มีลักษณะนิสัย การกระทำต่อมนุษย์ หรือแม้กระทั่งภาวะของมนุษย์ ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

3. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์ความตาย ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(79) โรม ชี้ โควิดที่คนไทยเจอ คือ **“โศกนาฏกรรม”** คนตายทุกวัน ประชาชนรอวันเช็ดบิล

(27 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (79) พบอุปลักษณ์มโนทัศน์คำว่า **โศกนาฏกรรม** ในบริบทนี้หมายถึง โควิด-19 และการเสียชีวิตจากโควิด-19 เพราะใช้คำว่า “คือ” โดยเป็นคำบ่งอุปลักษณ์ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. วรรณกรรมโดยเฉพาะประเภทละครที่ลงท้ายด้วยความเศร้าหรือไม่สมหวัง ตัวเอกในเรื่องจะตายในที่สุด, โดยปริยายหมายถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ไปที่เป็นเรื่องเศร้าสลดใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1149)

คำว่า **โศกนาฏกรรม** จัดเป็นอุปลักษณ์ความตาย เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ความตาย การนำเอาอุปลักษณ์ความตายมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ความตาย (โศกนาฏกรรม) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19 และการเสียชีวิตจากโควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

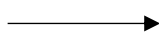
วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ความตาย

โศกนาฏกรรม

(มีการเสียชีวิต)

(ความตายในวรรณกรรม)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

โควิด-19

(มีการเสียชีวิตจากเชื้อไวรัส)

(ความตายในชีวิตจริง)

(80) โควิด-19 คร่ำชีวิต “ณรงค์ โชควัฒนา” วัย 78 ปี ผู้บริหารเครือสหพัฒน์
(17 กรกฎาคม 2564 จาก <https://workpointtoday.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (80) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า คร่ำ ในบริบทนี้หมายถึง โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. โดยปริยายหมายความว่า พรากเอาไปในคำว่าคร่ำชีวิต (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 232)

คำว่า คร่ำ มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย การนำเอาอุปลักษณณ์ความตายมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ความตาย (คร่ำ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ความตาย

คร่ำ

(กิริยาบ่งความตาย)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต

(กิริยาบ่งความตายจากโควิด-19)

(81) สาธิต รมช.สาธารณสุข กังวลสถานการณ์โควิดวิ๊กหน้า คาดอาจมีผู้ป่วยรอ
เตียง “ดับ” คาบ้าน

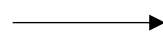
(2 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (81) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า ดับ ในบริบทนี้หมายถึง โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. สูญสิ้นไป เช่น วิญญาณดับ อนาคตดับ, สิ้นแสง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 428)

คำว่า ดับ มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย การนำเอาอุปลักษณณ์ความตายมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ความตาย (ดับ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ความตาย
ดับ
(กิริยาบงความตาย)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
(กิริยาบงความตายจากโควิด-19)

(82) โควิด พรากหญิงตั้งครรภ์ และพบผู้เสียชีวิตที่บ้านอีก 2 คน รั้วลติดเชื้อหลังเสียชีวิต

(11 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (82) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า พราก ในบริบทนี้หมายถึง โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (1) ก. ทำให้จากไป, พาไปเสียจาก, ทำให้แยกออกจากกัน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 814)

คำว่า พราก มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย การนำเอาอุปลักษณความตายมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ความตาย (พราก) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ความตาย
พราก
(กิริยาบงความตาย)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
(กิริยาบงความตายจากโควิด-19)

(83) สัปเหร่อก็จะไม่ไหว เผาศพเหยื่อ โควิดมา 43 ศพแล้ว ลั่นถึงตัวจะตายไม่ทิ้ง

(11 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (83) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า เหยื่อ ในบริบทนี้หมายถึง ผู้รับเคราะห์จากโควิด-19 ทำให้เสียชีวิต ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (3) น. ตัวรับเคราะห์ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1348)

คำว่า **เหยื่อ** มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับความตาย การนำเอาอุปลักษณะความตายมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ความตาย (เหยื่อ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ผู้รับเคราะห์จากโควิด-19 ทำให้เสียชีวิต) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

ตารางที่ 5.3 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์ความตาย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
ความตาย	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
โศกนาฏกรรม	โควิด-19 และการเสียชีวิตจากโควิด-19
คร่ำ	โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
ดับ	โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
พราก	โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
เหยื่อ	ผู้รับเคราะห์จากโควิด-19 ทำให้เสียชีวิต

จากตารางที่ 5.3 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์ความตาย จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ความตาย ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของความตาย มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบการเปรียบเทียบแบบใช้คำบ่งอุปลักษณะ ได้แก่ โศกนาฏกรรม คือ โควิด-19 และการเสียชีวิตจากโควิด-19 และพบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ รูปภาพความหมายอาจไม่ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็น่าสนใจได้ว่า คือ ความตาย ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท ได้แก่ คร่ำ, ดับ, พราก คือ โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต และเหยื่อ คือ ผู้รับเคราะห์จากโควิด-19 ทำให้เสียชีวิต

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ความตายมาเปรียบเทียบถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ โควิด คือ โศกนาฏกรรม (ความตาย) ผนวกกับการเปรียบเทียบโดยอ้อมที่มีประเด็นสำคัญอย่างชัดเจนที่สะท้อนว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย ได้แก่ โควิดสามารถคร่า ดับ พราก ชีวิตได้ และหากติดโควิด-19 แล้ว ชีวิตก็อาจเป็นเหยื่อหรือผู้รับเคราะห์แห่งความตาย ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

4. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์ธรรมชาติ ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(84) ขอเตือนพี่น้องชาวทท.ทุกคนเลยนะครับ วันนี้ (30มิ.ย.) กทม. New High ที่ 1,826 ทำให้ยืนยันได้แล้วครับว่า ที่ผ่านมามีส่วนของหวัคลื่น Wave#4 แน่ๆ และจากนี้จะเป็นตัวคลื่นของ Wave#4 ระดับสีนามิที่กำลังจะพัดเข้าชายฝั่งครับ

(1 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (84) พบอุปลักษณ์มโนทัศน์คำว่า หวัคลื่น / ตัวคลื่น / สีนามิ / ชายฝั่ง มาปรากฏในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 อธิบายได้ ดังนี้

คำว่า หวัคลื่น ในบริบทนี้หมายถึง การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ส่วนต้นของอาการเคลื่อนไหววนสูงกว่าระดับโดยปกติของน้ำ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 239, น. 1324)

จะเห็นว่า หวัคลื่น จัดเป็นอุปลักษณ์ธรรมชาติ เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของธรรมชาติ การนำเอาอุปลักษณ์ธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ธรรมชาติ (หวัคลื่น) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ธรรมชาติ
หัวคลื่น
(ส่วนต้นของน้ำ)
(เบา/ไม่แรง)
(ใช้ในธรรมชาติ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก
(ส่วนต้นของการระบาด)
(การระบาดน้อย)
(ใช้ในสถานการณ์โควิด-19)

คำว่า **ตัวคลื่น** ในบริบทนี้หมายถึง การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาพ หมายถึง ส่วนกลางของอาการคลื่นไหววนสูงกว่าระดับโดยปกติของน้ำ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 239, น. 486)

จะเห็นว่า **ตัวคลื่น** จัดเป็นอุปลักษณะธรรมชาติ เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของธรรมชาติ การนำเอาอุปลักษณะธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ธรรมชาติ (ตัวคลื่น) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ธรรมชาติ
ตัวคลื่น
(ส่วนกลางของคลื่นน้ำ)
(แรง/สูง)
(ใช้ในธรรมชาติ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก
(ส่วนกลางของการระบาด)
(การระบาดหนัก)
(ใช้ในสถานการณ์โควิด-19)

คำว่า **สินามิ** ในบริบทนี้หมายถึง การระบาดของโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาพ หมายถึง (1) คลื่นหรือกลุ่มคลื่นที่มีจุดกำเนิดอยู่ในเขตทะเลลึก ฯลฯ (พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552, น. 129)

จะเห็นว่า **สีนามิ** จัดเป็นอุปลักษณะธรรมชาติ เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของธรรมชาติ การนำเอาอุปลักษณะธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ธรรมชาติ (สีนามิ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การระบาดของโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ธรรมชาติ

สีนามิ

(ภัยธรรมชาติ)

(เสียชีวิตภัยพิบัติ)

(ระดับความรุนแรงของคลื่น)

(ใช้ในธรรมชาติ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การระบาดของโควิด-19

(ภัยจากไวรัส)

(เสียชีวิตจากโรค)

(ระดับความรุนแรงของสายพันธุ์)

(ใช้ในสถานการณ์โควิด-19)

คำว่า **ชายฝั่ง** ในบริบทนี้หมายถึง บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. แถบแผ่นดินนับจากแนวชายทะเลขึ้นไปบนบกจนถึงบริเวณที่มีลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 377)

จะเห็นว่า **ชายฝั่ง** จัดเป็นอุปลักษณะธรรมชาติ เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของธรรมชาติ การนำเอาอุปลักษณะธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ธรรมชาติ (ชายฝั่ง) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

ธรรมชาติ

ชายฝั่ง

(แหล่งที่คลื่นพัดเข้าหา)

(ใช้ในธรรมชาติ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

บุคคลและสังคมที่จะได้รับ

ผลกระทบจากโควิด-19

(แหล่งที่ไวรัสแพร่ระบาด)

(ใช้ในสถานการณ์โควิด-19)

ตารางที่ 5.4 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง : ธรรมชาติ	วงมโนทัศน์ปลายทาง : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
หวัคลิ้น	การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก
ตัวคลิ้น	การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก
สีนามิ	การระบาดของโควิด-19
ชายฝั่ง	บุคคลและสังคมที่จะได้รับ ผลกระทบจากโควิด-19

จากตารางที่ 5.4 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์ธรรมชาติ จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ธรรมชาติ ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของธรรมชาติ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ หวัคลิ้น คือ การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก, ตัวคลิ้น คือ การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก, สีนามิ คือ การระบาดของโควิด-19, และชายฝั่ง คือ บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง ทั้งมองว่าโควิด-19 เป็นสีนามิ มีระยะของคลื่นที่มีความรุนแรงแตกต่างกันไปทั้งหวัคลิ้น และตัวคลิ้น นอกจากนี้ยังมีการพัดเข้าชายฝั่ง คือ บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ซึ่งทุกคำล้วนเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติทั้งสิ้น ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

5. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(85) เผลอแล้ว ลูกชายอดีตครองผู้ว่าฯ นครนายก ดับตามพ่อแม่ เช่น โควิดสายพันธุ์
เดลตา

(4 กรกฎาคม 2564 จาก www.sanook.com)

จากตัวอย่างที่ (85) พบอุปลักษณะมโนทัศน์คำว่า เช่น ในบริบทนี้หมายถึง การสังเวทแก็โควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. เอาอาหารเป็นต้นไปไหว้หรือสังเวทผีหรือเจ้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 405)

คำว่า เช่น มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เสมือนการบูชาหรือสังเวทต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ การนำเอาอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ (เช่น) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การสังเวทแก็โควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สิ่งเหนือธรรมชาติ

เช่น

(การบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การสังเวทแก็โควิด-19

(การบูชาโควิด-19)

(86) โควิด แรง ขึ้นอีก ติดเชื้อใหม่ 9,539 คน เสียชีวิตเพิ่ม 86 คน

(11 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (86) พบอุปลักษณะมโนทัศน์คำว่า แรง ในบริบทนี้หมายถึง โควิด-19 มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้น ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (4) ว. ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ที่นี้เจ้าที่แรง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1023)

คำว่า แรง มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เสมือนสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้นตามความศรัทธา การนำเอาอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ (แรง) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19 มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้น) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สิ่งเหนือธรรมชาติ

แรง

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

โควิด-19 มีความศักดิ์สิทธิ์

และแกร่งกล้าขึ้น

(ภาวะสิ่งเหนือธรรมชาติ)

(ภาวะโควิด-19)

(87) โควิดปัตตานี ป่วยรายใหม่พุ่งอีก 214 คน สังเวย 4 คน ประชาชนผวาเร่งฉีด
พ่นฆ่าเชื้อตามบ้าน

(26 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (87) พบอุปลักษณมโนทัศน์คำว่า สังเวย ในบริบทนี้หมายถึง
การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวงต่อโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง ก. บวงสรวง, เช่น
สรวง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1201)

คำว่า สังเวย มาปรากฏบริบทของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นว่าโควิด-19 เสมือนสิ่งเหนือ
ธรรมชาติที่ต้องมีการบวงสรวงหรือเช่นสรวง การนำเอาอุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับ
กับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว จากวง
มโนทัศน์ต้นทาง คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ (สังเวย) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัส
โคโรนา 2019 (การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวงต่อโควิด-19) จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สิ่งเหนือธรรมชาติ

สังเวย

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวง

ต่อโควิด-19

(การบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ)

(การบูชาโควิด-19)

ตารางที่ 5.5 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง : การแข่งขัน	วงมโนทัศน์ปลายทาง : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
เช่น	การสังเวยแก่โควิด-19
แรง	โควิด-19 มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้น
สังเวย	การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวงต่อโควิด-19

จากตารางที่ 5.5 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรงที่ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ รูปภาพความหมายอาจไม่ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็นับได้ว่า คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท ได้แก่ เช่น คือ การสังเวยแก่โควิด-19, แรง คือ โควิด-19 มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้น และสังเวย คือ การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวงต่อโควิด-19

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้จะมีเพียงการเปรียบเทียบโดยอ้อม แต่ก็มีประเด็นสำคัญอย่างชัดเจนที่สะท้อนว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้า คือ แรง รวมถึงการบูชาต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เช่น สังเวย ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

6. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(88) ไขข้อสงสัยใช้ ชุดตรวจโควิด ผลเป็น**บวก** ต้องทำอะไรต่อหากต้องการเข้าระบบ

(22 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.amarintv.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (88) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **บวก** ในบริบทนี้หมายถึง ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. เรียกเครื่องหมายคณิตศาสตร์รูปดังนี้ + ว่า เครื่องหมายบวก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 656)

คำว่า **บวก** จัดเป็นอุปลักษณณ์เครื่องหมายคณิตศาสตร์ เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของเครื่องหมายคณิตศาสตร์ การนำเอาอุปลักษณณ์เครื่องหมายคณิตศาสตร์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์ (บวก) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์

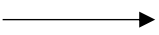

(89) เตรียมกลับเข้าทำเนียบ ผลตรวจโควิดรอบ 3 “บ๊วก” เป็น**ลบ** ครบ 14 วัน
หลังถ่ายรูปคู่ผู้ติดเชื้อที่ภูเก็ตแซนด์บ็อก

(15 กรกฎาคม 2564 จาก <https://mono29.com/news>)

จากตัวอย่างที่ (89) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **ลบ** ในบริบทนี้หมายถึง ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง น. เรียกเครื่องหมายดังนี้ - ว่า เครื่องหมายลบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1034)

คำว่า **ลบ** จัดเป็นอุปลักษณณ์เครื่องหมายคณิตศาสตร์ เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของเครื่องหมายคณิตศาสตร์ การนำเอาอุปลักษณณ์เครื่องหมายคณิตศาสตร์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์ (ลบ) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์

วงมโนทัศน์ต้นทาง : เครื่องหมายคณิตศาสตร์ ลบ (การลดจำนวน) (สัญลักษณ์ของคณิตศาสตร์)		วงมโนทัศน์ปลายทาง : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ (การไม่ติดเชื้อ) (สัญลักษณ์ของโควิด-19)
---	---	--

ตารางที่ 5.6 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
เครื่องหมายคณิตศาสตร์	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
บวก	ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ
ลบ	ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ

จากตารางที่ 5.6 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์ ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของเครื่องหมายคณิตศาสตร์ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ บวก คือ ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ และลบ คือ ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง ทั้งมองว่าเครื่องหมายบวก คือ การเพิ่มจำนวนของผู้ติดเชื้อ และเครื่องหมายลบ คือ การไม่ติดเชื้อ ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์

7. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์โนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์ไฟฟ้า ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดียว (Ontological correspondences) ดังนี้

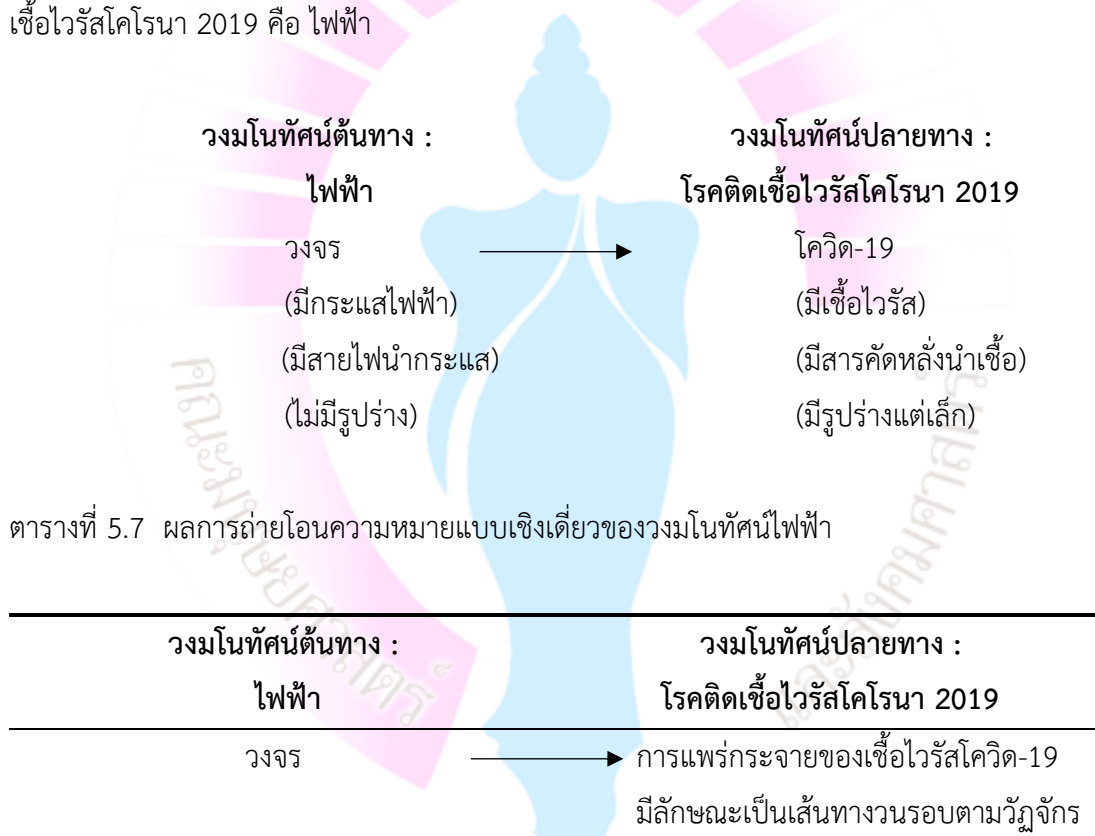
(90) ตลาดสด อ.ต.ก. ประกาศปิด 3 วัน...เพื่อตัดวงจร โควิด-19

(2 กรกฎาคม 2564 จาก <https://news.ch7.com>)

จากตัวอย่างที่ (90) พบอุปลักษณณ์โน้ตศัพท์คำว่า **วงจร** ในบริบทนี้หมายถึง การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีลักษณะเป็นเส้นทางวนรอบตามวัฏจักร ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (ไฟฟ้า) น. เส้นทางที่กระแสไฟฟ้าเคลื่อนที่ผ่านไปครบรอบ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 1095)

คำว่า **วงจร** จัดเป็นอุปลักษณณ์ไฟฟ้า เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของไฟฟ้า การนำเอาอุปลักษณณ์ ไฟฟ้ามาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบ เชิงเดียว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ไฟฟ้า (วงจร) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีลักษณะเป็นเส้นทางวนรอบตามวัฏจักร) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกัน จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า

จากตารางที่ 5.7 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์ไฟฟ้า จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ ไฟฟ้า ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของไฟฟ้ามาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ วงจร คือ โควิด-19 (ที่มีการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสเป็นวงรอบเหมือนวัฏจักรกระแสไฟฟ้า)

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ไฟฟ้ามาเปรียบเทียบถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งมองว่าโควิดมีวงจรเช่นเดียวกับไฟฟ้า หากมีกระแสไฟรั่วก็ต้องทำการตัดเพื่อความปลอดภัย ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า

8. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับวงมโนทัศน์สมัย ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโอนความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences) ดังนี้

(91) เปิดชีวิต มิสแกรนด์เลย 2020 ต้องดีันรณยุค โควิด กำพร้าแม่ เป็นลูกจ้างร้านตามสั่ง หาเงินเรียน

(15 กรกฎาคม 2564 จาก www.khaosod.co.th)

จากตัวอย่างที่ (91) พบอุปลักษณ์มโนทัศน์คำว่า **ยุค** ในบริบทนี้ หมายถึง ช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งมีความหมายประจำรูปภาษา หมายถึง (3) น. คราว, สมัย, เช่น ยุคมืด ยุคหิน (ป., ส.) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, น. 956)

คำว่า **ยุค** จัดเป็นอุปลักษณ์สมัย เพราะอยู่ในวงมโนทัศน์ของสมัย การนำเอาอุปลักษณ์ สมัย มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สมัย (ยุค) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19) เนื่องจากวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมีคุณสมบัติร่วมกันบางประการ จึงสะท้อนให้เห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :

สมัย

ยุค

(มีลักษณะเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง)

(มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่)

(มีการดำเนินวิถีชีวิต)

วงมโนทัศน์ปลายทาง :

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ช่วงเวลาของโควิด-19

(มีลักษณะเด่นจากโควิด-19)

(มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่)

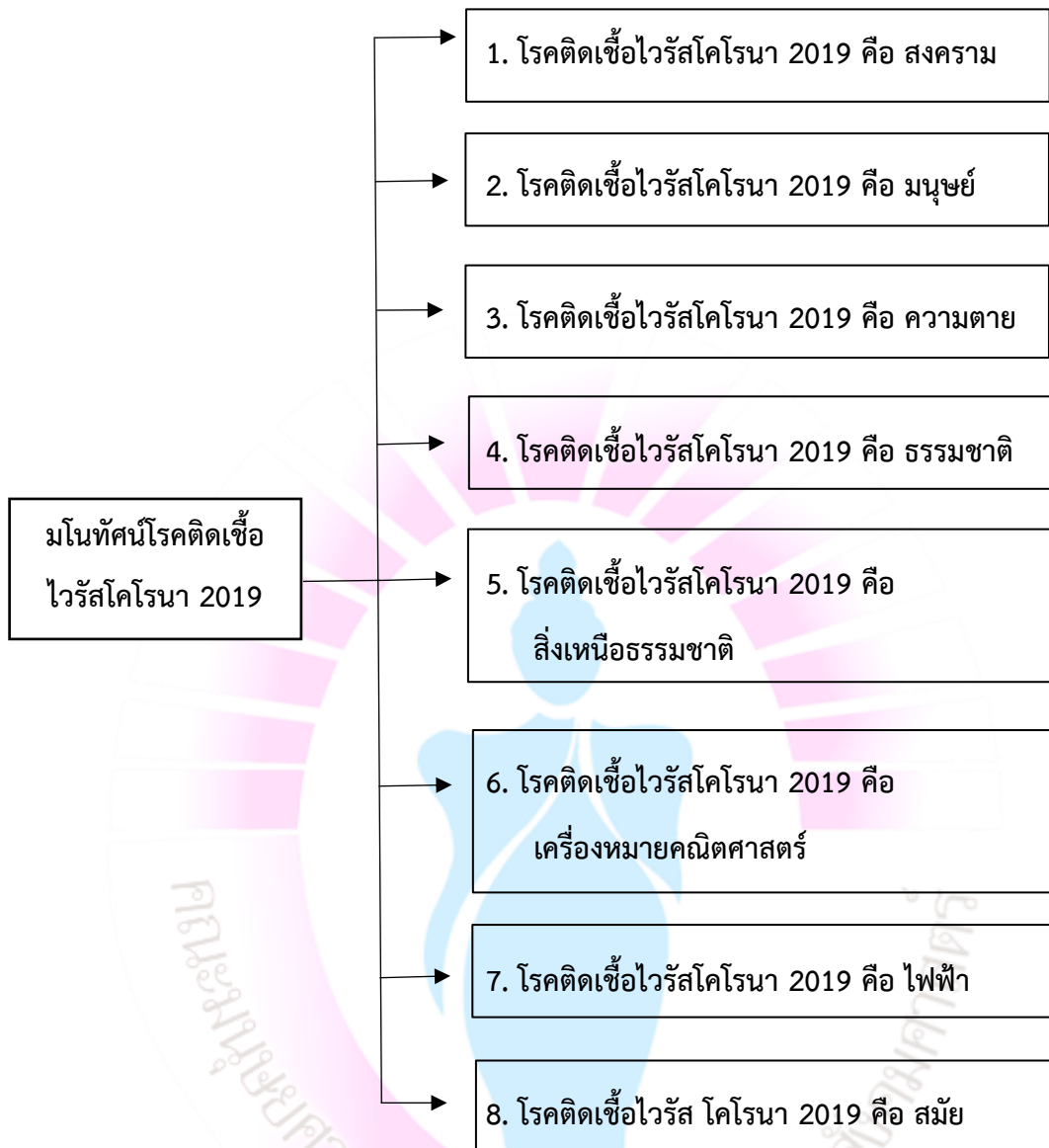
(มีการดำเนินวิถีชีวิต)

ตารางที่ 5.8 ผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สมัย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
สมัย	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ยุค	ช่วงเวลาหรือสมัยของโควิด-19

จากตารางที่ 5.8 แสดงผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สมัย จากวงมโนทัศน์ต้นทาง คือ สมัย ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการนำรูปภาพที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของสมัยมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง ได้แก่ ยุค คือ ช่วงเวลาหรือสมัยของโควิด-19

สรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์สมัยมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งมองว่าโควิดเป็นยุคหรือสมัยหนึ่ง ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมโดยสิ่งมีชีวิต มีลักษณะเด่นในการตั้งชื่อยุค เช่น ยุคหิน ยุคמיד ในที่นี้มีลักษณะเด่นจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 จึงได้ชื่อว่า ยุคโควิด ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย

ภาพ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน โดยมีขอบเขตเนื้อหา คือ ตัวบทข่าวที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ 13 เว็บไซต์ ซึ่งเป็นเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ทั้งที่มี และไม่มีกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล (ทีวีดิจิทัล) ช่วงวันที่ 1-30 กรกฎาคม 2564 เนื่องจากมีการแพร่ระบาดอย่างหนักในระลอกที่ 4 (ศ.เกียรติคุณ นพ.อุดม คชินทร, 2564) และเป็นข้อมูลปัจจุบันขณะทำวิจัย ใช้เกณฑ์และทฤษฎีทางด้านวรรณศาสตร์ปริชาน เรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์ มีวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) การทบทวนวรรณกรรม 2) การจัดเก็บข้อมูล 3) การคัดเลือกข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย “เชิงคุณภาพ” ที่ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ของเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยเรียบเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย

- 1) เพื่อศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ
- 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน ดังนี้

1. รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบของการใช้ภาษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดว่าการใช้ภาษาเป็นอุปลักษณะสามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้ใช้ภาษาในสังคม โดยการแสดงรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ กล่าวคือ ลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ จะพิจารณาจากความหมายทางรูปภาษาเป็นเกณฑ์ คือ ถ้าคำที่ปรากฏร่วมกับคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 มีความหมายไม่ตรงตามความหมายประจำรูปภาษา และอยู่ในลักษณะของการเปรียบเทียบ หรือมีบริบทที่ทำให้อนุมานถึงสิ่งนั้นๆ ได้ จะถือว่าเป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ ซึ่งจะนำมาจัดประเภททางอุปลักษณะโดยพิจารณาจากความหมายประจำรูปภาษาว่าเป็นกลุ่มคำของสิ่งใด

ผลการวิจัยพบว่า รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 สามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความหมายประจำรูปภาษา 8 ประเภท ดังนี้

1.1 อุปลักษณะสงคราม เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สงคราม” มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งพบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ สงคราม ตีกร สรรภุมิ ข้าศึก ทหาร นักรบ ด่านหน้า ด่านสุดท้าย ชูตเกราะ และการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ การนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสงคราม ได้แก่ สู้ ชนชนะ แพ้ ยกธงขาว แดกพ่าย โจมตี รุก เสริมทัพ พิฆิต ครอบเมือง จุดอ่อน กลยุทธ์ มาตรการ มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

1.2 อุปลักษณะมนุษย์ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “มนุษย์” มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของมนุษย์ ได้แก่ เขย่า เคาะ ตื่อ ดู ทุบ บุก ไม่รู้ แย้ง วิ่ง หัวเลี้ยวหัวต่อ มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

1.3 อุปลักษณะความตาย เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ความตาย” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับความตายมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรงซึ่งใช้คำบางอุปลักษณะ “คือ” ได้แก่ โควิด คือ โศกนาฏกรรม และพบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของความตาย ได้แก่ คร่า ตับ พราก หยื่อ มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

1.4 อุปลักษณะธรรมชาติ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับธรรมชาติมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ หัวคลื่น ตัวคลื่น สึนามิ ชายฝั่ง สามารถสะท้อนความเป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน

1.5 อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สิ่งเหนือธรรมชาติ” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ แสง สว่างเวทย์ มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

1.6 อุปลักษณณ์เครื่องหมายคณิตศาสตร์ เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “เครื่องหมายคณิตศาสตร์” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเครื่องหมายคณิตศาสตร์มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ บวก ลบ สามารถสะท้อนความเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน

1.7 อุปลักษณณ์ไฟฟ้า เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “ไฟฟ้า” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับไฟฟ้ามาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง ได้แก่ วงจร สามารถสะท้อนความเป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน

1.8 อุปลักษณณ์สมัย เป็นการนำรูปภาษาที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์ของ “สมัย” ซึ่งเป็นการนำคำหรือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสมัยมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ไม่พบการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาษา เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง แต่พบการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ มีการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสมัย ได้แก่ ยุค มาถ่ายโอนความหมายถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

ตารางที่ 6.1 สรุปผลการศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ประเภทอุปลักษณณ์มโนทัศน์	รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณณ์มโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
1. อุปลักษณณ์สงคราม	สงคราม, คีก, สมรภูมิ, สู้, ชนะ, แพ้, ยกธงขาว, แดกพ่าย, โจมตี, ข้าศึก, ทหาร, นักรบ, รุก, เสริมทัพ, ด่านหน้า, ด่านสุดท้าย, ชูดเกราะ, พิฆิต, ครอบเมือง, จุดอ่อน, กลยุทธ์, มาตรการ
2. อุปลักษณณ์มนุษย์	เคาะ, ตื้อ, ดุ, ทูบ, บุก, ไม่รู้, เย้ย, วิ่ง, หัวเลี้ยวหัวต่อ
3. อุปลักษณณ์ความตาย	โศกนาฏกรรม, คร่า, ดับ, พราก, เหยื่อ
4. อุปลักษณณ์ธรรมชาติ	หัวคลื่น, ตัวคลื่น, สึนามิ, ชายฝั่ง

5. อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ	เช่น, แรง, สัตว์เวทย์
6. อุปลักษณะเครื่องหมาย คณิตศาสตร์	บวก, ลบ
7. อุปลักษณะไฟฟ้า	วงจร
8. อุปลักษณะสมัย	ยุค

2. ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน

ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน เกิดจากกระบวนการถ่ายโอนความหมาย (mappings) ระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทาง (source domain) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง (target domain) ตามความสัมพันธ์ของกระบวนการถ่ายโอนความหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยว และการถ่ายโอนความหมายเชิงซ้อน ในที่นี้พบเพียงการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวอย่างเดียว ประกอบด้วย การเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง คือ ความหมายประจำรูปภาพ เมื่อมาอยู่ในบริบทของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความหมายเปลี่ยนไปสิ้นเชิง และการเปรียบเทียบโดยอ้อม คือ รูปภาพความหมายอาจไม่ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็อนุมานได้ว่าเป็นสิ่งนั้นๆ พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีมโนทัศน์ต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งหมด 8 มโนทัศน์ ประกอบด้วย

2.1 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

ตารางที่ 6.2 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวของวงมโนทัศน์สงคราม

วงมโนทัศน์ต้นทาง :		วงมโนทัศน์ปลายทาง :	
สงคราม		โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	
สงคราม	—————>	สถานการณ์ของโควิด-19	
ศึก	—————>	การต่อสู้กับโควิด-19	
สมรภูมิ	—————>	สถานที่ใช้รักษาโควิด-19 (โรงพยาบาล)	
สู้	—————>	การกำจัดโควิด-19 ด้วยวิธีการทางการแพทย์	

ชนะ	—————>	การกำจัดเชื้อโควิด-19 ให้หมดไป
แพ้	—————>	ควบคุมเชื้อโควิด-19 ไม่ได้
ยกรงขาว	—————>	ยอมให้เชื้อโควิด-19 แพร่กระจาย
แตกพ่าย	—————>	การระบาดของโควิด-19 ที่ควบคุมไม่ได้
โจมตี	—————>	การแพร่กระจายของโควิด-19
ข้าศึก	—————>	โควิด-19
ทหาร	—————>	ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย
นักรบ	—————>	บุคลากรทางการแพทย์
รุก	—————>	การแพร่กระจายของโควิด-19
เสริมทัพ	—————>	การเพิ่มเติมจำนวนบุคลากรทางการแพทย์
ด่านหน้า	—————>	บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโควิด-19
ด่านสุดท้าย	—————>	สัปเหร่อ/บุคคลที่จัดการศพผู้ติดเชื้อโควิด-19
ชุดเกราะ	—————>	ชุด PPE/ชุดป้องกันโควิด-19
พิชิต	—————>	การกำจัดโควิด-19 ให้หมดไป
ครองเมือง	—————>	การแพร่ระบาดทั้งเมืองจากโควิด-19
จุดอ่อน	—————>	ข้อบกพร่องที่ทำให้ติดเชื้อโควิด-19
กลยุทธ์	—————>	การวางแผนควบคุมการระบาดของโควิด-19
มาตรการ	—————>	วิธีการที่จะควบคุมเชื้อโควิด-19

จากตารางที่ 6.2 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์สงครามมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งการเปรียบเทียบแบบใช้แทนโดยตรง และการเปรียบเทียบโดยอ้อมเหมือนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม เพราะมีทั้งสงคราม ศึก สมรภูมิ ข้าศึก อีกทั้งทหาร นักรบ ด่านหน้า ด่านสุดท้าย ซึ่งเป็นบุคลากร มีชุดเกราะ (ชุด PPE) ในการรบ รวมทั้งสงครามต้องมีการสู้ โจมตี รู้จุดอ่อน รุก เสริมทัพ เพื่อให้ชนะ พิชิต หรือครองเมือง ทั้งนี้อาจมีแพ้ ยกรงขาวแตกพ่าย และสงครามยอมมีกลยุทธ์ มาตรการ เพื่อเป็นหลักการในการรบ ทำให้ว่าอนุมาณได้ว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม

2.2 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

ตารางที่ 6.3 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์มนุษย์

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
มนุษย์	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
เขย่า	การแพร่ระบาดหนักของโควิด-19 ในพื้นที่
เคาะ	เชื้อโควิด-19 แพร่ระบาดไปหลายครอบครัว
ดี้อ	โควิด-19 มีพัฒนาการต่อต้านวัคซีน/ยา
ดู	จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้น
ทูป	การแพร่กระจายของโควิด-19
บุก	การแพร่กระจายของโควิด-19
ไม่รู้	เชื้อโควิด-19 ไม่จำเพาะต่อยี่ห้อวัคซีน
แย้	การประทุที่ไม่เกรงกลัวต่อเชื้อโควิด-19
วิ่ง	การแพร่กระจายของโควิด-19 อย่างรวดเร็ว
หัวเลี้ยวหัวต่อ	จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญของเชื้อโควิด-19

จากตารางที่ 6.3 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์มนุษย์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้จะมีเพียงการเปรียบเทียบโดยอ้อม แต่ก็มีประเด็นสำคัญอย่างชัดเจนที่สะท้อนว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์ ทั้งมีกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ มีลักษณะนิสัยการกระทำต่อมนุษย์ หรือแม้กระทั่งภาวะช่วงหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์

2.3 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

ตารางที่ 6.4 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์ความตาย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
ความตาย	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
โศกนาฏกรรม	โควิด-19 และการเสียชีวิตจากโควิด-19
คร่ำ	โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต

ดับ	—————>	โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
พราก	—————>	โควิด-19 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต
เหยื่อ	—————>	ผู้รับเคราะห์จากโควิด-19 ทำให้เสียชีวิต

จากตารางที่ 6.4 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ความตายมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ โควิด คือ โศกนาฏกรรม (ความตาย) ผนวกกับการเปรียบเทียบโดยอ้อมที่มีประเด็นสำคัญอย่างชัดเจนที่สามารถสะท้อนว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย ได้แก่ โควิดสามารถฆ่า ดับ พราก เอาชีวิตผู้คนไปได้ และหากติดโควิด-19 แล้ว ชีวิตก็อาจตกเป็นเหยื่อ หรือผู้รับเคราะห์แห่งความตาย ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย

2.4 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

ตารางที่ 6.5 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์ธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง : ธรรมชาติ	วงมโนทัศน์ปลายทาง : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
หวัคลิ้น	การระบาดของโควิด-19 ในช่วงแรก
ตัวคลิ้น	การระบาดของโควิด-19 ในช่วงปัจจุบันที่จะรุนแรงมาก
สีนามิ	การระบาดของโควิด-19
ชายฝั่ง	บุคคลและสังคมที่จะได้รับ ผลกระทบจากโควิด-19

จากตารางที่ 6.5 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบใช้แทนโดยตรง ทั้งมองว่าโควิด-19 เป็นสีนามิ มีระยะของคลื่นที่มีความรุนแรงแตกต่างกันไปทั้งหวัคลิ้น และตัวคลิ้น นอกจากนี้ยังมีการพาดเข้าชายฝั่ง คือ บุคคลและสังคมที่จะได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ซึ่งทุกคำล้วนเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติทั้งสิ้น ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ

2.5 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

ตารางที่ 6.6 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ

วงมโนทัศน์ต้นทาง : สิ่งเหนือธรรมชาติ	วงมโนทัศน์ปลายทาง : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
เช่น	การสังเวยแก่โควิด-19
แรง	โควิด-19 มีความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้าขึ้น
สังเวย	การเสียชีวิตเพื่อบวงสรวงต่อโควิด-19

จากตารางที่ 6.6 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้จะมีเพียงการเปรียบเทียบโดยอ้อม แต่ก็มีประเด็นสำคัญอย่างชัดเจนที่สะท้อนว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งความศักดิ์สิทธิ์และแกร่งกล้า คือ แรง รวมถึงการบูชาต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ เช่น สังเวย ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ

2.6 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์

ตารางที่ 6.7 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์

วงมโนทัศน์ต้นทาง : เครื่องหมายคณิตศาสตร์	วงมโนทัศน์ปลายทาง : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
บวก	ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งพบเชื้อ
ลบ	ผลการตรวจโควิด-19 ซึ่งไม่พบเชื้อ

จากตารางที่ 6.7 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์มาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการเปรียบเทียบใช้แทนโดยตรง ทั้งมองว่าเครื่องหมายบวก คือ การเพิ่มจำนวนของผู้ติดเชื้อ และเครื่องหมายลบ คือ การไม่ติดเชื้อ ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์

2.7 โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า

ตารางที่ 6.8 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์ไฟฟ้า

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
ไฟฟ้า	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
วงจร	โควิด-19

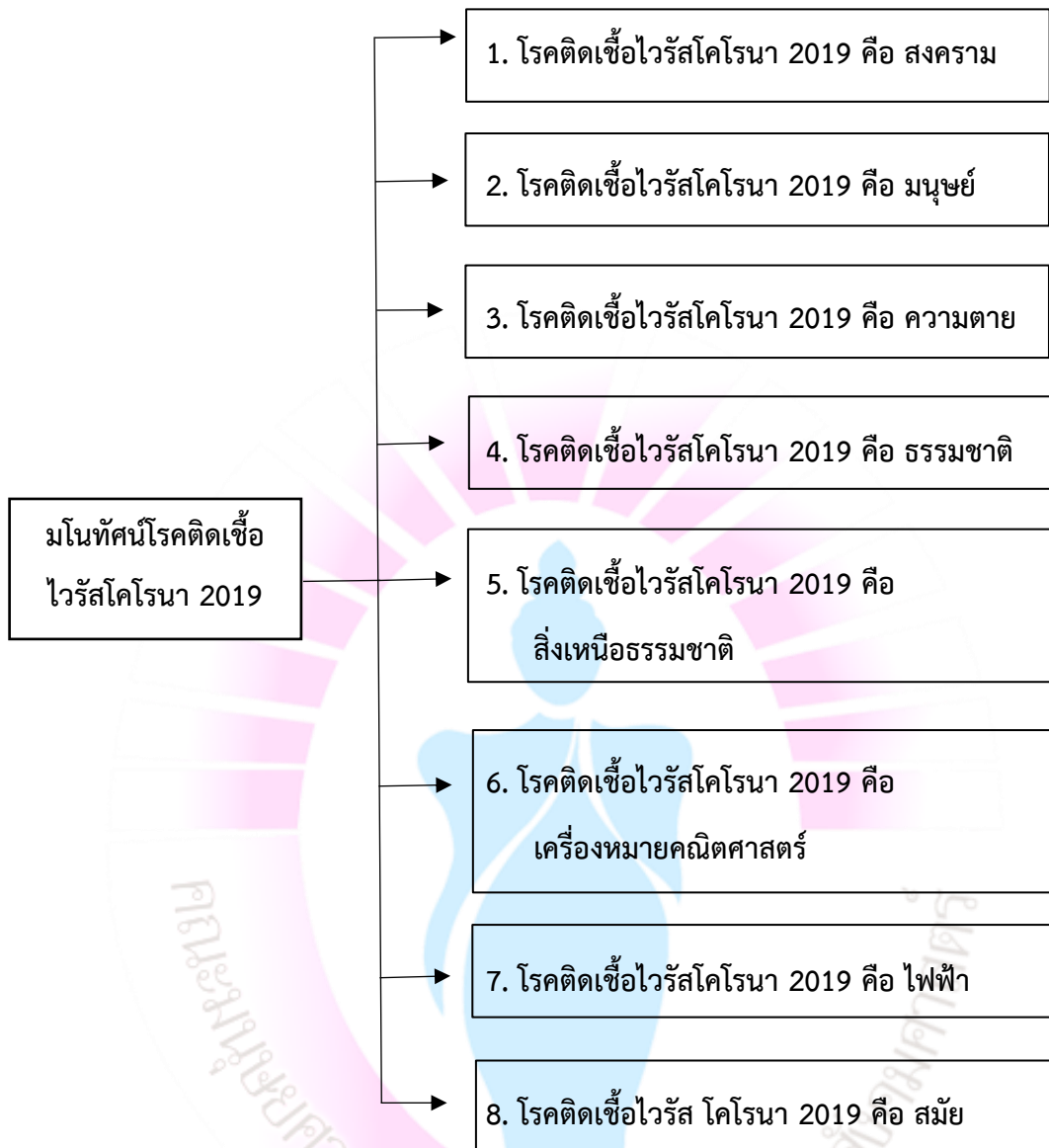
จากตารางที่ 6.8 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ไฟฟ้ามารับเทียบถึงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งหมดว่าวงจร คือ โควิด-19 (ที่มีการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสเป็นวงรอบเหมือนวัฏจักรกระแสไฟฟ้า) หากมีกระแสไฟรั่วก็ต้องทำการตัดเพื่อความปลอดภัย ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า

2.8 โรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 คือ สมัย

ตารางที่ 6.9 สรุปผลการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียวของวงมโนทัศน์สมัย

วงมโนทัศน์ต้นทาง :	วงมโนทัศน์ปลายทาง :
สมัย	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ยุค	คราวหรือสมัยของโควิด-19

จากตารางที่ 6.9 พบว่าผู้ใช้ภาษาไทยนำคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์สมัยมาเปรียบเทียบกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งหมดว่าช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 เป็นยุคหรือสมัยหนึ่ง ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยสิ่งมีชีวิต มีลักษณะเด่นในการตั้งชื่อยุค เช่น ยุคหิน ยุคมีด ในที่นี้มีลักษณะเด่นจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 จึงได้ชื่อว่า ยุคโควิด ทำให้อนุมานได้ว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย

ภาพ 6.1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง อุปลักษณ์มโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน เป็นการวิจัย “เชิงคุณภาพ” ที่ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ของข่าวเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะท้อนว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีมโนทัศน์ต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 8 มโนทัศน์ ผ่านการนำรูปภาพ 8 อุปลักษณ์ที่อยู่ในวงมโนทัศน์ของสิ่งนั้นมาใช้แทนโดยตรง หรือการเปรียบเทียบโดยอ้อม เรียกคำเหล่านี้ว่าอุปลักษณ์มโนทัศน์ ซึ่งพบ

เพียงกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดียว คือ ความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง จากวงมโนทัศน์ต้นทางไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ทางร่างกาย สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเรียนรู้ทางสังคม และวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา ซึ่งมโนทัศน์เป็นความคิดที่อยู่ในใจด้วยการนึกคิด หรือเรียกว่าความคิดรวบยอด โดยหนึ่งมโนทัศน์จะมีเพียงหนึ่งเท่านั้น แต่หนึ่งมโนทัศน์อาจประกอบไปด้วยหลายเหตุการณ์ หลายคำ หรือหลายบริบท ซึ่งทำให้อนุมานถึงมโนทัศน์หลักได้

จากผลการศึกษาอุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) กระบวนการถ่ายโอนความหมาย และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะและมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน ดังนี้

ประเด็นแรก รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบเพียง 1 เรื่อง ที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะมโนทัศน์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธนพล เอกพจน์, ปานปั้น ปลั่งเจริญศรี และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2563) ที่ศึกษาเรื่อง [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] : การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคนไทยตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน ผลการวิจัยพบรูปคำอุปลักษณะศัตรูจำนวน 44 รูปคำ ซึ่งเป็นการศึกษาเพียง 1 อุปลักษณะ แต่ในงานวิจัยฉบับนี้ศึกษา 8 อุปลักษณะ โดยคำที่เกี่ยวข้องกับวงมโนทัศน์ (อุปลักษณะ) ศัตรู งานวิจัยฉบับนี้ได้จัดอยู่ในอุปลักษณะสงคราม ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากบริบท

ทั้งนี้ รูปภาษาที่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้ง 8 อุปลักษณะ ที่พบในงานวิจัย ได้แก่ 1) อุปลักษณะสงคราม 2) อุปลักษณะมนุษย์ 3) อุปลักษณะความตาย 4) อุปลักษณะธรรมชาติ 5) อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ 6) อุปลักษณะเครื่องหมายคณิตศาสตร์ 7) อุปลักษณะไฟฟ้า และ 8) อุปลักษณะสมัย ยังสอดคล้องกับรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะในประเด็นอื่น ที่ไม่ใช่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่เป็นการศึกษาตามแนวบรรณศาสตร์ปริชานเช่นเดียวกัน

อุปลักษณะสงคราม อุปลักษณะมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อูษา พฤติชัยวิบูลย์ (2544) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การเมืองในภาษาไทยตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน และ ดีเลิศ ศิริวารินทร์ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง อุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย จะเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองและเศรษฐกิจ ต่อมา คือ อุปลักษณะธรรมชาติและอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้ปรากฏในงานวิจัยของเปรมกมล สถิตเดชะกฤษ (2551) ที่ศึกษา เรื่อง การศึกษาการทางความหมายของอุปลักษณะจากอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย ตรงกับการุญญ์ พนมสุข (2549) ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

อุปลักษณ์ในบทอศรยของวรรณกรรมไทย และสินีนาฏ วัฒนสุข (2549) ได้ศึกษาอุปลักษณ์แสดง อารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่น จะเห็นว่าเนื้อหาเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต บทอศรย และ อารมณ์รัก ในด้านอุปลักษณ์ความตาย สอดคล้องกับ ยมลภัทร ภัทรคุปต์ (2553) ที่ได้ศึกษา อุปลักษณ์ความตายในหนังสือธรรมะ เช่นเดียวกับ Fernandez. E. C. (2005) ศึกษาเรื่อง The Language of Death Euphemism and Conceptual Metaphorization in Victorian Obituaries ซึ่งมีความแตกต่างจากงานวิจัยฉบับนี้ เนื่องจากทั้ง 2 เรื่อง นำความตายเป็นตัวตั้งในการศึกษา แต่งานวิจัยนี้ใช้โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นตัวตั้ง ส่วนอุปลักษณ์เครื่องหมาย คณิตศาสตร์ อุปลักษณ์ไฟฟ้า และอุปลักษณ์สมัย เป็นประเด็นในการวิเคราะห์ที่มีความแตกต่างจาก งานวิจัยฉบับอื่น ซึ่งผู้วิจัยจำแนกอุปลักษณ์มโนทัศน์ตามความหมายประจำรูปภาพ

ประเด็นต่อมา กระบวนการถ่ายโอนความหมาย จากผลการวิจัยกระบวนการถ่ายโอนทาง ความหมายของอุปลักษณ์และมโนทัศน์ พบเพียงกระบวนการถ่ายโอนทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว ประเภทเดียว ซึ่งตรงกับงานวิจัยที่ผ่านมา คือ งานวิจัยของเปรมกมล สถิตเดชกฤษ (2551) ที่ศึกษา เรื่อง การศึกษาการทางความหมายของอุปลักษณ์จากอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย ที่พบเพียง กระบวนการถ่ายโอนทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว ประเภทเดียวเช่นกัน นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับ งานวิจัยของ การุญญ์ พนมสุข (2549) ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณ์ในบท อศรยของวรรณกรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า มีกระบวนการถ่ายโอนทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว หรือแบบภวสัมพันธ์ มากกว่ากระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงซ้อน หรือแบบญาณสัมพันธ์ โดยกระบวนการถ่ายโอนความหมายแบบเชิงเดี่ยวจะพบในทุกอุปลักษณ์ ขณะที่การถ่ายโอน ความหมายแบบเชิงซ้อนพบบางอุปลักษณ์ ตรงกับ ศุภชัย ต๊ะวิชัย (2549) ที่ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์ มโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า มีกระบวนการถ่ายโอนทางความหมายแบบ เชิงเดี่ยวมากกว่ากระบวนการถ่ายโอนทางความหมายแบบเชิงซ้อน

ประเด็นสุดท้าย ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์และมโนทัศน์ของโรคติดต่อเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ตามแนวบรรณศาสตร์ปริชาน จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรคติดต่อเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 พบเพียง 1 เรื่อง ที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณ์มโนทัศน์ของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธนพล เอกพจน์ ปานปั้น ปลั่งเจริญศรี และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] : การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของ คนไทยตามแนว ภาษาศาสตร์ปริชาน ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่า [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] ที่มุ่งเข้ามารุกราน ทำร้าย เช่นฆ่า สร้างความเดือดร้อน โดยมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับ ศัตรู งานวิจัยฉบับนี้วิเคราะห์เป็น โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม ซึ่งอาศัยการพิจารณา จากบริบทและกลุ่มคำของวงมโนทัศน์สงครามประกอบ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้พบมโนทัศน์ทั้งหมด 8 มโนทัศน์ ได้แก่ 1) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สงคราม 2) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ มนุษย์ 3) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ความตาย 4) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ธรรมชาติ 5) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ 6) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ เครื่องหมายคณิตศาสตร์ 7) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ ไฟฟ้า และ 8) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ สมัย แม้ว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะปรากฏน้อย แต่ก็สอดคล้องกับประเด็นการศึกษาอื่นที่มีมุมมองเรื่องมโนทัศน์ตรงกัน และเป็นการศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชานเช่นเดียวกัน ดังนี้

มโนทัศน์สงคราม มโนทัศน์มนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อูชา พงติชัยวิบูลย์ (2544) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การเมืองในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน และทีเล็ค ศิริวารินทร์ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง อุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย ต่อมาคือ มโนทัศน์ธรรมชาติ และมโนทัศน์สิ่งเหนือธรรมชาติ ตรงกับ การุญญา พนมสุข (2549) ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะในบทกวีของวรรณกรรมไทย เช่นเดียวกับ สินีนาฏ วัฒนสุข (2549) ที่ได้ศึกษาอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่น ด้านมโนทัศน์ความตาย สอดคล้องกับงานวิจัยของยมลภัทร ภัทรคุปต์ (2553) ที่ได้ศึกษา อุปลักษณะความตายในหนังสือธรรมะ ส่วนมโนทัศน์เครื่องหมายคณิตศาสตร์ มโนทัศน์ไฟฟ้า และมโนทัศน์สมัย เป็นประเด็นการศึกษาที่ผู้วิจัยค้นพบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นโรคอุบัติใหม่ และอาจมีมุมมองต่อเรื่องราวตามสภาพการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง อุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้นเท่านั้น โดยผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรจะทำการศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ศึกษาอุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากแหล่งข้อมูลอื่นเพิ่มเติม เช่น หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

1.2 ขยายระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เพราะสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีวิวัฒนาการเชื้อโรคและทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาอุปลักษณะมโนทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาษาต่างประเทศ

2.2 ศึกษาอุปลักษณะณ์โมทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม
ร่วมกันแต่อยู่ต่างที่

2.3 ศึกษาอุปลักษณะณ์โมทัศน์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เซึ่งเปรียบเทียบระหว่าง
กลุ่มภาษาตะวันตกและกลุ่มภาษาตะวันออก

รายการอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม, กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2563). *เยาวชนผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่นที่มีความสามารถด้านการพูด การอ่าน การเขียน พุทธศักราช 2563*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค. (2563). *เกณฑ์การพิจารณาตามระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/im_commands.php
- _____. (2564). *แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโควิด 19 สำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง*. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2564, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/int_protection/int_protection_030164.pdf
- _____. (2564). *ยอดผู้ติดเชื้อเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต. (2564). *ส่องสายพันธุ์โควิดตัวไหนเข้าไทยแล้วบ้าง? พร้อมเช็กอาการโควิดแยกตามสายพันธุ์*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30953>
- กรุงเทพธุรกิจ. (ม.ป.ป.). *เกี่ยวกับ กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/about>
- การุญญ์ พนมสุข. (2549). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะในบทอาศรัยของวรรณกรรมไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- กิตติมา พุ่มซ้อน. (2554). *อุปลักษณะ “น้ำ” ในสำนวนไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- จิตาภา พิณกิจวัฒน์. (2563). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการบริหารทรัพยากรบุคคลในช่วงวิกฤตโควิด-19: การศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนกวดวิชา 2 แห่ง*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- จุไรรัตน์ ดาทอง. (2562). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้สูงอายุ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2549). “อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในนาฏภาษา”. *บทความวิชาการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการระดับชาติด้านภาษาและภาษาศาสตร์*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กันยายน, 2549.
- ดลนภา โง่ใจรักษ์. (2546). *การศึกษาวเคราะห์อุปลักษณะเรื่องเพศในห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ดีเลิศ ศิริวารินทร์. (2550). *อุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ปรัชญา และวัฒนธรรม. *วารสารศิลปศาสตร์*, 2(2), สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2564, จาก <http://fs.libarts.psu.ac.th>
- ธนพล เอกพจน์ ปานปั้น ปลั่งเจริญศรี และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา. (2563). [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] : การศึกษาอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของคนไทย ตามแนวภาษาศาสตร์ปรัชญา. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 9(1), น. 1-37. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/gshskku/article/view/241441/165255>
- นนท์ธวัช ไชยวัง. (2560). *รูปแบบการพาดหัวข่าวในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- นรินทร์ บัวนาค. (2559). *มนทัศน์กึ่งกีฬาฟุตบอลในหนังสือพิมพ์ไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). *อรรถศาสตร์ปรัชญาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: เวิร์ค ออล พริ้นท์.
- บัณฑิกัญญา ตั้งภากรณ์. (2561). การประยุกต์ความรู้ทางอรรถศาสตร์ปรัชญากับการสอนคำหลายความหมายในภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 37(1), น. 76.
- บุษดี พนมภู. (2556). *การปรับตัวของคนข่าวในยุคออนไลน์ : ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสือพิมพ์บ้านเมือง*. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- ปิยภรณ์ อบแพทย. (2552). *อุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เปรมกมล สถิตเดชกฤษ. (2551). *การศึกษาระบบการทางความหมายของอุปลักษณะจากอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- พัชรา หอมหวาน. (2548). *คุณลักษณะและการจัดการเว็บไซต์ข่าวของไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

- พัชรี พลาวงศ์. (2542). *ความรู้เบื้องต้นทางอรรถศาสตร์ Introduction to Semantics*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ภคภต เทียมทัน. (2561). *พัฒนาการของคำว่า “บน” ในภาษาไทย: การศึกษาตามแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน*. (วิทยานิพนธ์ดุซงึ่บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. (2564). *ความเป็นมาของโรค
ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จุดเริ่มต้นของเชื้อไวรัส ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับเชื้อไวรัส
โคโรนา 2019 หรือโควิด 19*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก [https://www.
m-culture.go.th/singburi/article_attach/article_fileattach_20200828153517.pdf](https://www.m-culture.go.th/singburi/article_attach/article_fileattach_20200828153517.pdf)
- มิรินต้า บุรุงโรจน์. (2548). *อุปลักษณัเชิงมนโทศร์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย*.
(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ยมลภัทร ภัทรคุปต์. (2553). *อุปลักษณัความตายในหนังสือธรรมะ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม. (2551). *อุปลักษณัที่นั้การเมืองไทยใช้ : การศึกษาตามแนว
อรรถศาสตร์ปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ:
ยูเนี่ยนอุลตราไวโอเร็ด.
- _____. (2553). *พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- _____. (2553). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์
- _____. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2)
กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- _____. (2556). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- วิมลวรรณ อังสุวรรณ. (2546). *การเปรียบเทียบความหมายของกริยาแสดงสภาพระหว่างคน
สายตากับติและคนสายตาศิการ ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วิลาวัลย์ วิษณุเวคิน. (2550). *อุปลักษณัในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย*. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2549). *อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สร้อยญา วรานฤชิต. (2557). *การวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงวิพากษ์ในการรายงานสดข่าวอุทกภัยทางโทรทัศน์ไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สารานุกรมเสรี. (2564). *ข่าวสด*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%94>
- _____. (2564). *โทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/โทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลในประเทศไทย>.
- _____. (2564). *สนุก.คอม*. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%81.%E0%B8%84%E0%B8%AD%E0%B8%A1>
- สำนักข่าวไทยโพสต์. (2564). *สรุปจุดเริ่มต้นโควิดระลอก 3*. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/99304>
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2564). *5 อันดับเว็บไซต์สื่อประเภทสื่อและข่าว*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.infoquest.co.th/thailand-media-landscape-2021/website>
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2564). *เรตติ้งเดือน กรกฎาคม 2564*. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.tvdigitalwatch.com/tvrating-july-64/>
- สินีนานู วัฒนสุข. (2549). *อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่น*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สิริมา เชียงขาวไว. (2556). *อุปลักษณะเกี่ยวกับธรรมะในปาฐกถาธรรมของพุทธทาสภิกขุ*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สุกัญญา รุ่งแจ้ง. (2548). *อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สุรเชษฐ์ พิชาติพงศ์เผ่า. (2553). *อุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- สุรียา รัตนกุล. (2544). *อรรถศาสตร์*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม.
- หนังสือพิมพ์โคราชคนอีสาน. (21-25 เมษายน 2559). อรรถศาสตร์. *โคราชคนอีสาน*. สืบค้น
จาก <http://www.koratdaily.com/blog.php?id=3728>
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2529). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม. *ศาสตร์แห่งภาษา*,
(6), น. 40-54.
- อาทิมา วรินทร์อุดมสุข. (2561). *อุปลักษณะที่แสดงมโนทัศน์น้ำท่วมในข่าวภาษาไทยและภาษา
ฝรั่งเศส*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- อุษา พงศ์ชัยวิบูลย์. (2544). *การศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองไทยในภาษาไทยตามแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- World Health Organization. (2020). *Coronavirus disease (COVID-19) News*. Retrieved
July 28, 2021, from <https://www.who.int/thailand/news>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายบัณฑิต รวยสันเทียะ
วันเดือนปีเกิด	14 กรกฎาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอ โนนไทย จังหวัด นครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	19 หมู่ 1 ตำบล ค้างพลู อำเภอ โนนไทย จังหวัด นครราชสีมา 30220
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักศึกษาระดับปริญญาตรี
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 340 ถนนสุนทรารายณ์ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา 30000
อีเมล	6180107122@nrru.ac.th
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) Bachelor of Education (Thai) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา
	พ.ศ. 2560 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ อำเภอ โนนไทย จังหวัด นครราชสีมา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายกฤษฎา พูนศรี
วันเดือนปีเกิด	7 พฤษภาคม 2542
สถานที่เกิด	อำเภอ พิมาย จังหวัด นครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	42 หมู่ 1 ตำบลหนองระเวียง อำเภอ พิมาย จังหวัด นครราชสีมา 30110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักศึกษาระดับปริญญาตรี
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 340 ถนนสุนทรารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา 30000
อีเมล	phoonsrikritsada@gmail.com
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) Bachelor of Education (Thai) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา
	พ.ศ. 2560 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอ พิมาย จังหวัด นครราชสีมา